

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİ

KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

19'uncu Toplantı

22 Haziran 2022 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- İHTİSAS KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELER

1.- Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğünün (TMO) 2019 ve 2020 yıllarına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleri

2.- Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünün (AOÇ) 2019 ve 2020 yıllarına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleri

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mustafa Savaş'ın, Samsun Milletvekili Kemal Zeybek'in AOÇ Müdürlüğünün 2019 ve 2020 yıllarına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmelerindeki konuşmasında geçen bazı ifadelerini düzeltmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Samsun Milletvekili Kemal Zeybek'in, Komisyon Başkanı Mustafa Demir'in, kendisinin AOÇ Müdürlüğünün 2019 ve 2020 yıllarına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmelerindeki konuşmasında geçen ifadeleriyle ilgili yaptığı açıklamaya ilişkin açıklaması

KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİ KOMİSYONU

19'uncu Toplantı

22 Haziran 2022 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu saat 14.36'da açıldı.

Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğünün (TMO) 2019 ve 2020 yıllarına ait bilanço ve netice hesapları, görüşmeleri yapılarak ibra edildi.

Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünün (AOÇ) 2019 ve 2020 yıllarına ait bilanço ve netice hesapları, görüşmeleri yapılarak ibra edildi.

Komisyon Başkanı Mustafa Savaş, Samsun Milletvekili Kemal Zeybek'in AOÇ Müdürlüğünün 2019 ve 2020 yıllarına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmelerindeki konuşmasında geçen bazı ifadelerini düzeltmesi gerektiğine ilişkin açıklama yaptı.

Samsun Milletvekili Kemal Zeybek'in, Komisyon Başkanı Mustafa Demir'in, kendisinin AOÇ Müdürlüğünün 2019 ve 2020 yıllarına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmelerindeki konuşmasında geçen ifadeleriyle ilgili yaptığı açıklamaya ilişkin açıklaması

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, 23 Haziran 2022 Perşembe günü TCDD İşletmesi Genel Müdürlüğü ve bağlı ortaklıklarının 2019 ve 2020 yıllarına ait bilanço ve netice hesaplarını görüşmek için saat 20.11'de toplantıya son verildi.

22 Haziran 2022 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.36

BAŞKAN: Mustafa SAVAŞ (Aydın)

BAŞKAN VEKİLİ: Nevzat ŞATIROĞLU (İstanbul)

SÖZCÜ: Mevlüt KARAKAYA (Ankara)

KÂTİP: Yavuz SUBAŞI (Balıkesir)

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayıştay Başkanlığımızın ve kurumlarımızın değerli temsilcileri; hepiniz hoş geldiniz.

Toplantıyı açıyorum.

II.- İHTİSAS KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELER

1.- Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğünün (TMO) 2019 ve 2020 yıllarına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleri

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Bugünkü gündemimizde Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü ile Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünün 2019 ve 2020 yıllarının bilanço ve netice hesapları yer almaktadır.

Toplantımıza Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğüyle başlıyoruz.

Sayın Genel Müdürümüzden başlamak üzere, toplantımıza katılan kurum ve Sayıştay temsilcilerimizin kendilerini Komisyonumuza tanıtmalarını rica ederim.

(Katılımcılar kendilerini tanıttı)

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Genel Müdürüm, sunumunuzu yapmanız için sözü size veriyorum.

Buyurun.

TMO GENEL MÜDÜRÜ AHMET GÜLDAL – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, uygun görürseniz, çok kısa, birkaç dakikalık bir filmimiz var, onu oynatmak isteriz izniniz olursa.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Tabii ki, buyurun.

(Video gösterimi yapıldı)

TMO GENEL MÜDÜRÜ AHMET GÜLDAL – Sayın Başkanım, Komisyonun çok değerli üyeleri, saygıdeğer milletvekillerimiz, kamu kurum ve kuruluşlarımızın çok değerli temsilcileri; ben de şahsım ve kurumum adına sizleri saygıyla selamlıyorum.

Kurumumuzun 2019 ve 2020 yıllarına ait hesap ve işlemlerinin değerlendirileceği bu toplantı vesilesiyle tekrar saygılarımı sunuyorum.

Değerli Başkan, çok kıymetli Başkanımız, değerli milletvekillerimiz; Toprak Mahsulleri Ofisi; sunuda, sinevizyonda çok kısaca vurguladığımız hususları gerçekleştirmekle beraber, özellikle, başta en temel görevimiz olan hububat ve bakliyat piyasalarının düzenlenmesi, piyasa istikrarının korunması, bu amaçla hem iç piyasayı hem yurt dışı piyasalarını yakından takip etmekle görevli ve bu işleri yaparken

de üreticinin üretim döneminde, ondan sonraki dönemde de hasat dönemleri sonrasında da yurt içi arz güvenliğini sağlamak üzere tüketicilere hizmet vermeyi amaçlayan, bütün programlarını, bütçesini, faaliyetlerini bu anlamda tesis eden bir kurumdur.

Tabii, son yıllarda özellikle istikrarlı bir şekilde hasat dönemi öncesinde hangi ürünün tedariki görev alanımızda ise fiyatını açıklama geleneğini gerçekleştirdik. Son dört yıla baktığımızda, bütün ürünlerde hasattan en az bir hafta, on gün, on beş gün hatta bazen bir ay önce alım fiyatlarını açıklıyoruz ve bu, üreticilerimiz için bir sigorta oluyor, bir garanti oluyor; bu noktada da üretici memnuniyetini duyuyoruz.

Çok değerli milletvekillerimiz, tabii, geçen yıl çok ağır bir kuraklık, öncesinde pandemi, akabinde malum Ukrayna-Rusya savaşı; bütün bunlar üst üste geldi ve kuraklığın etkisiyle de üretim döneminde rekoltemiz ciddi manada azaldı ve arz güvenliğimiz noktasında ihtiyaçlar oluştu. Geçen sene -o zamana göre baktığımızda- hububat fiyatlarına bir önceki seneye göre yüzde 36 ila yüzde 52 arasında fiyat yüksekliği sağlayarak işte, 2.250'den buğday, 2 binlere yakın 1.750'den arpa -kalite primleriyle bu miktarlar biraz daha yükseliyor- alım fiyatlarının açıklandığı tarihte yani geçen sene mayısta, yurt dışı piyasalarındaki dolar karşılığı fiyatların 15-20 dolar da üzerinde açıklanmıştı ama özellikle kuraklığın etkisiyle iç piyasada oluşan fiyat yükselmeleri, bunun dünyadaki tarımsal emtia fiyatlarından etkilenmesinden dolayı daha çok yükselmesi, dolar kurundaki gelişmeler ve benzeri gelişmelerle beraber üretici aleyhine, üretim döneminden bir süre sonra, hasat dönemi başladıktan sonra yükselmeye başladı. Biz o dönemde ne yaptık? Birçok vekilimizin veya bu konuda görüştüğümüz sektör temsilcilerinin, ülkemizin gerçeklerini dikkate alarak fikir üretenlerin, herkesin ortak görüşüyle az olanı yerine koymak için, bulunurluğu temin etmek için geçen sene haziran ayından itibaren sık aralıklarla dış tedarik yapmaya başladık yani ithalat yapmaya başladık ve bunu bir sonraki hasat dönemi olan 2022 hasat dönemine kadar ülkede hem buğdayda hem yem ham maddeleri olan arpa ve mısırdaki Türkiye'nin ihtiyacı kadar tedariklerimizi yaptık ve bir arz eksikliği söz konusu olmadı.

Şimdi, geldiğimiz noktada 2022 hasat döneminin başladığı -yaklaşık on beş yirmi gündür- bir gündeyiz. Türkiye'de hasat şu anda yaklaşık yüzde 17-18 seviyelerinde. Yine 5 Haziranda hububat alım fiyatlarımız Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından kamuoyuyla paylaşıldı. Türkiye'deki üretim dönemine baktığımızda, rekolteye baktığımızda uzun yıllar ortalamasının bir miktar altında olsa da geçen yıla göre daha iyi bir verimlilik, daha iyi bir rekolte olduğunu görmek mümkün; özellikle arpada rekor bir arpa istihsalı, buğdayda da yine 19,5 milyon ton seviyelerinde bir rekolte tahmini Bakanlığımızın tüm birimleriyle, sivil toplum kuruluşlarıyla ve üniversitelerle yaptığımız değerlendirmelerden sonra belirlenmiştir ve bu, TÜİK tarafından da paylaşılmıştır.

2022 alım fiyatlarımız açıklandı ve bu açıklama yapılırken Türkiye'deki üretim maliyetleri ve ülkemizdeki girdi fiyatlarının yüksekliği elbette ki dikkate alındı ama en çok dikkate alınan konu, iç piyasa ve dış piyasa fiyatlarının oluşumu noktasında hareket edildi. Bildiğiniz üzere, 6.050 lira sert ekmeklik buğdayda, 5.500 lira arpada fiyat açıklanmış oldu ama tüm yoğunluğumuzu, özellikle piyasa regülasyonu için kullanacağımız stokları iç piyasadan ve kendi üreticimizden takviye etmeyi, oluşturmayı amaçladığımızdan dolayı ekmeklik buğdayda, makarnalık buğdayda bin TL, arpada da 500 TL hububat alım primi ödenmesi Hazine ve Maliye Bakanlığımızca uygun görüldü; Tarım ve Orman Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı mutabakatıyla bütçeye de konuldu. Bunun ödenmesiyle ilgili sıklıkla açıklamalar yapıyoruz. "Malum destekler bir yıl sonra ödendiği için bu destek de mi, acaba bu prim de mi bir yıl sonra ödenecek?" diye soruluyor. Öyle değil. Ekim ayında yani hasat döneminin

bitimiyle beraber -haziran, temmuz, ağustos- eylülde il icmalleri alındıktan sonra, en geç ekim ayı içerisinde bu primlerin ödenmesi planlandı yani üreticinin eline, yeni ekim döneminde ihtiyaç duyacağı finansal desteği de o dönemde sağlamış olacağız.

Sayın Başkanım, çok değerli milletvekilleri; tabii, TMO’nun az önce bahsettiğim -son yıllardaki pandemi, kuraklık ve de emtia fiyatlarındaki artış- gelişmelerden dolayı sorumlulukları enflasyonla mücadele kapsamında da yürütüldü. Bu amaçla bize verilen görevlerden bir tanesi un regülasyonu, diğeri yem regülasyonu. Un regülasyonunu ne yaptık biz? Birkaç cümleyle söyleyeceğim: 2021 yılında tüm Türkiye’deki un sanayicilerine makul fiyatlarla, piyasa fiyatlarının yüzde 30-yüzde 40 daha altında fiyatlarla ekmeklik buğday satışı yaparak ama karşılığında taahhüt alarak -yani ekmeklik unun çuvalını şu fiyattan satın ve elektronik satış platformumuza yükleyip bunun da izlemesini yapacağımızı bildirerek o taahhütleri alarak- dokuz ay süreyle, eylül ayından itibaren mayıs ayına kadar yaklaşık 4 milyon ton buğdayın ekmeklik una çevrilip fırıncı esnafımıza ve ekmek üreticilerimize ulaşmasını takip ettik, sağladık.

Ekmek fiyatlarında özellikle maliyete etkisi yüzde 30 bile olsa unun etkisini minimize etmeye çalıştık, artışları frenlemeye çalıştık. Bu uygulama her ne kadar yeni hasat döneminde bitecek diye planladıysa da haziran, temmuz, ağustos aylarında, yaz dönemi hasat dönemi olmasına rağmen enflasyon etkisini bertaraf etmek için, ekmek fiyatlarına yansımaları azaltmak için un regülasyonunun kesintisiz devam etmesi istendi. Biz de bu amaçla yeni bir çalışma başlattık ve 411 un işletmesiyle taahhütleri alarak şu anda un regülasyonu programını devam ettiriyoruz. Ne zamana kadar devam edecek? Gelecek sene mayıs ayına kadar planlandı, bu şekilde devam edecek.

Üzerinde önemle durduğumuz bir diğer şey, yem regülasyonu. Özellikle yem ham maddelerindeki artışlardan dolayı küçükbaş ve büyükbaş yetiştiricilerimizin, kanatlı sektörümüzün maliyetlerini azaltmak için biz 2021 yılı Temmuz ayından itibaren arpa satışlarıyla, sonra yemlik buğday, daha doğrusu, yem kullanan üreticilerimize buğday satışlarımızla ekmeklik buğday noktasında onların taleplerini azaltmak için ve mısırdaki fiyatlardaki yükselişi önlemek için yemlik buğday satışları gerçekleştirdik ve akabinde, sonbahar aylarından itibaren de mısır satışlarına devam ettik. Bu anlamda yumurta sektörü başta olmak üzere beyaz et sektörüne, süt sığırcılığı işletmelerine mısır; küçükbaş ve büyükbaş besicilik işletmelerine de arpa tahsisleri yaparak, satışları yaparak ve bunu da piyasanın hemen hemen yüzde 50 daha altında fiyatlarla gerçekleştirerek doğrudan üreticiye, doğrudan çiftliğe, doğrudan hayvan yemine katılmak üzere üreticilere satışını yaparak devam ettirdik. Temmuz ayından nisan ayı sonuna kadar bu uygulamayı da yaptık ve 2,7 milyon ton arpayı, yaklaşık 1,5 milyon ton da mısırı üreticilerimize temin etmiş olduk. Mısır satışımız haziran ayında da kanatlı sektörüne devam ediyor, mayısta kesmedik, haziran ayında da verdik çünkü mısırın hasadı ağustos ayını bulacaktır.

Sayın Başkanım, çok değerli milletvekilleri; tabii, bizim “özel ürünler” dediğimiz, görev alanımız dışında ama Cumhurbaşkanlığı kararıyla görevlendirildiğimiz ürünlerden, en başta fındık... Malum, Toprak Mahsulleri Ofisi, 9 defa fındık görevi aldı, son beş yılda kesintisiz fındıkla görevlendiriliyor ve fındık alım fiyatını açıklıyoruz. Bunun şöyle bir büyük anlamı var: Türkiye ihracatında çok önemli bir yere sahip olan fındıkta üreticinin emeğinin korunması, fiyatların üretici aleyhine düşmesi gerçekten, son beş yıldır önlenmiştir. Bunun karşılığında, üreticinin korunmasıyla beraber, ülke tarımsal ihracatına da çok ciddi katkı sağlanmıştır ve baktığımızda, 2017-2018’den itibaren fındık fiyatları her yıl üretici lehine yükselmiştir, tarımsal ihracatımıza katkısı sürmüştür. Ve son olarak, 2021-2022 yılında üreticilerimizden aldığımız fındık 77 bin ton; bunun tamamına yakınına sattık, yüzde 80’i, 90’ı ihraç edildi, bir kısmı da malum içeride tüketiliyor ve ülke ekonomisine de şu anda 1,750 milyar ihracat getirisi sağlayan bir ürün olarak devam ediyor.

Ege Bölgemizin ve ülkemizin bir diğer en değerli ürünlerinden kuru üzümde de malum son iki yıldır, üç yıldır alımlar yapıyoruz, üreticinin fiyatlarının düşmemesini sağlıyoruz. Özellikle rekabetçiliğin az olduğu, sınırlı sayıda pazarın olduğu üzüm sektöründe, biz, üreticilerin sığınak noktasıyız. İşte, 2021 yılında 52 bin ton kuru üzüm satın aldık, bunun yarısına yakını ticarete konu ettik ve zarar da etmedik çok şükür. Zaten fındıkta da etmedik, üzümde de etmedik, etmeyi de düşünmüyoruz çünkü bizim elimizde durmasının ülkenin ihracatında elinin güçlü olması noktasında fiyatların aşağı gelmesini önleyici bir etkisi de bulunmaktadır.

Çok değerli milletvekillerimiz, yine, çeltik piyasalarının üretici lehine korunması amacıyla sürekli çeltik fiyatı açıklıyoruz, ihtiyaç hâlinde güncelliyoruz 2021 yılının Nisan ayında olduğu gibi. Ve yine 2021 yılı sonbahar dönemi çeltik hasat döneminde de 5.500-6.500 lira gibi, o zaman piyasanın bir tık üzerinde olan fiyatları üreticilere sağlamıştık. Fazla bir alım yapmadık, 14 bin ton alım yaptık ama fiyatlar onun üzerinde seyretti, bundan da memnunuz çünkü üreticiler, bu fiyatların üzerinde pazarladılar, onlar da kışı rahat geçirdiler “Çeltiğimiz para etmiyor, satılmıyor.” demediler. Bugünlerde de fiyatları yeniden olması gereken fiyatlara doğru gidiyor. İnşallah, 2022 çeltik hasat döneminde yeni fiyatlarımızı da hazırlamış olacağız.

Yine, kuru fasulye çok önemli. Malum birkaç yıl evveline kadar Türkiye, kuru fasulyede açık veriyordu. Toprak Mahsulleri Ofisinde bakliyat görevinin 2018 yılında verilmesinden sonra nohutta olsun, kuru fasulyede olsun, garanti alım ya da TMO gibi bir alıcı olduğundan dolayı, üreticiler bu iki üründe de üretimlerinde artışa gittiler ve kuru fasulyede ilk kez 2020 yılında ve 2021 yılında Türkiye, başa baş ve kendi üretiminden bir miktar da fazlasını üretmeye sahip oldu.

Değerli Başkanım, çok kıymetli milletvekillerimiz; yine, 13 ilimizi ilgilendiren haşhaş kapsülü, daha doğrusu haşhaş üretimiyle ilgili çalışmalarımızdan da kısaca bahsetmek istiyorum: Malum, bizim Afyon Bolvadin’de yaklaşık 500 personelimizin çalıştığı, dünyanın sayılı fabrikalarından Afyon Alkaloidleri Fabrikası vardır ve burada, biz haşhaş kapsüllerinden morfin ve morfin türevleri üreterek hem iç piyasaya daha da çok yurt dışı piyasaya satışlar gerçekleştiririz ama bunun temelinde, 13 ilimizde haşhaş üretmek isteyen üreticilerimizle sözleşmeli alımlar yaparak yani ekim döneminde -ki ekim ayı kasım ayıdır- fiyatını belirleyerek üreticilerimize haşhaş ekim izinleri veririz. Bu uygulamayı da sağlıklı bir şekilde, uydudan da takip edilecek şekilde, teknolojiyi de kullanarak gerçekleştiriyoruz. Sonbahar döneminde açıkladığımız haşhaş kapsülü alım fiyatlarımızı güncelledik, dün akşam itibarıyla duyurusunu yaptık. Buna göre, geleneksel kapsül kullanan, tohum kullanan üreticilerimizin kapsüllerinin kilosunu -5 liradan- 7,5 liradan, Toprak Mahsulleri Ofisinin yüksek morfin içerikli tohumlarını kullanarak kapsül üreten üreticilerimize kilogramını 15 liradan ve de içindeki tohumu 25 liradan almayı açıkladık. Bu da üreticilerimizin gerçekten hem üretim maliyetlerine hem de yaptıkları faaliyete değer bir fiyatlandırma ve değerlendirme olmuş oldu.

Sayın Başkan, çok kıymetli milletvekilleri; sondan bir önce olarak, ayçiçeği yağından bahsetmek istiyorum. TMO’ya, Türkiye’deki ayçiçeğindeki arz açığını takviye etmek üzere önceki yıl görev verilmişti. Bu görev hakkıyla yerine getirildi ve geçen sene ilkbahar döneminde tedarik ettiğimiz ayçiçeği yağlarını -malum, özellikle ayçiçeğinde Türkiye kendine yetmiyor- bu anlamda iç piyasaya satışını gerçekleştirdik, rafine ederek küçük ambalajlar şeklinde, 5 kiloluk ambalajlar şeklinde tüketicilerle buluşturduk. 2022 yılında özellikle Mart ayında, bütün piyasadaki tüketicileri manipüle edecek açıklamalara rağmen, Türkiye’de ayçiçeği yağı noktasında problem olmayacağı hem Bakanlığımız tarafından hem bizler tarafından defaatle anlatılmasına rağmen muhtelif çevreler basın yoluyla veya dernekler yoluyla, vesaire, insanlarımızı marketlere koşturdu, belki altı aylık ayçiçeği yağı stoklarını insanlara yüksek fiyatlarla satmaya çalıştılar ama geldiğimiz noktada şunu görüyoruz: Ayçiçeği yağında

hasat dönemine yeni girdik -Çukurova için söylüyorum- giriyoruz. Türkiye’de ayçiçeği yağıyla ilgili bir gündem yok, fiyatlar da makul seviyede. Toprak Mahsulleri Ofisi olarak gene uygun fiyatlarla, geniş ağı olması dolayısıyla Tarım Kredi Kooperatiflerinin marketlerini de devreye alarak, oralardan da satış yaparak bugün itibarıyla 135 TL’den 5 kilogramlık ayçiçeği yağını tüketicilerimize ulaştırıyoruz. Onun yanında Tarım Kredini Kooperatifinin olmadığı yerlerde TMO’nun satış büfelerinde satabiliyoruz. Onun dışında e-PttAVM’den de bu ürünlerimize ulaşıyorlar.

Kıymetli milletvekilleri, lisanslı depoculuk çok önemli. Problemleri var, ihtiyaçları var, onlar ayrı konu ama TMO’nun TOBB’la beraber kurmuş olduğu şirketle beraber 400 bin ton kapasite TMO TOBB’un kapasitesi ama Türkiye genelinde 8,3 milyon ton lisanslı depo kapasitesine ulaştık. Hep söylüyorlar “Türkiye fazla miktarda ürün üretirse veya işte, ihtiyaçlarını karşılarsa nereye koyacak?” diye. 4 milyon ton TMO’nun, TMO TOBB’un beraber kurmuş olduğu şirketle 8,3 milyon ton lisanslı depolar vardır; Türkiye’de 12-13 milyon ton en sağlıklı depolar vardır. Onun yanında özel sektörün lisans dışı olan depolarını saymıyoruz.

Çok kıymetli milletvekilleri, diğer ürünlerimiz, bakliyat ürünlerimiz, pirinç ürünlerimiz, fındık ürünlerimiz bunların hepsini satış yerlerimizde ve Tarım Kredi Kooperatiflerinde ve e-PttAVM üzerinden tüketicilerle buluşturuyoruz. Burada önemli olan şu: Özellikle satış rakamlarımız piyasanın yaklaşık yüzde 40, yüzde 50 daha altında ve bu noktada tüketicilerimiz yoğun bir rağbet gösteriyorlar özellikle bakliyat ürünlerine; bu satışları gerçekleştiriyoruz.

Son olarak dünya piyasa gelişmelerini birkaç cümleyle söylemek istiyorum, gündemde olduğu için söylemek istiyorum. Dünyada bir tahıl eksikliği, tahıl arzında bir sıkıntı olduğu yönünde haberler sıklıkla televizyonlarda, haberlerde ve tartışma programları da çıkıyor. Rakamları söylemek istiyorum, dünyada her ne kadar 2022 yılı üretim döneminde buğdayda 11 milyon ton bir azalış söz konusu olsa da bu yüzde 1,4’lük bir azalışa sebep oluyor ama dünya buğday ticaretinin 194 milyon ton olarak gerçekleştirileceği tüm otoriterler tarafından ifade edilmektedir. Bunun yanında bizim için yabancı ülkelerden en yakın üretim bölgesi olan Rusya Federasyonu’nun 10 milyon ton bir üretim fazlası olduğunu, dünya genelinde arpa üretiminde yüzde 2’lik bir artışın söz konusu olduğunu, üretim noktasında kıtlık boyutunda hiç değil, arz eksikliği noktasında hiç değil ama ticarete konu olma noktasındaki sorunların giderilmesi hâlinde ki başta Ukrayna-Rusya probleminin çözülmesi veya orada koridorun sağlıklı bir şekilde işlemesi yönüyle hem ihtiyacı olan ülkelerin arz güvenliğine katkı sağlanmış olacak hem de dünya tarımsal emtia fiyatlarının biraz daha dengeli seyretmesine katkı sağlanmış olacaktır.

Ben -2002 yılı hasat döneminin başlangıcındayız- geçen hafta Çukurova bölgesindeydim, orası hasadı bitirdi, Güneydoğu Anadolu Bölgesi yüzde 15-20’ler seviyesinde, Türkiye geneli gene yüzde 10-15’ler civarında; hasat devam ediyor, İç Anadolu Bölgesi bugünlerde yoğunlaşarak hasada girecek. Türkiye’de üretim, verimlilik ve kalite gayet iyi -olan yerler için söylüyorum- ama güneydoğu illerimizin bazılarında kuraklıktan etkilenen sahalarımız da mevcut. Bütün bunlara rağmen 2022’de Türkiye’nin büyük ölçüde arz güvenliğini sağlayacak bir rekolteyi ve üretimi sağlayacağını düşünüyoruz. Tüm amacımız, hedefimiz, iç piyasadan stok oluşturmak, bunun için fiyatlandırma yapmak, 200 TMO iş yeri, artı, 190 lisanslı depo, artı, ihtiyaç olan her yerde -az önce sayın vekillerim de arz ettiler- ihtiyaç olan her yerde, lisanslı depolarımızın uzak olduğu her yerde Toprak Mahsulleri Ofisinin geçici alım merkezlerini açarak -Sayın Başkanım, Aydın’da da açtık bu arada, onu da söyleyeyim, 2-3 ilçemizde, ayrıca oradan mal da geliyor bize- 2022 yılında mümkün olduğu kadar en yüksek rekolteyi, en yüksek stoku yurt içindeki üreticilerimizden temin etmek istiyoruz. Çalışmalarımız Hazine ve Maliye Bakanlığı, Cumhurbaşkanlığı Strateji Başkanlığı, Ticaret Bakanlığı ve tabii ki başta Sayın Bakanımız olmak üzere Tarım Bakanlığının tüm birimleriyle eş güdüm içerisinde yürütülmektedir.

Bu sözlerle sizlere teşekkür ediyorum. Burada Sayın Başkanımız ve değerli Komisyon üyeleri başta olmak üzere Sayın Bakan Yardımcımıza, Bakanlığımız birimlerine, Cumhurbaşkanlığı Strateji Başkanlığı yetkililerine, Sayıştay Başkanlığı temsilcilerine, Hazine ve Maliye Bakanlığı temsilcilerine, Yönetim Kurulu üyelerimize ve Toprak Mahsulleri Ofisinin bu çalışmaları yaptığımız, beraber yürüttüğümüz taşradaki tüm birimlerine, en ücre noktadaki arkadaşlarımızla beraber, Genel Müdürlükteki çalışma arkadaşlarımıza, özellikle son bir yıldır çok yoğun bir tempoda çalışan tüm teşkilatımıza teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Genel Müdürüm.

Toplantımıza misafir milletvekillerimiz katılmıştır; Sayın Sarıbal, Sayın Gaytancıoğlu, Sayın Aygun; hoş geldiniz.

Şimdi, önerilerin görüşmelerine başlıyoruz.

Kurumun 2019 Yılı Alt Komisyon Raporu'nda bulgu ve öneri bulunmamaktadır.

2020 Yılı Alt Komisyon Raporu'nda 3 öneri bulunmaktadır.

Şimdi, 2020 yılının 1 no.lu önerisini okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Öneri 1:

Lisanslı depoculuk iş ve işlemlerinin denetiminin Ticaret Bakanlığının görev ve yetkileri arasında olduğu dikkate alındığında; lisanslı depolardan ürün tesliminde yaşanan sorunların çözüme kavuşturulması ve denetimlerin artırılması konularında Ticaret Bakanlığı nezdinde girişimlerde bulunulması.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Yanıt için, buyurun.

TMO GENEL MÜDÜRÜ AHMET GÜLDAL – İzniniz olursa Strateji Geliştirme Daire Başkanımız yanıtlayacak Sayın Başkan.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Buyurun.

TMO STRATEJİ GELİŞTİRME DAİRE BAŞKANI AYŞİN ŞENSES – Kuruluşumuz lisanslı depoculuk sisteminin sağlıklı yürütülmesi ve sorunların çözüme kavuşturulması amacıyla başta Ticaret Bakanlığı olmak üzere tüm sektör paydaşlarıyla görüş alışverişinde bulunmaktadır.

Bu kapsamda sistemde yaşanan sorunlar ve çözüm önerileriyle aksaklıkların giderilmesi amacıyla Kuruluşumuzca 26 Ocak 2021 tarihinde Ticaret Bakanlığı, ilgili kamu kurum ve kuruluşlar, üretici temsilcileri ile tüm sektör paydaşları da dâhil yaklaşık 300 kişinin katılım sağladığı Lisanslı Depoculuk Değerlendirme Toplantısı yapılmıştır.

Toplantıda öneride yer alan ürün tesliminde yaşanan sorunların çözüme kavuşturulması ve denetimlerin artırılması gibi hususların yanında gündeme getirilen diğer sorunlar ve çözüm önerileri Ticaret Bakanlığına iletilmiştir.

Öneri doğrultusunda 30/11/2021 tarihli yazımızla Ticarete Bakanlığı nezdinde gerekli girişimlerde bulunulmuştur.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ederim.

Öneri üzerine söz almak isteyen üyemiz var mı?

Buyurun Sayın Ünlü.

BAHA ÜNLÜ (Osmaniye) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Herkesi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Genel Müdür, TMO'nun Yönetim Kurulu üyeleri ve çalışanları; Komisyonumuza hoş geldiniz. Sizlere çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

Bu bulguda lisanslı depoculuğun depoculuktan ayrılan yönünü lisans sistemi oluşturmaktadır. Bilindiği üzere, lisanslı depoculuk sisteminde önce üreticiler lisanslı depolara ürünlerini teslim etmektedir; daha sonra, belirli tartım ve analiz işlemleri yapıldıktan sonra üreticilere ürün sahipliğini temsil eden elektronik veya yazılı bir ürün senedi verilmektedir. Bu senet ürünün adını, miktarını, kalitesini ve benzer bilgileri içermektedir. İlgili Sayıştay raporunda, TMO Genel Müdürlüğüne satmış olduğu elektronik ürün senetleriyle (ELÜS) ilgili olarak ELÜS'lere ait ürün teslimatlarının lisanslı depolar tarafından, geçerli bir mazeret olmaksızın geciktirildiği; bazı lisanslı depo firmalarının depolarında bulunan ürünü kendi araçlarıyla ya da anlaşmalı olduğu nakliye firmalarıyla taşımak için ELÜS sahibine baskı yaptığı belirtilmiştir. Ayrıca, lisanslı depolardan teslim alınan ürünlerin ELÜS'te belirlenen kaliteden daha düşük olduğu ve haşereli ürün teslim edildiği yönünde şikâyetler olduğu da belirtilmiştir.

Buradan sormak istediğim: Bir, lisanslı depoculuk sisteminin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasında öncü olan TMO Genel Müdürlüğü bu depolara hangi sıklıkla denetim yapmaktadır?

Ürün tesliminde sorun yaşanan depolar tespit edilmiş midir, edildiyse bu depolara hukuki veya maddi yaptırım uygulanmış mıdır? Kurumun cevabında konuyla ilgili "Ticaret Bakanlığı nezdinde gerekli girişimlerde bulunulmuştur." Denilmiştir; bugün itibarıyla gelinen son durum nedir?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Ünlü.

Sayın Genel Müdürüm, tüm milletvekili arkadaşlarımızın, Komisyon üyesi arkadaşlarımızın sormuş olduğu sorulara, geneli üzerindeki son konuşma ve değerlendirmelerden sonra yanıtlar için size söz verdiğimde Sayın Ünlü'nün de sorduğu bu soruyu, değerlendirmeyi de yanıtlarsanız.

Sayıştayın öneriyle ilgili görüşünü alalım.

Buyurun.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Süreç devam ettiğinden konunun tarafımızca izlenmesinin uygun olduğunu değerlendiriyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki.

Önerinin Sayıştay tarafından izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi 2020 yılının 2 no.lu önerisini okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Öneri 2:

Yıllar itibarıyla görevlendirme kapsamında olmayan ürünlerin satış hasılatının satış maliyetinin altında kalması sebebiyle TMO'nun öz kaynaklarının reel alım gücünün azaldığı dikkate alındığında, ürün satış fiyatlarının maliyetler göz önüne alınarak en azından öz kaynakların reel alım gücünü koruyacak düzeyde belirlenmesi.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Yanıt için buyurun.

TMO STRATEJİ GELİŞTİRME DAİRE BAŞKANI AYŞİN ŞENSES – Kuruluşumuz, iç satışlarda görevlendirme bedeli kapsamında olmayan ürünler için satış maliyetlerine dikkat etmektedir ancak zaman zaman değişen piyasa koşulları gereği gıda enflasyonu ile mücadele ederek tüketicilerin korunması amacıyla maliyetlerin altında fiyatlarla satış yapma ihtiyacı ortaya çıkabilmektedir.

Diğer taraftan, öz kaynaklarda yaşanan reel azalışın telafi edilmesi amacıyla sermaye artışı yapılmasına yönelik Hazine ve Maliye Bakanlığı nezdinde gerekli girişimlerde bulunulmuştur.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, teşekkür ediyorum.

Öneri üzerinde söz almak isteyen üyemiz var.

Sayın Sertel, buyurun.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Hoş geldiniz Sayın Genel Müdür, Yönetim Kurulu üyeleri, TMO’nun kıymetli çalışanları, Sayıştayın çok kıymetli denetçileri, Başdenetçisi ve arkadaşlarım.

Bu konuda son beş yıla baktık. Son beş yıl incelendiğinde, görevlendirme haricinde alım satımı yapılan ürünlerden oluşan zararların 2016 yılında 15,3 milyon TL, 2017 yılında 141,2 milyon TL, 2018 yılında 97,1 milyon TL, 2019 yılında 41,6 milyon TL ve 2020 yılında 89,9 milyon TL olarak gerçekleştiği görülüyor. Bu zararların piyasayı regüle etmek için yapılan satışlardan kaynaklandığını biliyoruz ancak görevlendirme harici edilen zararların da kurumun öz sermayesini kemirdiğini, yediğini biliyoruz. Çareyi sermaye artırımında görüyorsunuz ancak Sayıştay da bu konuda uyarılmış, bu kesin ve kalıcı bir çözüm değil. Ben, bu anlamda, bazı sorular soracağım; o sorular cevaplandığında kurumun tablosu daha net bir biçimde ortaya çıkacaktır diye düşünüyorum.

TMO’nun son beş yıldaki görev zararları ne oldu? Bu görev zararlarının tamamını hazineden tahsil edebildiniz mi? Çünkü siz bilerek ve isteyerek zarar etmiyorsunuz; sonuçta hazinenin size takviye yapması lazım, bu takviyeyi alabildiniz mi?

Yine, bu son beş yılda, görevlendirme harici satımı yapılan ürünlerden ne kadar zarar ettiğinizi öğrenmek istiyorum.

Bugün için TMO 1 ton buğdayı kaçta alıp un ve makarna fabrikalarına kaçta satmaktadır? Bunun rakamını istiyorum.

Un fiyatlarının yükselmesini önlemek için sanayicilere düşük fiyatla buğday veriyordunuz, sonra yem fiyatlarının yükselmesini önlemek için düşük fiyattan arpa satmaya başladınız. Yem fiyatlarının düşürülmesine yönelik bu uygulamanız devam ediyor mu?

2021 ve 2022 yılında sanayiciye hangi fiyattan ne kadar buğday ve arpa sattınız? Bunların rakamsal olarak dökümünü istiyorum.

Çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ederim Sayın Sertel.

Başka da söz almak isteyen yok.

Sayıştayın öneriyle ilgili görüşünü alalım.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Konunun Sayıştayca izlenmesinin uygun olacağını değerlendiriyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki.

Önerinin Sayıştay tarafından izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi 2020 yılının 3 no.lu genel önerisini okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Öneri 3:

2020 Yılı Sayıştay Denetim Raporu’nda yer alan diğer bulgu ve önerilerin de yerine getirilmesi.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Buyurun.

TMO STRATEJİ GELİŞTİRME DAİRE BAŞKANI AYŞİN ŞENSES – Raporun ilgili bölümünde yer alan diğer bulgu ve önerilerin de yerine getirilmesi için azami gayret gösterilecektir.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Önerinin Sayıştay tarafından izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Diğer bulgu ve önerilerden görüşülmesini talep ettiğiniz öneri var mı? Yok.

Böylelikle önerilerin görüşmeleri tamamlanmıştır.

Şimdi geneli üzerindeki görüşmelere geçiyoruz.

Geneli üzerinde söz almak isteyen üyelerimize ben söz vereceğim.

Sayın Karaman, buyurun.

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Sayın Başkan, KİT Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayıştayımızın değerli denetçileri, TMO Genel Müdürü, yöneticileri, Bakan Yardımcısı, değerli çalışma arkadaşları, diğer kamu kuruluşlarının değerli temsilcileri; hepinizi sevgi, saygı ve hürmetle selamlıyorum. Hoş geldiniz, sefalar getirdiniz.

Bugün TMO Genel Müdürlüğünün hesap ve işlemlerini görüşüyoruz. Yurt içi piyasalarda 2021 yılında yaşanan ciddi kuraklık sonrası oluşan arz açığını gidermek ve piyasada istikrarı tesis etmek üzere TMO, stoklarının takviyesine başladı. Stoklardaki ürünler, ilgili sektörlerle yönelik olarak uygun fiyatla satışa sunuldu 2021 yılında; TMO'nun bu uygulamaları sayesinde, piyasadaki fiyatların tüketici aleyhine çok yüksek seviyelere ulaşmasının önüne geçildi ve gıda enflasyonuyla mücadele edildi.

2021 sezonu boyunca TMO tarafından yürütülen un regülasyon çalışmalarıyla ekmeğin maliyetini daha da artması engellendi; teşekkür ediyoruz. Un fiyatları piyasada belli bir aralıkta sabitlendi; bu kapsamda, un ve ekmeğin maliyetlerini düşürmeye yönelik, un sanayicisinin taahhüt edilen fiyattan un satması kaydıyla buğday satışları gerçekleştirilmiştir. Satış sezonu boyunca her ay değişik bölgelerde bulunan 400'ün üzerinde un fabrikası, taahhüt işlemi içerisinde kalarak, fırınlara, ekmeğin imalathanelerine ve belediyelerin halk ekmeğin fabrikalarına uygun fiyatla un satışı gerçekleştirmiştir. Bu çalışmaları için Genel Müdür nezdinde TMO'nun tüm çalışanlarına teşekkür ediyoruz.

TMO'nun, un regülasyon uygulamasına, ara verilmeden, haziran ayından itibaren tekrar devam etme kararı da piyasalara olumlu yansımıştır. Bugüne kadar yapılan bu çalışmaların devamını istiyoruz.

Diğer önemli çalışma olan yem regülasyonu kapsamında TMO, stoklarındaki hububat ürünlerini uygun fiyatla satarak hayvancılık sektörümüze hizmet etmiş, hayvancılık sektörünün gelişmesine katkı sağlamış ve bu sayede hububat fiyatları ithal maliyetin altında seyretmiştir. Yapılan çalışmayla et, süt ve yem ürünlerimizin maliyetlerinin daha da yükselmesi engellenmiş, satış sezonu süresince kanatlı, beyaz et, yumurta, büyükbaş ve küçükbaş yetiştiricilerimize uygun fiyatla yem satacağını bildiren yem üreticilerine yem ham maddesi satışı gerçekleştirilmiştir; her ay yaklaşık 2 binin üzerinde besici ve yetiştiriciye arpa satışı gerçekleştirilmiştir. TMO'nun arpa satışları yeni hasat dönemine girilmiş olması nedeniyle 2022 Mayıs ayında sonlandırılmış, mısır satışları haziran ayında devam etmektedir. Mısır satışları için de sahadan aldığımız bilgilerle teşekkür ediyoruz.

Tabii, bazı sorularım da olacak. Sahadan aldığımız sorular daha çok “Primler biraz daha erkene çekilebilir mi?” çiftçilerden gelen istek bu. “Okullar açılmadan eylül ayına çekilebilir mi? Bizim bu primlerle ilgili sıkıntılarımız var.” diyorlar.

Tabii fındık alımı yaparak üreticinin emeğini koruyorsunuz; kuru üzüm, kuru kayısı, kuru incir, kuru fasulye... Biliyorsunuz bizim memlekette de son yıllarda biraz ayçiçeği yetiştiriliyor -Genel Müdür de memleketimdir ayrıca Erzincanlı- ve benden sürekli ayçiçeği desteklemesi için bir program

istiyorlar; onun için, bu soruya cevap almak istiyorum. Dolayısıyla gerçekten ne zaman bir sıkıntımız olsa TMO, Tarım Bakanlığı her zaman ilgi göstermiştir ve bütün bu sorunlarla ilgili cevapları daha kolay aldığımız bir Bakanlık, bir Genel Müdürlüktür. Onun için, hem Bakanlığa hem Genel Müdürlüğe çok teşekkür ediyor, saygılar sunuyoruz.

Sağ olun.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Karaman.

Buyurun Sayın Yaşar.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Sayın Başkanım, Komisyonun değerli, üyeleri, Sayıştayın kıymetli temsilcileri, kurumun değerli yöneticileri; öncelikle hoş geldiniz.

Tabii, tarım sektörü stratejik bir sektör yani savunma sanayisi ne kadar stratejikse tarım sektörümüz de o kadar stratejik. Özellikle, son dönemlerde, işte geçen yıl buğday alım fiyatları da dâhil... Burada sunumunuzun başında bir şey söylediniz, dediniz ki “Biz, alım fiyatlarımızı yaklaşık bir hafta önceden, bir ay önceden açıklıyoruz.” Hâlbuki bence tam tersine daha işin başında, ekimi yaparken bir ekim planlamanız olmalı; ekim planınız var mı? Yani bu ülkenin neresinde buğday, neresinde çeltik, neresinde patates, neresinde soğan, yetiştirilebilir ülkenin ihtiyaçları ne kadar? Bu ihtiyaçlar kapsamında bir planınız, programınız var mı yoksa çiftçiye kendi hâline bırakıp ne ekerse ona göre mi hareket edersiniz? Bu manada bir yönlendirmeniz var mı?

İki, bizim önerimiz şu yönde: Tam tersine ekildikten sonra değil daha ekilmeden fiyatları belirleyebilirsiniz en azından girdi maliyetleri konusunda da çiftçimizin bir bilgisi olur. Yani daha işin başında çiftçi bu işten para mı kazanacak, çöpe mi dökülecek, kâr mı edecek, zarar mı edecek, ne olacağını normal şartlar altında çiftçinin bilmesi lazım, gelişmiş ülkelerde bunun böyle olduğunu duyuyoruz, işitiyoruz. Yani siz de daha ekime başlamadan önce patatesi, soğanı çiftçi kaç satacak, biz kaç alacağız, çeltikte böyle, buğdayda böyle... Bu manada bir ürün planlaması, ekim planlaması olursa hiç kimsenin ne kafası yarılr ne de gözü yarılr, hiçbir çiftçimiz de bu yaptığı işten dolayı zarar etmez. Desteklemeyi döner o gün yaparsınız yani ülkenin bir ihtiyacı var, ona göre mazotu mu desteklersiniz, gübreyi mi desteklersiniz, buna göre bir yol çizilir ama siz tam tersten gidiyorsunuz, sonuç itibarıyla destekliyorsunuz. İşte, diyorsunuz ki “Fiyatlar kâfi gelmedi.” İşte, bugün fırıncılara düşük fiyattan buğday veriyorsunuz, düşük fiyattan yem veriyorsunuz, düşük fiyattan arpa veriyorsunuz. Yani işi kaynağında çözmek lazım Sayın Genel Müdürüm, yani -aynı bölgenin insanıyız, ben de aslen Gümüşhaneliyim- suyu gözesinde, problemi kaynağında çözmek lazım. Sondan başa doğru... Yani bu fiyatları siz marketleri basmayla, zabıta tedbirleriyle... 100 liraya sattığı bir şeyi “Bunu neden 95 liraya satmıyorsunuz?” demenin bir anlamı yok çünkü onun maliyetlerine bakmak lazım, maliyetlerine göre bir değerlendirme yapmak lazım. Dolayısıyla bu kapsamda, önceden belirlediğini söylüyorsunuz. Mesela, fındık fiyatları, fındık fiyatları şu an... Temmuz sonu itibarıyla hasat başlayacak ama şu an fındık üreticisinin ne kadar fiyattan satacağı konusunda bir fikri yok.

İkincisi de bu temel ürünlerde ne hikmetse siz fiyatı açıkladıktan sonra piyasada bir düşme oluyor. Mesela, fındık fiyatlarını 27-28 lira açıkladığınızdan bir ay sonra piyasada fiyatlar 22-23 liraya düştü. Ne zamanki üreticinin elinde fındık bitti, tekrar 27, 28, 30 liralara üzerine çıktı. Aldığınız 77 bin tonla bunu regüle etmeniz mümkün değil, toplam fındığın rekoltesi 700 bin tonlar civarında ama bilemiyorum bu sene -onu da soralım- beklediğiniz fındık rekoltesi 2022 yılı için ne kadar? Daha bugünden fiyatın belli olması lazım; iki, bir şekilde özel sektörün de sizin açıkladığınız fiyatın altında almaması için belli tedbirleri de almanız lazım. Yani neticede 300 kilo, 500 kilo fındığı olan bir üreticinin binlerce ton satın alma yapan bir tüccarla baş etmesi mümkün değil. Bu arada, üreticiyi korumak da devletin birinci görevi. İşte, bugün, fındık fiyatları 35-40 liralara civarında. Şu an özellikle maliyetlerdeki artışlar

yüzde 200, yüzde 300; hiç olmazsa... Geçmişte fındıkla ilgili rakamlar vardı yani 3,5-4 dolar civarına oturmuş bir piyasa vardı. Bu manada, bizim açıkladığımız, düşündüğümüz, parti olarak bizim önerimiz, hiç olmazsa, minimum bu işin 55-60 liralara mertebesine oturması ve bunun gerçek manada oturması yoksa fiyatı 55-60 lira açıklayıp da bir ay sonra tüccara esnafı mahkûm etmenin kimseye faydası yok. Bunu aynı şekilde çayda da yaşıyoruz, bunu aynı şekilde çeltikte de yaşıyoruz. Yani ne hikmetse Türkiye'nin iddia ettiği alanlarda... Yani fındığın dünyada yüzde 70'i bizde, işte çay üretiminde yine dünyada 5'inci sıradayız, çeltikte de yine buna benzer bir yerimiz var ama ne hikmetse açıklanan fiyatların altında pazar oluşuyor, sizin TMO olarak da muhakkak dengeleyici bir göreviniz var, sistemin içindesiniz, buna müdahale etmeyi düşünüyor musunuz?

Yine, buna paralel Sayın Cumhurbaşkanımız Samsun'da "Kenevir üretimiyle inşallah biz uçacağız." dedi, artık bizim Havza, özellikle Vezirköprü bölgesinde kendi özel tohumlarımızla üretilen kenevir... Yani kenevirle uçacağımızı söylediler, ilk etapta 150 çiftçimizi ektiler, tahmin ediyorum son dönemde bu 2'ye düştü. Bunların ekiminin bir önemi yok, bunları kim satın alacak Sayın Genel Müdür? Yani çiftçiyi sadece ekmesi için yönlendirirsiniz ama bunu satın alınacak bir kurum ve kuruluşun olması lazım. En son, İstanbul'dan bir tane tüccar geldi, o da milleti dolandırdı gitti, birinci turda parasını ödedi, ikincisinde hiçbirini ödemedi geçti gitti. Onun için, bir şeyin planını ve programını önceden yapmak lazım; kaç dekar alanda bu yapılacak, ne kadar rekolte bekleniyor, bu üretim gerçekleştirildiği takdirde bunu kim satın alacak, hangi sektörlerde kullanılacak? Bu üretimi planlarken aynı şekilde tüketimi de planlamak lazım. Yani hangi yan sektörlerde bu kullanılacaksa, işte 40-50'ye yakın yan sektörlerde kenevirin kullanılabileceğine dair bilgiler var, o sektörlerin de bunun yoğun olarak üretildiği bölgelerde altyapısının yapılması lazım ki üreticinin ürettiği ürünü en azından buralara teslim etme şansı olsun, fırsatı olsun.

Yine, aynı çerçevede, işte "Biz yeterli." diyorsunuz, madem ülke birbirine yetiyor da, rakamlarda bir problem yoksa, "Üretimde kalite var." diyorsunuz, "Herhangi bir sorunuz yok." diyorsunuz ama öbür taraftan da destekliyoruz. Yani burada bir çelişki yok mu? Yani tamam Türkiye'de her şey var, Şener Şen'in filmi gibi; her şey var, hiçbir şey yok. Şimdi, aynı şekilde geçen yıl, işte, buğday fiyatlarını açıkladınız, hemen arkasından da ithalat rakamları 4 binlerin üzerine çıktı.

TAMER DAĞLI (Adana) – Filmi hatırlayamadım da.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Hani zabıta memuru geliyor Şener Şen'in bulunduğu yere, yanında da Kemal Sunal var, zenginler gelince "Var." diyor, fakirler gelince "Yok." diyor. Zabıtalardan da yakışıklı olan gelince onu da zengin zannediyor "Var." diyor "Aşağıda depoda her şey var." diyor hatırlatmış olalım.

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Ağabey, o eskidendi.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Maalesef, eskileri mumla arar olduk Sayın Vekilim.

Devam ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Buyurun Sayın Yaşar.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Aynı şekilde, mesela, kuru fasulye... Erzincanlısınız; Kelkit bölgesinden, Şiran bölgesinden, İspir'den maalesef, bizi aradılar "Elimizde fasulye var, biz bunu satamıyoruz, ne yapalım?" diye. Bu da spesifik bir üründür. "İnşallah beni arasınlar." der gibisiniz, ben öyle anladım. Vallahi, bu sene sizin telefonunuzu veririz, öyle bir çıkış yolu varsa orada da iyi olur.

Buna şöyle cevap veriyorsunuz, diyorsunuz ki: "Türkiye dünyadaki en büyük un üreticilerinden biridir." Doğrudur. Samsun da bu işin merkezlerinden biridir, çok ciddi un ihracatı yapılan bir ilimizdir. İşte, bunlar, dahilde işleme rejimi içerisinde geliyor, işleniyor, gidiyor. Bunlara 4 bin lira

verene kadar, eğer bizim çiftçimize de o rakamın yüzde 20 aşagısını verseniz dağ taş buğday olur. Biz Ukrayna'nın, Rusya'nın çiftçisini finanse edene kadar, eğer bu rakamları kendi çiftçimize verebilirsek ben Türkiye'de de bu ekim alanlarının yapılabileceğini düşünüyorum. Eski Türkiye'de çok daha geniş alanlar ekiliyordu, yeni Türkiye'de bu alanlar daralmaya başladı. Ne zamandır? 2015'ten bu tarafa ekim alanlarında nasıl bir daralma var, bunu rakamlarla bize izah edebilir misiniz? Tam tersine, bizim, tarım ürünlerinde, ihracatta fazla verdiğimizizi ifade ediyorsunuz. İthalat ile ihracatın arasında yaklaşık 10 milyar-15 milyar dolar civarında bir fark olduğunu söylüyorsunuz.

(Uğultular)

BAşKAN MUSTAFA SAVAş – Sayın Yaşar'ı dinleyelim lütfen.

BEDRİ YAşAR (Samsun) – Süleyman ağabey için anlatıyorum ama hiç faydası yok.

BAşKAN MUSTAFA SAVAş – Sayın Yaşar, devam edin lütfen.

Buyurun.

BEDRİ YAşAR (Samsun) – Biz bunu ciddi oranda yaşadık, bunları ciddi oranda yaşadık. Mesela, bugün üreticiler açısından baktığınız zaman, sizin bölgeniz Erzincan'daki şeker fabrikasının bile kapasitesinin düştüğünü net bir şekilde görüyoruz.

Netice itibarıyla, çok iyi bir planlama yapmanız lazım, mümkün olduğunca daha ekime başlamadan önce bu işlerin çözülmesi lazım; destekle bir yere kadar götürebilirsiniz. Düşük arpa, düşük yem, düşük buğday... Normaldir, sosyal devlet; muhakkak bunun desteklenmesi lazım ama asıl olan ülkenin refahının yükselmesi ve bu desteklerin minimumda olması lazım.

Bugün özellikle çalışanların ücretleri açısından baktığımız zaman, yüzde 50-yüzde 55 asgari ücretle çalışanları düşündüğümüz zaman, size çok iş düşüyor. İnşallah, bu milletin refah seviyesi yükselir, siz de bu desteklemeleri en az şekilde yaparsınız.

Tabii, bunu anlamak da yine mümkün değil yani şu an rakamlardaki artışa baktığımız zaman, mazottaki artış... Mazot artışını anlatıyoruz; diyelim ki 70 dolarlardan 110 dolarlara çıktı, bu, yüzde 50 artış demektir ama Türkiye'deki mazot fiyatlarındaki artış yüzde 300 yani 2 haneli rakamları gördük. Süleyman ağabey, son dönemde mazot almıyorsun, benzin de almıyorsun herhâlde? İmanımız gevredi ya, 1.700-1.800'den aşağı depo dolmuyor, haberin olsun yani.

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Doğru, mazot doğru.

BEDRİ YAşAR (Samsun) – Ekmek fiyatı 5 lira, bakın, şu an ekmek fiyatı 5 lira.

ORHAN SÜMER (Adana) – Erzincan'a gitse fark edecek de Erzincan'a gitmiyor.

BAşKAN MUSTAFA SAVAş – Evet, Sayın Yaşar'ı dinleyelim lütfen.

Buyurun.

BEDRİ YAşAR (Samsun) – Dolayısıyla, en temel gıda ürünlerindeki artış maalesef yüzde 100'lerin çok üzerinde. Zaten TÜFE'deki rakamlar... Yani TÜİK'e göre diyelim, TÜİK'e göre, bugün 72-73 üretici fiyatları yüzde 130; diğer bir araştırma şirketine göre, yüzde 160. şimdi bu kadar artışla siz ne kadar desteklerseniz destekleyin, bu insanların geçinme şansı maalesef, zor.

Net bir şekilde, sadece sizin fiyatlarla desteklemeniz yetmez; mazot fiyatlarında, gübre fiyatlarında, tohum fiyatlarında da muhakkak bir desteğin yapılması lazım. Çiftçilerin hak ettiği toplam bütçe üzerinden ayrılması lazım gelen yüzde 1'i hâlâ tam ödenmiş değil, en azından bunları öderseniz, hiç olmazsa çiftçilerimiz biraz daha rahatlar diyor, çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

BAşKAN MUSTAFA SAVAş – Teşekkür ediyorum Sayın Yaşar.

Sayın Sarıbal, ben misafir milletvekillerimizin sürelerinin beş dakikayla sınırlı olduğunu hatırlatmak istiyorum.

Buyurun.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri, değerli konuklar, Kıymetli Müdürüm ve arkadaşları; hepinizi hoş geldiniz.

Belki en son söyleyeceğimizi en baştan söyleyelim. Sayın Müdürüm, işiniz zor. Siz ne yaparsanız yapın, Türkiye'nin bugün yaşadığı temel mesele, bir kişinin "Enflasyon sonuç, faiz sebep."tir diyerek hemen hemen altı-yedi buçuk ayda ülke parasının döviz karşısında yüzde 100'ün üzerinde değer kaybetmesi. Temel mesele olarak bunu gördükten sonra... Bu temel sorundur. Bu sorun çözülmeden, para politikaları bir düzene girmeden siz ne yaparsanız yapın, sorunu çözemeyeceksiniz.

Neden? Geçen yıl şu yapıldı: Fiyatlar açıklandı 2.500 lira olarak; buğday fiyatı 2.250-2.500. 2.500 lira üzerinden baz aldığımızda, 1 ton buğday satan bir çiftçi 350 litre mazot alıyordu. Bugün primi de vermiş olsanız –bütünüyle- 7 lira 50 kuruştan, 7,5 liradan satmış olsa buğdayını alacağı mazot 240 litre; tam 110 litre zararda, bunun TL karşılığı 3.300. Aynı üretici eğer üre gübresi alsa, 1 ton buğday sattığında, 630 kilogram gibi bir üre gübresi alacaktı geçen yıl; bu sene 180 kilogram daha az alıyor. Bunun karşılığı 2.900 TL zarar.

Çiftçi bazlı... Başkan dedi ki: "Bizim amacımız hem üreticiyi hem tüketiciyi; iç piyasayı regüle etmek." Bu regülasyon genel olarak çiftçinin aleyhine giden bir süreç bu açıdan bakıldığında. Yani böyle bakıldığında, çiftçi geçen seneye göre, 1 ton buğdayda, mazottan 3.300 lira zarar etmekte; üre gübresinde de yaklaşık 2.900 TL gibi bir zarar etmekte. Yani üretici için hiç iyi bir şey görünmüyor. Peki, dediniz ki: "Yem amaçlı buğday, arpa ve mısır verdik." O pencereden bakalım, öyle bakıldığında, çok enteresan şeyler oluyor Başkanım yani öyle enteresan şeyler oluyor ki sevgili ülkemde; 2.500-2.600 liraya, yarı fiyatla un sanayisine buğday verdiniz. Efendim, buğdaydan çıkan kepek 4.500 liraya piyasaya satıldı ve kimse buna ses çıkarmadı. Ye kürküm ye; bir elim yağda, bir elim balda. Bizde geleneksel bir yapı vardır, 1 kilo buğdayın yarısı kadardır yaklaşık olarak kepeğin fiyatı. Burada bir ters korelasyon, ilginç bir şey oldu elbette ve 2.600 liraya alınan buğdayın kendisi kepeği 4.500 liraya piyasaya satıldı. Şimdi öyle bir şey ki bu, siz ortaya bir şey atıyorsunuz böyle bir top; bir kaleciye gidiyor, bir orta sahaya gidiyor, bir sağa, bir sola... Yani sektörün bileşenleri birbirine girdi. Tüketici "Kasabın eti pahalı." diyor, kasap "Üretici pahalı. Çiftçi, sen bana çok pahalı veriyorsun." diyor, çiftçi "Yem pahalı." diyor, yemci "Ben ne yapayım? Pahalı aldım." diyor. İktidar kendi üstündeki yükü attı; sizi bir ateşin içerisine attı, siz elinizden geleni yapmaya çalışıyorsunuz bir kurum olarak ama bir taraftan çiftçi perişan, gerçekten perişan.

Biraz önce Çukurova'dan bahsettiniz. Yine, Komisyona gelmeden biraz önce görüştüm. Orada bir, soğuktan dolayı; iki, nisan ayındaki yağış rejiminin bozukluğundan dolayı ciddi bir verim düşüklüğü var ve dolayısıyla verdiğiniz fiyatlar çiftçiye memnun etmemiş görünmekte. Kaldı ki zaten -bilmiyorum ama- sizin de bu fiyatlarla doğru dürüst bir buğday almanız da mümkün değil. Ancak kırmızı hatla "Rusya'dan -acaba böyle- serbest olur da, buğday gelir de rahatlar mıyız?" diye bir durumla karşı karşıyayız. Yani ne kadar buğday aldığınızı bilmiyorum, elbette bir soru olarak dursun burada.

Şimdi fiyat açıkladınız. Yine, açıkladığınız fiyat 7 bin lira. Bakın, 800 kilo, 1 ton buğday alan yerde 7 bin lira gelir var, can simidi, gayet güzel; bir de şu primi bütün herkese verin. Neden sadece Toprak Mahsulleri Ofisine ürün verenler? Ya, bu diğer çiftçiler başka bir ülkenin çiftçisi mi? Neden bunu böyle yapıyorsunuz, gerekçeniz ne? Yani verin, sütte 1 lira çıktı, sonra 20 kuruşa indirdi alay eder

gibi. Paranız yoksa bir şey demem, deyin ki: “Paramız yok.” ama hiç şunu demiyorum bakın, Toprak Mahsulleri Ofisi çiftçi yararına ve tüketici yararına kesinlikle zarar edebilir, tekrar söylüyorum, Toprak Mahsulleri Ofisi, diğer kurumlar, kamu kurumları, günü ve saati geldiğinde elbette kamusal yarar ki halkın yararadır bu, çiftçi de halkımızdır, tüketici de halkımızdır; bunlar için zarar edebilir. Madem zarar ediliyor, neden böyle bir sıkıntı yaşıyoruz? Bütün bu prim herkese verilmeli, burada...

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Sayın Sarıbal, toparlayalım lütfen.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Toparlayacağım.

ORHAN SÜMER (Adana) – Sayın Başkan, benim söz hakkımı kullanabilir.

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Pekâlâ, tabii ki, buyurun.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Çok teşekkür ederim Orhan Bey, sağ olun.

Şimdi, bütünüyle baktığımızda şöyle bir paradigma var: Siz 800-900 kilo buğday aldığınız yere de aynı fiyatı vermişsiniz, 200 kilogram ürün alınan yere de aynı fiyatı vermişsiniz. Böyle bir fiyatla çiftçinin gerçekten kâr etmesini düşünebilir misiniz? Sayın Vekilim söyledi, gitti, bakın, 2002-2003 yılında Adalet ve Kalkınma Partisi iktidara geldiğinde 93 milyon dönüm alanda buğday ekimi vardı, bugün 65,5 milyon dönüm; tam 25,5 milyon dönüm buğday ekim alanı üretimden çıkmış. Bunun tek nedeni Hükümetin uyguladığı yanlış tarım politikaları yani çiftçiye koruyan değil çiftçinin Amerikan borsalarıyla rekabet eden, küresel sermayeyle rekabet eden, Avrupa Birliğinin finans kuruluşlarıyla rekabet eden bir mekanizmaya dönüşmesindendir. Yani gerçekten çiftçinin maliyeti artık, kâr anlayışını güden bir fiyat politikasının olmamasından kaynaklanmaktadır. Bugün de siz 800 kilo ürün aldığınız yerde orada 7,5 lira, 7 lira fiyat verdiğinizde bir gelir olabilir, bir can simidi olabilir ama kusura bakmayın, 200 kilo verimi olan bir tarlada o 800 kiloyu alabilmesi için tam 4 kat masraf etmesi lazım, tohumu 4 kat daha fazla ekmesi lazım, yabancı ot ilacını 4 kat daha fazla atması lazım, kullanacağı mazotu 4 kat daha fazla kullanması lazım yani bu fiyat çiftçiye kesinlikle ama kesinlikle memnun etmemiştir, çiftçi şu anda yine perişandır.

Bu, şu demektir: Gelecekte biz daha fazla buğday alanından çıkacağız ve daha az buğday ekeceğiz. Geçen sene rekor 17,5 milyon ton açıklandı, Sayın Müdürüm, değerli Komisyon üyeleri, hepimiz biliyoruz ki bunun hiçbir doğru tarafı yok. 14 milyon tonu geçmedi geçen sene buğday üretimimiz. Bu yıl da öngörülen 19,5 milyon tonun gerçekleşmeyeceğini inanın kuşlar biliyor, inanın biliyor kuşlar, geziyorlar ve görüyorlar. Bugün sonbaharda ekilen tohumun sertifikalı olup olmadığına, sonbaharda buğday ekilirken toprak altı gübrelerin atılıp atılmadığına ve yeterli miktarda bakım, üst gübre yapılıp yapılmadığına baktığınızda zaten böyle bir rekoltenin olmayacağını, kaldı ki Doğu Anadolu Bölgesi, İç Anadolu Bölgesi, belirli bölgelere mayıs yağışları, soğuklar, iklimin getirmiş olduğu olumsuzlukları göz önüne aldığımızda kesinlikle böyle bir rekoltenin olmayacağını çok net bir şekilde söyleyebiliriz. Yani kısaca, çiftçi reel olarak sizin 7 lira üzerinden söylediğiniz alım fiyatı ki hepsi denk gelse, kuru madde, protein, nem, bütün bunları sağlıyor olsa bile, 40 kapıdan çiftçi ürününü temiz devretmiş olsa bile bu paranın eline geçmeyeceğini hepimiz bilmekteyiz.

Dolayısıyla burada çok ciddi bir problem var Sayın Müdürüm. Elbette sizin meseleniz değil, siz iktidarın ortaya koymuş olduğu politikaları uyguluyorsunuz ama ortada zarar eden bir yapı var. İşte yeni bütçe geldi, önceki bütçe ile şimdiki bütçeyi üst üste koyuyoruz; ya, 340 milyar faize para veriyoruz, 340 milyar. 40 milyardan daha fazla yeni faiz bütçesine para eklendi ve şeyler net değil, hâlâ geçmediğimiz köprü, binmediğimiz uçak, geçmediğimiz havaalanına garanti ödüyüz; neden benim çiftçime ödemiyoruz? Sayın Müdürüm, şu anda 200 kilo verim alan bir çiftçinin tarladaki buğday maliyeti her şeyi dâhil ettiğinizde, kirası, şusu busu 11 lirayı geçmekte yani hepinizi insafa davet

ediyorum. Gerçekten çok perişan, gerçekten. Bu şu demektir: Gelecekte bizi daha büyük bir tehlike beklemektedir. FAO bu tehlikeyi ortaya koydu, dünyada gıdaya ulaşma daha da zorlaşacak ve gıda enflasyonu gelecek birkaç yılda yüzde 40 seviyesinde olacak, Türkiye’de 2021-2022 yılında yüzde 90, en iyi tarafıyla, en iyi tarafıyla; dünyadaysa yüzde 20 FAO’nun açıkladığı rakama göre. Şimdi buradan çiftçinin perperişan olduğunu tekrar söylemek isterim.

Diğer konulara girmeyeceğim, fındık meselesinde sadece bir cümle söyleyeceğim. Fındık, yıllarca bu topraklarda ihracatı 12 dolara kadar çıkmış ama 6 doların altına düşmemiş, alımı da 3 dolar ila 4,5 dolar arasında değişmiş bir temel ürünümüz, belki Başkanım söyleyecek, bir cümleyle sadece bunu söylüyorum. Dolayısıyla, fındığa 3,5-4 doların altında verilecek bir fiyat, fındığı hem çiftçisini üreticisi açısından rahatsız edecektir hem de ihracat açısından bizi yine başkalarının kölesi hâline getirecektir.

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – 52 lira olsun diye kampanya yaptı sizinkiler, açıklama yaptılar.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Başka bir şey söylüyorum.

O gün öyleydi, her gün döviz artınca fiyat da değişiyor. Siz dövizini sabit tutun da gerisini boş verin. Her gün döviz artıyor, sabah akşam değişiyor, her gün yenileniyor. (Gürültüler)

Sayın Müdürüm, şimdi bir de hayvan üreticisine bakalım. Şimdi, şu anda yemi regüle ettiniz, desteklediniz, ucuz arpa verdiniz, ucuz buğday verdiniz, ucuz mısır veriyorsunuz; bakın, son yedi sekiz ayda 28 milyon adet yumurta tavuğu kesildi bu topraklarda, 28 milyon adet yumurta tavuğu kesildi Sayın Başkan. Bu şu demektir: “Biz yumurta üretmekten artık vazgeçtik.” demektir. Çünkü 1 kilo yemin dörtte 1’i eşittir 1 yumurtanın maliyetidir, tekrar söylüyorum, 1 yumurtanın maliyeti 1 kilo yemin dörtte 1’idir. Şu anda bile ciddi anlamda zarar etmektedir. Yine süt üreticisi 1 litre sütle, sizin iktidarın ortaya koyduğu bilimsel verilerle -hangi verileri kullandı bilmiyorum ama varsayalım gerçek olsun- “1,3 kilo yem alacağıma göre planladım ben.” diyor ama bugün 1 kilo bile almıyor, kafa kafaya, süt üreticisi zarar ediyor. Zaten siz de çok net bir şekilde bunu ortaya koymuşsunuz yıllık raporda, diyorsunuz ki “Bizim yaptığımız desteklemelerle 2021 yılında bir besici hayvanını kestiğinde 1 kilo karkas 17 kilogram yem aldı.” “En az 22” diyorsunuz, biz “25” diyoruz. Yani kendiniz de çok net bir şekilde raporlarınızda diyorsunuz ki: “Bu çiftçi zarar ediyor.” Yani çiftçi, süt üreticisi de perişan, et üreticisi de perişan, işte Kurban Bayramı’ndan bir şey yakalarlarsa yakalayacaklar; öbür türlü, buğday üreteni, arpa üreteni, mısır üreteni de çok açık bir şekilde, çok net bir şekilde ortaya koyduk.

Hani şunu da hiç söylemiyorum, Bakanın yaptığı o açıklamayı: “Çiftçiye şu kadar destek veriyoruz, bu kadar destek veriyoruz.” Sadece insafa davet ediyorum. 2022 yılında yeni zamlar gelmezse çiftçinin şu anda yaptığı üretim için ödeyeceği para 450 milyar TL’dir arkadaşlar. 2 milyonun azıcık üzerindeki çiftçi üretim için bu sene 450 milyar TL para ödeyecek. Bütçeden ayrılan 29 milyar ve bunu kalkıp 3 kadın çiftçinin başına kakıyorsak biraz vicdana, biraz gerçekten insanlığa davet etmek isterim.

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Sayın Vekilim, son cümlelerinizi alalım lütfen.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Bitiriyorum. Katkınızdan dolayı çok teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Estağfurullah.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Bakın, çiftçinin son bir yılda borcu 52 milyar TL arttı, 52 katrilyon. Şimdi, soralım, bu çiftçi Sudan’dan mı yer aldı; bu çiftçi Afrika’dan mı yer aldı, kiraladı; bu çiftçi Nijerya’da yatırım mı yaptı; bu çiftçi Afrika’nın diğer ülkelerinde bir şeyler mi yaptı? Hiçbirini yapmadı, onların hepsini iktidar yapmak istedi. Yani çiftçi ciddi zarar ediyor ve bu zararı da borçla kapatmaya çalışıyor.

Son olarak, bakın, geçen yıl asgari ücret 2.825 TL’ydi, süt 2,8 TL’ydi, bir asgari ücretli bir aylık maaşıyla 1.003 litre çiğ süt alıyordu; bugün, asgari ücret 4.250 lira, süt 7,5 lira, alabileceği süt 560 litre, kayıp 446 litre; tüketicinin, asgari ücretlinin aldığı paranın reel değeri erimiş. Bunu siz eğer sütün tereyağına, kaymağına, peynirine, yoğurduna, ayranına havale ettiğinizde zararı daha fazla.

Son olarak, et; bir asgari ücretli geçen sene almış olduğu 2.825 liralık aylık maaşıyla eğer gidip kasaba “Benim şu maaşım karşılığında bana et ver.” deseydi 43 kilogram et alacaktı. 4.250 lira şu anda maaş alan bir asgari ücretli gidip şu kasaba “Hadi şu eti bana ver, maaşımın karşılığının tümünü ete ayırıyorum.” dese ne yazık ki 29 kilogram et alabilecek; kayıp, 14 kilogram.

Sonuç: Sayın Başkanım, emeğiniz için teşekkür ederiz, çabanızı da biliyoruz ama sorun büyük, bu fiyatlarla ne çiftçi ne de tüketici memnun değil. Toprak Mahsulleri Ofisinin de iktidarın bir görevlendirmesi üzerine zararı vardır, zarar eğer halk yararınaysa helali hoş olsun ama bu zararı sahici bir şekilde yapın, şu anda bakın buğday alamıyorsunuz. “Rusya’dan çıkacak gemi buraya gelse de şöyle bir rahat edelim.” diye herkes böyle bekliyor.

Ben kısaca beni dinlediğiniz için çok teşekkür ediyorum ama gerçekten mesele büyük. Mesele benim meselem değil; mesele ekmek meselesi, mesele açlık meselesi. Toplum çok kötü, gereğini yapın; buğdayın da fiyatını artırın, özellikle 200 kilo, 300 kilo alınan yerlerde primi 3 liraya, 3,5 liraya çıkarın, çiftçi para kazansın, yoksa yakın tarihte kimse toprağını ekecek durumda değil. Öyle “Açalım, herkes eksin.” falan... Başkanım, bunun bir maliyeti var, ben çiftçiyim.

Teşekkür ediyorum, kolay gelsin.

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Sayın Sarıbal, teşekkür ediyorum.

Sayın Sümer, siz genelde makul süre kullanıyorsunuz, ben birkaç dakika verebilirim.

Buyurun, açıyorum mikrofonunuzu, görüşlerinizi ifade edin kısa olmak kaydıyla.

ORHAN SÜMER (Adana) – Sağ olun efendim.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkanım, ben de söz hakkımı Sayın Orhan Sümer’e veriyorum.

ORHAN SÜMER (Adana) – Teşekkür ederim, sağ ol.

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Buyurun Sayın Sümer.

ORHAN SÜMER (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben de Orhan Başkanına katkı anlamında birkaç şey söyleyip sorularıma geçeceğim.

Bu hafta Adana’da en az 6-7 fırını dolaştım, fırındaki işletmecilerin aynen “Kırk yıldır biz bu işi yapıyoruz, unu almaktan vazgeçtik, artık altına atılan kepeği bile alamıyoruz.” serzenişleriyle karşılaştık.

Bir ikincisi, yine, Adana’da kebabçılık yapan esnaf çok boldur, Adanalılar eti severler. Kebabçı esnafının söylediği aynı paralelde bir şey: “Eskiden biz de maliyetlerimize yaktığımız kömürü koymazdık, kömür o kadar pahalı geldi ki et fiyatlarıyla yarışır hâle geldi.” Yani bu anlamda, bunun dikkate alınmasını isterim. Süleyman ağabey “Ekmek fiyatları çok ucuz.” dedi de Adana’da her gün en az 15-20 muhtar bizi arayıp belediye ekmek fabrikalarının kendi mahallelerinde kulübe kurmasını istiyorlar; ben bunu da belirtmek isterim.

Sayın Başkanım, Genel Müdürüm; sizlere ve çalışma arkadaşlarınıza başarılar dilerim. Gerçekten, Orhan Bey’in söylediği gibi, işiniz zor.

Benim soracağım sorulara yazılı cevap verirseniz sevinirim.

Son iki sene içinde kaç ton buğday, arpa, mısır, hububat ve şeker ithalatı yapılmıştır? İthalatı yapılan ürünlerin ayrı ayrı birim maliyeti dolar üzerinden ne kadardır? Son iki senede ÇKS'ye kayıtlı çiftçilere verilen destek miktarı kaç liradır? Bu desteklerden kaç çiftçimiz yararlanmıştır? Son iki sene Çiftçi Kayıt Sisteminden kaydı silinen kaç çiftçimiz vardır? Toprak Mahsulleri Ofisinin tespit ettiği ekilebilir olup ancak ekilemeyen arazilerin toplam metrekaresi ne kadardır? Ekmeğin zamlanmaması için TMO'nun destek verdiğini biliyoruz; bu durum ne kadar devam edecek, bununla ilgili çalışmalarınız hangi aşamadadır? Adana özelinde ilk altı ayda destek için TMO'ya müracaat etmiş kaç çiftçimiz vardır? Bu çiftçilerin taleplerinin kaç tanesi yerine getirilmiştir, kaç tanesi karşılanmamıştır, sebepleri nelerdir? Yapılan desteğin toplam TL tutarı ne kadardır? Adana ve Çukurova Havzası'nda son beş senede ekimi ve üretimi azalmış veya yok olmuş ürünler, ürün çeşitleri hangileridir? Ekilmeme ve üretilmeme nedenleri araştırılmış mıdır? Uzun süreli depo kiralama yöntemlerinde çiftçinin maliyetini düşürmek için hazırlanan yeni bir proje var mıdır? Ben de Orhan Bey'in dediği gibi çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Allah yardımcımız olsun.

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Teşekkür ediyorum Sayın Sümer.

Şimdi, söz hakkı Sayın Gaytancıoğlu'nda.

Süreniz beş dakika, buyurun.

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli Komisyon üyeleri, çok değerli bürokratlar, Sayın Genel Müdür, Bakan Yardımcım; tanıtım filminden başlayalım, tanıtım filmi güzel olmuş, öncelikle tebrik ederiz.

Toprak Mahsulleri Ofisi bizim de en sevdiğimiz kurumlardan, güzide kurumlardan, gerektiği yerde zarar etmesi gereken, hele bugünlerdeki zararını da hiç tartışmamamız gereken bir kurum; öncelikle buradan başlayalım. Ama neden bilerek zarar ettiriliyorsa, yanlış zararlar ettiriliyorsa, onları da soralım.

Şimdi, o günler ile bugünleri karşılaştıramayız çünkü o günlerde hiçbir şey yoktu; aşar vergisi vardı, devletin en önemli geliri ama bugünlerde çok ciddi vergiler topluyoruz, nedense bu vergiler ne tarıma ne altyapı yatırımlarına gidiyor. Dolayısıyla tarımda bir türlü gereken verimliliği sağlayamıyoruz, ne ikinci ürüne ciddi destekler var bu ülkede... Ya, biz üretim sorununu nasıl çözeceğiz? Hele bir de bir laf ettiniz konuşmanızda “Cumhurbaşkanlığınca verilen yeni görevler” yani zaten olay burada bitiyor. Sizin iyi niyetinizi biliyorum ama Cumhurbaşkanlığı size maalesef: “Daha fazla ithalat yapın, bizim yandaşlar daha fazla kazansın.” görevi mi verdi? Biz rakamlara baktığımızda, ticarete baktığımızda bunu anlıyoruz. Yani enflasyonla mücadele ithalatla mı oluyor? Gıda enflasyonunu çözmek ithalatla mı oluyor? Yani Toprak Mahsulleri Ofisinin, tamam, görevi Tarım Bakanlığı gibi üretimi yönlendirmek değil ama siz ve değerli bürokratlarınız hiç mi demiyorsunuz “Ya, bu iş ithalatla çözülmez, bu ülke üretmeli, kaynakları var.” diye? Yani 1930'lardaki gibi değiliz ki, bir sürü nehrimize barajlar yaptık, daha yapmamız gerek, Türkiye'yi daha büyütmemiz gerek, 85 milyonu rahatlıkla beslememiz gerek. Bu potansiyelimiz var ama neden potansiyelimizi kullanmıyoruz? Neden hâlâ 20 milyon tonlardayız? Gerçi geçtiğimiz yıl tabii bu rakamlar düştü; bu rakamlara, bu seneki rakamlara ben de inanmıyorum, daha da düşecek.

“Lisanslı depolardaki ürünleri niye piyasaya sürmediniz?” diye sormuştum, o zaman doğru dürist de bir cevap alamadım. Yani “Lisanslı depoda ürün varsa neden ithalat yapıyoruz?” diye sormuştum, cevap alamadım. Ben de Sayın Sarıbal gibi ekonominin sorunlu olduğunu, yoksa devlet yönetiminde değerli bürokratların olduğunu biliyorum, Türkiye ekonomisi maalesef dolarize olmuştur. Yem fiyatlarının artması da doların yüzündendir, ekme fiyatlarının artması da doların yüzündendir. Yani

kış ayları daha girmeden ekmek fiyatı 1,5 lirayken biz 6 lira olacağını söyledik. Münecim miyiz? Değiliz ama görüyoruz, hiçbir önlem alınmıyor, üretim artışı için hiçbir önlem alınmıyor. 12-13 tane ihale yaptınız, en son ihaleyi geri çektiniz, neden? Çünkü oradaki fiyat 6.700-6.800 liralara çıktı, korkunuz, dediniz ki: “6 lirada fiyatı tutalım.” Biz o zaman da “1 ton buğday 8.500 lira olmalı.” dedik. Haklı mıydık? Evet. Bakın, rakamlar bizi haklı gösteriyor. Bugünlerde Polatlı, Edirne, Çukurova’daki borsalar 7.000 liranın altında buğday almıyor, peki siz 6.000 lirayla ne kadar buğday alacaksınız? Ben böyle bir şey göremiyorum. Bu fiyatı bir an önce revize edin ya da Cumhurbaşkanlığı sistemine bir ricada bulunun, deyin ki: “Yani biz içeriden ürün alamayacağız, Rusya-Ukrayna koridorundan gelecek gemiler...” Ne gelecek? Yapmayın, Allah aşkına! Ayçiçeği gemilerini bekledik, yandaş medya tarafından ciddi reklamları yapıldı. Oradan gelen gemiler -o zaman da dedik- Türkiye’nin bir buçuk günlük ihtiyacı... Dışarıdan gelecek ürünle lütfen geleceğimizi karartmayalım, başkasının malına göre biz hareket etmeyelim, kendi çiftçimize göre hareket edelim. “İthalatı durdurdunuz.” dedim çünkü 6.700 lira olacaktı. Geçen yıl kuraklık vardı, e ondan önceki yıl da pandemi vardı yani iki yıldır hiç üretime yönelik bir çalışma niye yapılmıyor? Ben bunu merak ediyorum, soruyorum.

“Un regülasyonu, yem regülasyonu” yani yemde güzel başlattınız arpada, baştan yarısını veriyordunuz, sonra dörtte 1’e düştü, sonra onda 1’e düştü. Üretici arpa bulamadı, arpanın kırmasını buldu yani artık yem de alamaz duruma geldi; üretici bitiyor yani çiftçimiz bitiyor, borç altında inim inim iniyor. Ne traktörüne mazot alabiliyor ne traktörünün... Çoğu traktör lastiği kaplama yaptırılıyor, bunu biliyor musunuz?

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Sayın Gaytancıoğlu, toparlarsanız...

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Deniz Kardeşim bana biraz süre verecek.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Süremin yarısını da Okan Gaytancıoğlu’na veriyorum, yarısını Orhan Sümer’e vermiştim.

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Bir de şu var: Şimdi, biz 8.500 lirayı niye istedik? Bakın, 2.200 lira geçen sene aldınız; tamam, enflasyon. TÜİK verilerine göre bakarsanız sizin rakamlarınız doğru olabilir ama gübreye yüzde 500 zam gelmiş, mazota yüzde 350 zam gelmiş, ilaçlar dolarla geldiği için ilaçlara en az yüzde 250 zam gelmiş, sizin de agresif bir şekilde piyasaya girmeniz lazımdı. Madem zarar edeceksiniz, 1 milyardan zarar edin, “8.500 lira” deyin. Hem üretici devletine güvensin, desin ki: “Ya, Toprak Mahsulleri Ofisi gerçekten kara gün dostuymuş.” Gerçi kara günü kaldırdınız, ben her fırsatta söylüyorum. Arpa satışı yaptınız, dediğim gibi...

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Buğday artınca ekmek fiyatı arttı, ekmek fiyatı artınca...

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Ya, arkadaşlar, ekmek fiyatını da ucuz versin yani unun çuvalını 200 liraya versin, 1 milyar daha zarar etsin, tüketici de gitsin 3 tane ekmek alsın, tartışmayalım burada, zaten bunu yapıyorlar. Bakın...

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Ya, nasıl ucuz verecek? Bir taraftan “Buğday artsın.” diyorsunuz, “Ekmek fiyatı yükselmesin.” diyorsunuz yani bir karar verin, her taraftan...

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Bir dakika, ben sizin sözünüzü kesmedim, sözümü kesmeyin.

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Metin Bey, dinleyelim.

Buyurun Okan Bey, devam edin.

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Bakın, bu dönemlerde zarar edilir, daha da fazla edilir dedim. Tüketicieye de 200 liradan 1 çuval unu versinler, 1 milyar daha zararları olsun ama 2 liraya, 3 liraya ekmek yesin vatandaş, 5 liraya yemesin.

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Siz alıstınız devleti zarar ettirmeye!

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Ya, arkadaşım, bir susar mısın ya!

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Metin Bey, dinleyelim lütfen.

Buyurun Gaytancioğlu.

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Ben de sizin konuşmanızda araya gireyim.

Çeltikte tamamen sınıfta kaldınız, bizim bölge çeltik bölgesi. Prim on beş yıldan beri 10 kuruş. Ya, bana 10 kuruş bulabilir misiniz? 10 kuruş yok, en küçük para 25 kuruş. Yani onu bile artık.... Ya bu primi kaldırın ya da bunu 2 liralara, 3 liralara, 5 liralara çıkarın. Yani çeltikte, pirinçte dünyanın en fazla, cumhuriyet tarihinin en fazla ithalatını yaptınız, çeltik üreticisi perişan. Bu seneki rakamlara bakın, 250 bin dekar ekiliş yok. Ya, bu Osmanlık pirincini biz bulduk, Halil Sürek sağ olsun, uzman arkadaşlar buldu. Yani ondan sonra bir sürü çeşit geliştirildi, Trakya Tarımsal Araştırma geliştirdi bunların hepsini. Verimi 3 katına çıkardık, ya, bununla övünüyorduk, ekiliş alanları artıyordu, “Siz üreticieye darbe vuramayacaksınız.” diye bir hâl oluyorduk. Yani cumhuriyet tarihinin en büyük ithalatı yapılıyor, 6 bin-7 bin liralara çıkmış çeltiği, üretici piyasada 3 bin-4 bin liraya satmak zorunda kaldı. Ya, büyüyen bir şeye biraz daha fazla destek verseniz, şu primi artırırsanız, gübre fiyatlarını biraz daha makul bir şekilde bütçeye para koysanız fena mı olur?

Beğenmediğiniz Hindistan, Meclisini topladı, hazineye 600 milyon dolar gübre desteği verdi. Ne oldu? Gübre fiyatları etkilenmedi. Ama bizde üretici neredeyse tuzlukla gübre atar duruma geldi. Şimdi, bakliyat konusu çok önemli, ürün arzı artmalı... E, ama kuru fasulyede, nohutta biraz artış oldu; kırmızı mercimekte, yeşil mercimekte biz yine ithalatçı konuma geldik. Tabii, size kızmıyorum, size emir verenlere kıızıyorum.

Ayçiçeği yağı konusu... Ya, arkadaşlar, ayçiçeği yağında Toprak Mahsulleri Ofisi tamam, görev alabilir ama Trakya Birlik var, Karadeniz Birlik var. Niye bu kurumlara daha fazla destek vermiyorsunuz? Niye daha düşük faizli krediler vererek bunların piyasadan daha fazla ürün almasını sağlamıyorsunuz? Çünkü bu kuruluşlar çiftçi kuruluşları, kâr ettikleri zaman kârlarını çiftçilerle paylaşıyorlar. Bakın, bu günlerde, Trakya Birlik üreticilere biner lira avans veriyor; daha fazla versin, biz bunu isteriz yani bunu yapın.

“Muhtelif çevreler” dediyiniz... “Yağda sıkıntı yok, muhtelif çevreler...” Ya, içine bizi de sokuyorsunuz ama açıklamayı yapan Bitkisel Yağ Sanayicileri Derneği. Bunlar dediler ki: “Evet, yağ sıkıntısı var.” Ondan sonra ithalat kararı aldınız, nedense Bitkisel Yağ Sanayicileri Derneği sustu. Yani muhtelif çevreler, bunlar var.

Yani sonuç olarak Toprak Mahsulleri Ofisi alım ve muhafaza kuruluşudur, piyasaları düzenler, düzenlemesi gerekir. Ben bunun yıllarca dersini verdim, fiyatlar çok yükseldiğinde deposundan ürünü çıkarır, piyasaya mal arz eder, piyasayı düzenler; fiyatlar çok düştüğünde, üretici lehine piyasadan yüksek fiyatla ürün alır, üreticinin zarar etmesini engeller. Ama siz bunun yanına “ithalat” diye bir şey koydunuz; oradan ürün alalım, buradan ürün alalım. Ya, siz niye Edirne’den, Konya’dan, Samsun’dan...

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Bu da bir regülasyon politikasıdır, ayrı bir şey değil Hocam, o da regülasyon politikasıdır, araçtır araç.

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Sayın Hocam, şimdi, bakın, ben başlarken nasıl başladım? Hâlâ biz 19...

ORHAL SARIBAL (Bursa) – Biz hiçbir şey bilmiyoruz ya!

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Ya, benim sözümü kesmeyin, ben sizin sözünüzü kestim mi?

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Mevlüt Bey, lütfen...

Devam edelim, Gaytancıoğlu, buyurun.

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – 19-20 milyon dolar hâlâ bakın, böyle, hani filmlerde...

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Türkiye dünyada un ihracatında 1’inci sırada.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Ya, bırak ya, bırak ya!

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Neyi “Bırak ya!”?

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Sayın Hocam, size söz vereceğim, söz verince konuşalım.

Lütfen ifadelere de dikkat edelim arkadaşlar.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – “Biraz konuşma şeyine dikkat edin.” ne demek ya? Söylediği her şey doğru mu zannediyor?

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Sayın Gaytancıoğlu, son cümlelerinizi alayım, on dakikanız doldu.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Yani öyle bir şeyi öyle bir izah ediyorsunuz ki, ya öyle değil ya!

AHMET KAYA (Trabzon) – Konuşmacıyı dinlersin, söz alır cevap verirsin.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Ya, anladım da “bırak” ne demek ya?

Konuşurken elbette birbirimize söz atıyoruz, birbirimize bir şey söylüyoruz.

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Yapacağız tabii ki.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Yani orada söylediğiniz şeyler basit anlamda piyasa regülasyonuna yönelik ifadeler...

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Sayın Karakaya...

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – “İthalat” dediğiniz olay da burada temel olarak bir regülasyon aracıdır, bu bir gerçektir.

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Sayın Karakaya, bitirsin...

Sayın Gaytancıoğlu...

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Ben tarım ekonomistiyim, ben sizin yıllarca konuşmalarınızı dinledim, Genel Müdürken de dinledim ve size de saygı duyarım, verdiğiniz örnekleri ben de veririm. Siz ekmek örneğini verirken ekmeğin içindeki unun kaç para yaptığını hep söylersiniz, “Ekmek fiyatını artıran sadece un fiyatı, buğday fiyatı değildir.” dersiniz, ben de saygı duyarım. Demokrasi budur. Ben konuşurken siz benim sözümü keserseniz demokrasi olmaz, saygı gösterin, ben size saygı gösteriyorum, siz de saygı gösterin.

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Teşekkür ederim.

Sayın Gaytancıoğlu, son cümlelerinizi rica ediyorum.

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Bitiriyorum.

Bakın, bizim kızdığımız...

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Ya ama bazı şeyleri doğru söyleyin.

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Arkadaşlar, arkadaşlar, dinleyelim.

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Biraz önce arkadaş dedi ki: “20 milyondan küçük...”

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Sayın Karaman, Sayın Karaman...

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Ya, bir bitireyim, ya, ne kadar?

Şimdi, siz konuşurken ben sizi konuşturmayacağım.

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Sayın Karaman, lütfen...

Buyurun Sayın Gaytancioğlu.

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Son olarak Sayın Başkanım...

Bakın, filmlerde çıkar, hani yoğun bakımdaki bir hastanın yanına gidersiniz ya, böyle bir işaret vardır, dümdüz gider. İşte, Türkiye buğday üretimi yıllardır böyle gidiyor. Biz diyoruz ki ya, bu hastayı ayağa kaldırabiliriz, o kadar çok teknoloji var ki, yukarı çıkarmamız lazım, siz onu ithalatla o seviyede tutuyorsunuz. Ya, bu ithalatla olmaz; tarlalara su verelim, gübrede destekleme yapalım, akaryakıtta indirim yapalım, başka şekilde desteklemeler yapalım, köylüyü borçtan kurtaralım diyoruz ama sizin politikalarınız artık iflas etti ve bitti.

Zaten bu son KİT Komisyonumuz, seneye Cumhuriyet Halk Partisinin iktidarında buradayız.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Ben teşekkür ederim Sayın Gaytancioğlu.

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Yarın da var KİT Komisyonu.

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Evet değerli üyeler, şimdi, söz sırası Sayın Subaşı’nda.

Buyurun Sayın Subaşı.

YAVUZ SUBAŞI (Balıkesir) – Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, saygıdeğer milletvekilleri, Sayıştayın ve TMO’nun değerli yöneticileri ve üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, benden önce konuşan misafir milletvekilinin “Yandaşlarınızı zengin etmek için ithalatı teşvik ediyorsunuz, üretimi kısıtlıyorsunuz.” sözünü kabul etmiyorum, bu bir zandır, bunu aynen iade ediyorum.

MEHMET HABİB SOLUK (Sivas) – Destekliyoruz Başkanım.

YAVUZ SUBAŞI (Balıkesir) – AK PARTİ iktidarında Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan yirmi seneden beri kimsesizlerin kimsesi, sessiz yığınların sesi olmuştur, olmaya devam edecek, seneye de bugünleri hep beraber göreceğiz. Bunu da bu şekilde antıparantez yaparak...

Bir laf var “Diliniz kimliğinizdir.” diye. Arkadaşlar, kavgacı üslupla hiçbir yere varılmaz, iftiracı üslupla hiçbir yere varılmaz. Varsa ispat mekanizmaları biz, Sayın Genel Müdürüm burada. Hiç kimsenin yanlışının ne Sayıştay olarak ne AK PARTİ’li vekiller olarak yanında değiliz. Hesap sorulacaksa hep beraber hesabı sorarız. Ama “Yok, şöyledir, böyledir.” diyerek, X gazetesinden, X medyasından alınan haberlerle birlikte bunları lütfen buralara getirip gündemi işgal etmeyelim.

Sayın Genel Müdürüm, başta hububat ve bakliyat olmak üzere görev alanınıza giren ürün piyasalarını yakından takip ederek fiyat istikrarı konusunda -özellikle, ithalatın ne için yapıldığını herkes biliyor- üretici ve tüketici memnuniyeti için gösterdiğiniz gayret takdire şayandır. Üretimi teşvik etmek amacıyla ürünlerin alım fiyatlarının -son dört yıldır hasat dönemlerinden önce- bu yıl hasatla birlikte açıklanmasının seçim bölgem Balıkesir açısından konuşur isem üretici lehine iyi bir uygulama olduğunu ifade edebilirim.

Yine, 2021 yılında Toprak Mahsulleri Ofisinin hububat, bakliyat alım fiyatları bir önceki dönemlere göre yüzde 36 ile yüzde 52 arasında -son yılların en yüksek artış oranıyla- açıklanmış idi. Tabii, bu alım fiyatlarında dünya çiftçilerinin ürününü pazarladığı fiyatların da dolar bazında üzerine seyrettiğini raporlarda okuduğumuz zaman görebiliyoruz. Yine, 2022 yılında geçen yıla göre buğday üretimi yüzde 10 artışla 19,5 milyon ton... Bunun ne kadar olduğunu -özellikle biraz sonra da değineceğim, lisanslı depoculukla ilgili herkes her şeyi biliyor- arpada yüzde 48 artışla 8,5 milyon ton olacağını tahmin ettiniz. Bu tahminî rakamlarınızın revize edilmiş hâliyle daha yükseğe çıkma ihtimali var mıdır? Bunu soruyorum.

Tabii, 2022 yılı alım fiyatlarında sert ekmeklik buğdayın tonu 6 lira 50 kuruş, makarnalık buğday için 6,5 lira, arpa için ise 5.500 lira olduğunu açıkladınız. Bunlara, buğdayda ton başı bin, arpada ise 500 ilave desteği de... Benim seçim bölgemdeki arpa, buğday üreticileri ile o bölgenin insanlarının memnuniyetini ben ifade etmek istiyorum. Uygulanan piyasalarda siz hem üreticiyi hem de tüketiciyi bir regülatör vazifesi görerek ciddi manada fiyatları dengelediniz ve fiyat artışlarının da bir noktada daha da yukarı çıkmasını engelleyici çalışmalarınızdan dolayı ben sizleri kutluyorum.

Tabii ki iki seneden beri yaşadığımız pandeminin de etkisiyle dünya giderek daha fazla korumacı tedbirlere yöneldi, emtia fiyatları yükseldi, çeşitli ülkelerde de mamul ürünlerinin arz sıkıntısı meydana geldi. İşte, biz burada “Ayçiçeği yağı depolarda boşaldı.” dedik. Ben, bir ay kadar önce AK PARTİ Genel Merkezinin verdiği görevlendirme çerçevesinde Almanya’daydım. Arkadaşlar, 1 litre ayçiçeğini bir kerede 1 taneden fazla alamıyorsunuz. 1 kilo şekeri 1 taneden fazla alamıyorsunuz. Cep telefonumda fotoğrafı var, isteyene gösteririm.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Türkiye’de de aynısı var.

YAVUZ SUBAŞI (Balıkesir) – Yani burada “Yandı, bitti, kül oldu.” gibi bu tür konuşmalar olayı tamamen... Ya, bir de CHP vekili arkadaşlar, eğer biz bu kadar kötüysek ya, zaten siz geleceğinize inanıyorsanız, siz bundan niye bu kadar şikâyet ediyorsunuz ki? Herhâlde kendinizin seçimlerle alakalı...

ATİLA SERTEL (İzmir) – Bu ülke bizim, düzelsin diye eleştiriyoruz.

YAVUZ SUBAŞI (Balıkesir) – Tamam ama eleştiri de Sayın Sertel, eleştiri o şekilde değil.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Eleştiri iyi olur.

YAVUZ SUBAŞI (Balıkesir) – Eleştiri iyi değil işte.

ATİLA SERTEL (İzmir) – İyi olsun diye.

AHMET KAYA (Trabzon) – Eleştiri iyidir, faydalanın ya!

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Buyurun Subaşı, devam edin.

YAVUZ SUBAŞI (Balıkesir) – Gördüğümüz sunuda, yansıda hem ithalatla alakalı, halkın sofrasına gelen temel gıda ürünlerinde, enflasyonla mücadele kapsamında ben şahsen olumlu etki verdiğini gördüm, düşünüyorum, biliyorum. E, tabii, üretimin artırılmasıyla da alakalı ne gerekiyorsa hep beraber bunları el birliğiyle yapacağız.

Sayın Genel Müdürüm, bizim tabii, kendi ihtiyaçlarımız da var ama biz Türk milleti olarak gönlü geniş, gerçekten fedakâr ve cefakâr bir milletiz. Gerek AFAD olarak gerek Türk Kızılayı olarak bazı ülkelerde, Pakistan’da, Filistin’de, Somali’de, Yemen’de, Suriye’de yapmış olduğunuz bu desteklerden dolayı ben sizi tebrik ediyorum ve artarak devamını diliyorum. Bu, Türkiye’mizin büyük ve güçlü devlet olduğunun en güzel göstergesidir.

Son olarak, mesela, benden önce konuşan misafir milletvekili arkadaşımızın ifade ettiği gibi, Gönen’in çeltik üreticileri, Manyas’ın çeltik üreticileri hiç de aynı şekilde düşünmüyor. Ben gerek borsayla alakalı gerek üreticilerle ilgili, STK’lerle alakalı, Ziraat Odası dâhil olmak üzere, bugün buraya gelmeden önce görüştüm. Çeltik diyarı Balıkesir’in Gönen ve Manyas ilçelerimizde çiftçilerimiz üreticilerimizi koruma amaçlı fiyat politikalarından memnun olduklarını, TMO’nun özellikle lisanslı depoculukla alakalı geçen seneki fiyatlarından da memnun olduklarını, bu sene... Sayın Genel Müdürüm, tabii, ben arayınca “Fiyatla alakalı bir tüyo alabilirsiniz?” dediler. Ben “Sayın Genel Müdürüm açıklar.” dedim. Ben o konuda bir şey demiyorum. Onu, antrparantez, iyi bir fiyat beklediklerini de ifade ediyorum.

Sayın Genel Müdürüm, Marmara Bölgesi’nin -sizlerin de açılışına geldiğiniz, ziyaret ettiğiniz- en büyük lisanslı depoculuğu benim Balıkesir ilimin Gönen ilçesinde. Bu lisanslı depoculuk ürünlerinin gerçek değerinde işlem görmesi, üreticiyi desteklemesi, ürünün korunması, ürünün ve üreticinin kollanmasıyla Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan’ın talimatları çerçevesinde 2005 yılında çıkartılan 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu’yla hukuki zemine kavuşmuştur ve ondan sonra 2010 ve 2011’li yıllardan itibaren lisanslı depoculuk yayılmaya başlanmıştır.

Yine, siz, özel sektöre uzun süreli kiralama yoluyla, depoculuk hizmetlerinin verilmesiyle alakalı, özellikle hububat silolarının yaptırılmasıyla alakalı gerçekten büyük destekler verdiniz. Bununla ilgili olarak şöyle bir talepleri var: Özellikle çeltikte fire olmadığını söylüyor depo sahipleri “Bu binde 2 kadar bir fire bizim ufak tefek sıkıntılarımızı giderebilir.” Sayın Genel Müdürümüz uygun görürse, bu sene çeltikte fire oranı binde 2 oranında dahi olsa, çok küçük de olsa ben burada üreticinin ve lisanslı depo sahiplerinin ortak talebi olarak burada ifade ediyorum.

Son cümle olarak da ben “web” sitenizde inceledim. Oradan da özellikle yemde ve unda regülasyonla alakalı yaptığınız güzel çalışmalar oldu. Arpa miktarının biraz yetersiz kaldığını, verilen hayvan başına düşebilecek arpa miktarının artırılmasıyla da alakalı bizim ziraatçilerimizin talepleri çerçevesinde o talebi de iletiyorum.

Bugüne kadar yaptığınız çalışmaların bundan sonra yapacağınız güzel ve etkili çalışmalara temel dayanak olması temennisiyle, çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Subaşı.

Buyurun Sayın Aygun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Teşekkür ederim Başkanım.

Zamanı iyi kullanma anlamında, tüm hazırunu saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, geçtiğimiz aylarda, Toprak Mahsulleri Ofisinin faaliyet raporundan aldım kendime, dedim ki: “Ya, bu Toprak Mahsulleri faaliyet raporu Türk tarımına neler vermiş?” Ona baktım. Ta, döndüm, TMO’nun sayfasında ancak 2006’ya kadar rakamları bulduk ve geldiğimiz noktada, Toprak Mahsulleri Ofisinin yerli çiftçiye... Yani Sayın Genel Müdürüm, az önce Sayın Vekilimin dediği “Ofis çiftçinin kara gün dostudur.” ibaresi artık maalesef yok. Evet, Ofis çiftçimizin kara gün dostu olmaktan çıkmış. Kimin dostu? İthalat lobisi ve yabancı üreticilerin lobisi olmuş. Nasıl mı? Bakınız, şöyle: 2006 yılında, Toprak Mahsulleri Ofisinin alımlarında yerli alım, yüzde 99,9 iç alım oluşmuş ama 2020 yılına gelmişiz,

arkadaşlar, içler acısı. Ben söylemiyorum, TMO'nun kendi faaliyet raporunda söylüyor. Ne mi rakam? Yerli iç alım yüzde 19, dışarıdan yüzde 81. Arkadaşlar, bu ayıp bize yeter, biz siyasilere bu ayıp yeter. Demek ki biz kendi üreticimizi bırakmışız. Ne yapmışız? Yabancı çiftiği desteklemişiz. Yani gelinen noktada, şu anda, Türk tarımının bitişini aslında en güzel, Toprak Mahsulleri Ofisinin faaliyet raporu gösteriyor.

Yine, bakınız, bu da bitmedi. Aslında en güzeli de faaliyet raporunda hedefler konulmuş ama hiçbir hedef maalesef tutturulamamış. Nasıl mı? 2019 yılında 1 milyon 423 bin 932 ton buğday ithal eden TMO, 2020 yılında ise -ithalatını- 1 milyon 320 bin ton buğday ithal etme yönünde ortaya irade koymuş. Ama rakam ne olmuş biliyor musunuz arkadaşlar? 2020 yılında, tam tamına 3 milyon 681 bin 671 ton buğday ithal etmişsiniz. Şimdi hemen söylenecek cümle: “Biz un ihraç ediyoruz.” Arkadaşlar, geçin bunları, geçin bunları; rakamlar ortada. Ve asıl tehlike -Sayın Genel Müdür de bilecektir, yetkililer de biliyor- Rusya zaten un fabrikalarını artık kendi kuruyor, orada ihracata başladı, mal aynı şekilde gelecek. Yani kısacası, TMO öngörülerıyla sınıfta kalmıştır.

Buradaki mavi tabloya baktığımızda, iç piyasaya geldiğimizde, on beş yıldan beri AK PARTİ'nin -2006'dan bugüne kadar- yapmış olduğu tarımla ilgili uygulamaların hepsinin boş olduğu ortaya çıkıyor. Yani kimler söylüyor? Tarım Bakanlığının yetkili organlarında ve sayfalarında ve TMO'da. Arkadaşlar, ama biz baktığımız zaman her şey tozpembe, her şey güzel; hiç öyle değil.

Şimdi, bakınız, az önce Sayın Vekilim dedi: “Hayvancılığa verilen destekte arpanın daha fazla verilmesi gerekiyor.” Ya, Sayın Genel Müdürüm, size bir soru soracağım: Kendim Edirne Havsalıyım. Beni Havsa Osmanlı köyünden bir çiftim aradı, dedi ki: “32 tane büyükbaş hayvanım var.” 32 büyükbaş hayvana bir aylık vermiş olduğunuz arpa kaç kilo bilir misiniz? 920 kilo Sayın Genel Müdürüm, 1 ton bile vermemişsiniz; ayıptır, günahıdır, yazıktır. Neyi desteklemişiz diye merak ediyorum. 32 büyükbaş hayvan, bir ayda tam 920 kilogram arpa desteği vermişiz. Rakam burada. Ya, neyi destekliyorsunuz arkadaşlar?.

Şimdi, geldiğimiz noktada şunu görmekte fayda var: Tamam, TMO'nun asli görevi çiftçimizi destelemek, onda hiç şüphemiz yok. “Zarar etsin.” evet, etsin; “Hazine karşılasın.” iyi güzel de ama yapılan Hazine zararları şu anda tamamen yabancı çiftiği destekleme anlamında. Şimdi, Sayın Genel Müdürüm sunumunda ayçiçeğiyle ilgili sıkıntı olmadığını ifade etti. Arkadaşlar, Sayın Cumhurbaşkanı neredeyse bayram edecekti gemiler salındı, geldi diye, hepiniz aynı şekilde, şakşak yaptık. Asıl bizim şakşak yapmamız gereken, desteklememiz gereken kendi çiftçimizin üretmiş olduğu ayçiçeğini o fabrikada rafine ettirmenizdi ama siz, savaşta olan Rusya'dan gemiler geldi diye bayram ettiniz, bayram. Bırakın arkadaşlar, elden gelen öğün olmaz, olsa da zamanında bulunmaz. Şimdi ne yapıyoruz? Rusya acaba koridoru açacak da Ukrayna'daki 40 milyon ton buğday piyasa girecek mi, arz edilecek mi? Şimdi, bakınız...

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Dünya genelinde...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Dünya beni ilgilendirmiyor; beni Türkiye ilgilendiriyor, beni kendi insanım ilgilendiriyor, beni 84 milyon ilgilendiriyor!

(Gürültüler)

İRFAN KARTAL (Van) – Bağırma, bağırma!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Beni 84 milyon ilgilendiriyor, beni dünya ilgilendirmiyor. Önceki...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Aygun, sakın olun, lütfen... Sayın Aygun, bakın...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Rakam ortada değerli arkadaşlar... Yıl 2002... Sayın Başkan...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Aygun, bakın, lütfen...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – 2002, Sayın Başkan... 2002...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Bakın, lütfen dinleyin.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Tamam.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Lütfen dinleyin.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkan, ben dinledim sizin hepinizi.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Komisyona hakaret bu ya!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – 2002, nüfus 63-64 milyon, doğru mu Sayın Genel Müdürüm?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Aygun, kapatırım mikrofonunu, lütfen...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkan, lütfen sakın olunuz, bakınız...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Bakın, sakın olun. Bu ne demek ya! Masaya vurmak ne demek?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Verilen cevaplara karşı!

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Bakın, burası teknik bir Komisyon

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Komisyonda konuştuğunuz konuların doğrudan...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Karaman, lütfen...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Geçen sene de aynısını yaptınız, kayıtlara bakarsınız.

Ben sizi dinledim, siz de dinleyeceksiniz. Ben milletvekili olarak, halkın sesi olarak geldim buraya, dinleyeceksiniz!

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Dinliyoruz zaten.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Zaten dinliyoruz. Niye sesinizi yükseltiyorsunuz, niye hararetleniyorsunuz?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Verilen cevaplara karşı.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Niye masaya vuruyorsunuz?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Verilen tepkiye karşı, verilen tepkiye karşı.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Bakın, hayır... Kimse size tepki vermedi. Siz yavaş yavaş sesinizi yükselterek burayı geriyorsunuz, lütfen germeyin.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Bakın, Sayın Genel Müdürüm, nüfusumuz 2002’de 64 milyon, üretim 19 milyon ton, yıl 2022 nüfus 84 milyon...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Lütfen buraya bakın.

İRFAN KARTAL (Van) – Dur ya, dur! Başkan konuşuyor.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Lütfen beni dinleyin.

Bakın, burayı geriyorsunuz.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Germiyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Burası teknik bir Komisyon. Siz eleştirilerinizi teknik olarak, bilimsel olarak...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkan...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Bir dakika dinle ya. Sizi dinledik, başladığınızdan itibaren dinledik.

Teknik olarak konuşun, bilgi ve belgeye dayalı olarak konuşun ama sesinizi yavaş yavaş yükseltiyorsunuz, masaya vuruyorsunuz elinizi, yani lütfen, buranın bir adabı var, uyum içerisinde...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Masadan gelen tepkilere karşı...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Bakın, siz misafirsiniz, buranın uyum içerisinde çalışma prensipleri var. Tüm arkadaşlarımız... Bakın, sizin arkadaşlarınız bile garipsedi. Lütfen...

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Garipsemedi, kimse garipsemedi.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Şimdi, nüfusumuza bakıyoruz, 2002’de, TÜİK rakamlarına göre 19 milyon ton üretim varmış ülkede. Sayın Başkan...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Yönetiyorum, yönetiyorum ama arkadaşlar, lütfen ya... Böyle bir şey olmaz, buna müsaade edemeyiz, buna müsaade etmem.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tamam Başkanım, siz de bir sakın olun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Siz de sakın olun.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Ben sakınım ama bu kadar sakinliğe rağmen bu şekilde tavır... Sakinlikten...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Siz hep müdahale ettiniz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Lütfen devam edin, buyurun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım ve Komisyon; Türkiye nüfusuna bakalım bir de: 2002’de nüfus...

ATİLA SERTEL (İzmir) – Siz, bizim yumuşak üslubumuza alışık olduğunuz için size sert geliyor.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – İsterseniz sert olun canım, fark etmez.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Ya, Sayın Başkan, dinleyecek misiniz? Bırakayım gideyim o zaman.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Devam edin, buyurun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – O zaman dinleyin.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Arkadaşınız konuşuyor, sizin arkadaşınız konuşuyor.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Nüfus 2002’de 64 milyon; yıl 2022 nüfus olmuş 84-85 milyon, bir de mültecilerle beraber ne olduğumuz belli değil. Üretim, TÜİK’e göre 2002 yılında 19 milyon ton, geldik 2022 yılına, yine TÜİK diyor ki: “19 milyon ton civarında olacak.” Tarım Bakanlığı farklı söylüyor, Amerikan Tarım Bakanlığıysa tepeden bakıyor ve diyor ki: “17 milyon ton.” Sayın Genel Müdürüm, elinizi vicdanınıza koyun, 2021’de ülkenin gerçek üretimi nedir? TÜİK mi yalan söylüyor, Tarım Bakanlığı mı, Amerika mı? 3 tane rakam vardı geçen sene, bu yıl da yine aynı şekilde TÜİK farklı, Amerika farklı, Tarım Bakanlığı farklı yani kısacası, bizim şu anda üretimimizden haberimiz yok, 16-17 milyon tonda kalacağız. Bölgeyi geziyoruz, işte, vekillerimiz de sahada, sizler de sahadaydınız, siz de geziyorsunuz ve kuraklık var. Çukurova’da kuru tarımda 300 kilolarda verim alındı, sulu arazilerde 600-700 kilo yani kendi kendimize...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Vekilim, toparlayın, süreyi aştınız zaten.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Deniz Bey’in kalan süresi bende.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Yok, aldı, diğer vekillerimize vermiştik.

Buyurun, toparlayın.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Süremi sizin sayenizde aştım Başkan.

Şimdi, Sayın Genel Müdürüm, geldiğimiz noktada, gerçek rakamı ortaya koymamız lazım. Biz bu ülkenin üretimini istiyoruz, biz yabancı gemilerin Tekirdağ Limanı’nda, Bandırma Limanı’nda, Darıca Limanı’nda veya Mersin Limanı’nda olmasını istemiyoruz. Bizim kendi çiftçimizin üretimde kalmasını istiyoruz. Mazot almış başını gitmiş ama siz kalktınız “hasat dönemi” dediniz, erken açıklandı. Ya, Sayın Genel Müdürüm, Çukurova’da buğday hasadı çoğu bölgesinde başlamıştı ve birçok vatandaş gitti, tüccara malını verdi.

Şimdi, bir de ayrıca sıkıntı şu: Siz, kendi insanınızı ayırıyorsunuz. Anayasa’da eşitiz hepimiz ama çiftçi, tüccara veya fabrikacıya gittiği zaman veya zahireciye gittiği zaman diyorsunuz ki: “Ben prim vermeyeceğim.” Tarım Bakanlığı burada Anayasa’ya karşı bir suç işliyor aslında, ayrımcılık yapıyorsunuz. Buradaki gelinen noktada, tüm çiftçiler ve hasada daha erken başlayan bölgeler... Trakya daha yeni başlayacak sıkıntı yok ama... Türkiye’nin hasat takviminin ne zaman başladığını sizler benden daha iyi biliyorsunuz, geziyorsunuz, görüyorsunuz. Yazık, günah değil mi o vatandaşlarımıza? Siz, alımda yokken gidip tüccara mal verip o insanlarımızın o ek primden eksik kalmasına vicdanınız el veriyorsa bir şey demiyorum. Burada, buna bakmamız lazım, inşallah, Sayın Bakan Yardımcısı buradan döndükten sonra bunu buradaki kayıtlardan alır ve bir an evvel başlarını kumdan çıkartırlar, tüm çiftçilerimizin o primlerden faydalanmasını sağlarlar. Tüccara sattıysa o da faydalansın kardeşim, var mı böyle bir uygulama? Sadece TMO’ya kalmış, öyle bir uygulama yok.

Şimdi, benim merak ettiğim bir konu da...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Toparlayalım lütfen Sayın Vekilim.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Toparlıyorum Başkanım.

...son üç yıldan beri ithalat yapan firmaları açıklar mısınız? Çünkü İzmir’de 3 tane çiftçimiz “Ben hayvancılık yapıyorum, sıkıntım var.” Bakanlık apar topar cevap verdi ama bize geldiği zaman, sordüğümüzda “Ticari sır.” Ben merak ediyorum, bu firmalar kimler? Ve ne kadar miktar almışlar? Kaç milyon dolarlık ihale almışlar?

Yine, bakınız, yurt dışı bazı ülkelere destek verildiği söyleniyor, Filistin olsun, Sudan olsun, Somali gibi birçok ülkeye. Bu verilen desteklerde kaç paralık destek verdiniz? Bunu da belirtirseniz sevinirim.

Şimdi, Sayın Başkanım, birkaç tane daha sorumuz var. Bugün itibarıyla Toprak Mahsulleri Ofisi depolarına kaç ton buğday, arpa mal aldı? Yine, bakınız, Mayıs ayında dediniz ki: “Şeyleri bırakacağız, vermeyi bırakacağız.” Ama benim merak ettiğim bir konu, özellikle sordum, Bakanlığa da sordum. Şimdi, siz, Toprak Mahsulleri Ofisi olarak çiftçiye yemlik arpa veya buğday verdiniz. Ben vatandaşım, ben T.C kimlik numaramla geldiğimde bana KDV’yi yüzde 8 yaptınız ama ben şirket olarak geldiğimde bana yüzde 1 KDV verdiniz. Kalktınız, bize bir de öyle bir cevap verdiniz ama çıktınız Damızlık Birliğindeki verilerle dediniz ki: “Biz birliklere yüzde 1’le veriyoruz, alakası yok.” Eğer vergi numarası şirket değilse yüzde 8’le verdiniz. Bunu da acaba vicdanen nasıl karşılıyorsunuz, ben merak ediyorum. Üzüldüm çünkü burada bizim üretmek, desteklemek istediğimiz kim diye merak ediyorum; küçük ve orta ölçekli aile işletmeleri mi yoksa büyük holdinglerin işletmeleri mi? Merak ettiğim konu bu.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Toparlayalım Sayın Vekilim.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Türk tarımının yükselmesi küçük ve orta ölçekli aile işletmelerinin tekrar ayağa kaldırılmasıyla olur; öyle holdinglerle moldinglerle bu iş olmaz çünkü bizim yapımız buna uygun.

Bakınız, yine, tarımdan eğitim alan ağabeylerimiz, arkadaşlarımız bilir; Sayın Kün Hocamızın bir sözü vardır: “Buğdayla koyun, gerisi oyun.” Arkadaşlar, bu ülkenin mayasında buğday ve koyun vardır.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Masaya vurmayalım lütfen.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Sayın Başkan, alışkanlık hâline gelmiş herhâlde.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkan, buğday ve koyun vardır...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Bakın, şov yapıyor, seçmeninize mesaj veriyorsunuz ama hoş bir mesaj değil yani.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Hayır, size mesaj vermiyorum, kimseye mesaj vermiyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Ama bakın, seçmeninize karşı böyle mesaj veriyormuş gibi konuşuyorsunuz, yapmayın ya. Burası KİT Komisyonu.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkan, nasıl anlıyorsunuz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Burası Genel Kurul değil, başka yer değil, miting alanı da değil burası.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkan, nasıl anlıyorsunuz, nasıl anlıyorsunuz.

“Buğdayla koyun, gerisi oyun” Bizim burada yapmamız gereken, buğday çiftçisini desteklememiz gerekiyor ve küçükbaş hayvancılık için de o koyuncu ve keçicilerimizi desteklememiz gerekiyor ama bizim şu anda yapmış olduğumuz uygulama tamamen yurt dışından gelen gemilere neredeyse hazır bando yapıyoruz, saygı duruşuna geçiyoruz, boğazlardan geçerken neredeyse havai fişek atacak hâle gelmişiz. Ben bunu...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Vekilim, son defa söylemek zorunda kalacağım, mikrofonunuzu kapatmak durumunda kalacağım, lütfen...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Bitiriyorum Başkanım, bitiriyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Lütfen ama.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Bir an evvel kendi çiftçilerimizle ilgili planlamayı, projeksiyonu ortaya koymamız lazım.

Bakınız, Çin’de, 1950’li yıllarda başa gelen Başkan Mao diyor ki: “Ben tarımı bıraktım.” ve beş yıllık sanayi projeksiyonu çiziyor.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Oo, oo...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Bakınız, çok bir sıkıntı yok arkadaşım. Dinlerseniz, bir dakika...

Sanayi projeksiyonu çiziyor ve gelinen noktada, 1958-1960’lı yıllarda 45-50 milyon Çinli vatandaş hayatını yitiriyor. Neden? Diyor ki: “Sanayi devrimi yapacaktık; bahçelere tarlalara demir ekecektik ama demiri ekerken, sanayi devri mi yaparken geldik, tarımı unuttuk.”

Bu pandemi, bu ülkedeki kıtlık bize tarımın ne kadar önemli olduğunu gösteriyor. Dersimize iyi çalışmamız gerekiyor. Hem suyumuzu doğru kullanmamız lazım hem de çiftçimizin yüzünü güldürecek projeleri ortaya koymamız lazım.

Ben umut ediyorum, 2023'te Millet İttifakı'nın iktidarında Ofisin çiftçinin kara gün dostu olduğu günü hep beraber yaşayacağız ama bürokratlara biz suç bulmuyoruz, bürokratlar gelen emri uyguluyorlar, onlara saygı duyuyoruz. Aynı bürokratlar geçmişte çok güzel işler yaptı, yine yaparlar diyoruz. Kadro var, birikim var ama tercih farklı diyor, bütün Komisyonu saygıyla selamlıyorum. İnşallah, 2023 yılında bu sistem olmaz, ithalat lobisi son bulur.

Teşekkür ediyorum.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – O mümkün değil.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Olur, olur, merak etmeyin.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Yok, olmaz.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Merak etmeyin, olur.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Yetmiş senedir olmadı.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki.

Sayın Gürel, buyurun.

VİLDAN YILMAZ GÜREL (Bursa) – Sayın Başkan, Komisyonun değerli üyeleri, Sayın Bakan Yardımcım, Sayın Genel Müdür ve yöneticileri, Sayıştay Başkanlığının, Strateji ve Bütçe Başkanlığının değerli üyeleri, kıymetli hazırun; öncelikli olarak hepinizi saygıyla selamlıyorum. Komisyonumuza hoş geldiniz.

Bilindiği üzere, Toprak Mahsulleri Ofisi, 1932 yılında buğday alım şefliğiyle başlayıp akabinde 1933 yılında, Ziraat Bankasının öncülüğünde, Birinci Dünya Savaşı sonrası sanayi kuruluşlarının zarar görmesi ile artan tarımsal faaliyetler nedeniyle büyük önem kazanan hububatın toplanması, buğday fiyatlarının dengelenmesi, piyasanın korunması, dünya buğday üretiminin takibi ve benzeri birçok görevi yürütmesi amacıyla kurulmuştur. Hakikaten de kuruluşundan bu yana amacına uygun olarak faaliyetleriyle çiftçimizin yanında olmuştur; piyasalarda ürün ve fiyat regülasyonu kapsamında istikrarı sağlamıştır; un, yem ve hayvancılık sektörüne ham madde temin etmiştir. Yine, malumunuz olduğu üzere, 2003 yılından itibaren de taşra teşkilatında en üst birim olarak “şube müdürlüğü” statüsünde hizmet vermekten 2021 ve 2022 yıllarında bir düzenlemeyle taşra teşkilatından 35 şube müdürlüğünün 32'sini “başmüdürlük” statüsüne dönüştürmüştür. Kanaatimce bu dönüşüm isabetli olmuş ve neticede, işlerin koordinasyonunda etkinliğin artırılması, hizmetlerin daha verimli ve etkin yürütülmesi, en önemlisi de üreticimize daha iyi hizmet verilmesi gibi üreticimiz ve çiftçimiz lehine sonuçlar olmuştur.

“Geniş coğrafyamızın hiçbir yeri Ofise uzak değildir.” şiarıyla yola çıkan kurumumuz, ülke genelinde 32 başmüdürlük, 3 şube müdürlüğü, 80 il ajans amirliği, 70 tesisli ekip ve AAF İşletme Müdürlüğü olmak üzere 186 lokalde, gerektiğinde de sabit iş yeri olmayan noktalarda ihtiyaç duyulması hâlinde geçici alım merkezleri açarak en ücra noktalarda dahi personel bulundurmuş; bakliyat, fındık, hububat gibi ürünlerin alımını hızlı bir şekilde gerçekleştirmiştir.

Zor koşullarda kurulmasına rağmen mümbit Anadolu topraklarında çiftçimizin ve üreticimizin alın teriyle yoğrulan topraklarımızdan elde ettiğimiz mahsullerin, bugün kadim cumhuriyetimizin en köklü kuruluşlarından birinde emin ellerde olduğunu bizler bilmekteyiz ve gurur duyuyoruz. Bazen bir damla zamansız yağın veya hiç yağmayan yağmura bakan göz, bazen de “Toprak çok bereketli.” diye sevinçten çarpan yürek oldunuz; bu sebeple de çiftçimiz nazarında “dost” olarak kabul gördünüz. Kalben tebrik ediyorum. Son dönemlerde de ekmek israfı başta olmak üzere birçok sosyal projede farkındalık oluşturdunuz. Bundan sonraki süreçte de il merkezlerinde bulunan ajans amirliklerinin

statülerinde “şube müdürlüğü” olarak değişiklik yapılması hâlinde, TMO tarafından çiftçilerimize daha da iyi hizmet vereceğiniz kanaatindeyim. Naçizane bu önerimi bilgi ve değerlendirmelerinize iletirken tüm emek ve hizmetlerinizden ötürü hassaten teşekkür ediyorum.

Kurumun başarılarının daim olması dileğiyle saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Gürel.

Buyurun Sayın Kartal.

İRFAN KARTAL (Van) – Sayın Başkan, çok kıymetli Toprak Mahsulleri Ofisi mensupları ve Sayıştay mensupları, diğer kamu kuruluşlarının mensupları; hepiniz hoş geldiniz.

Toplantımızın hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Van’ımız tarım ve hayvancılık ekonomisinde önemli bir yeri olan ilimizdir; yüzde 74’ü tarımla geçimini sağlamaktadır ve 1 milyon 140 bin nüfusa sahip bir ilimizdir, Türkiye’nin 5’inci büyük ilidir.

Toprak Mahsulleri Ofisi, Van’da hâlihazırda bir “ajans amirliği” düzeyinde hizmet vermektedir. Daha önce “tesisli ekip” statüsündeyken geçen yıl Genel Müdürlüğümüzce bu statü yükseltilerek “ajans amirliği” olarak değiştirildi; bunun, geçtiğimiz sezon Van’da çok önemli bir katkısı oldu. Bu konuda Sayın Genel Müdürümüze ve kurum yetkililerine teşekkür ediyorum.

Küçükbaş hayvan varlığında ülkemizde 1’inci sıradayız. İlimizde 4 milyona yakın küçükbaş hayvan yetiştiriyoruz; bu konuda Türkiye kapasitesinin yüzde 7’si oranında paya sahibiz.

Van, büyükbaş hayvan varlığında da yine en üst sıralarda bulunmakta ve 200 bine yakın büyükbaş hayvan kapasitesine sahiptir. Bu durum, Van’ın yem ham maddesi tüketimi açısından büyük bir tüketime sahip olduğu anlamına gelmektedir; bu anlamda da böyle bir ajansın hizmet vermesini biz öneriyoruz, bu konuda sizin desteklerinizi bekliyoruz. Aynı zamanda, bu kadar bir potansiyeli yönetebilmesi açısından Van Ajans Amirliğinin, ilk etapta şube müdürlüğüne yükseltilmesi talep ediyoruz. Bu sorunun tarafınızca giderileceğine de inanıyoruz.

Bir de bu kadar konuşmadan sonra, 2023 ve daha sonrası için hedefleriniz ne olabilir, Toprak Mahsulleri Ofisinin daha sonraki yıllardaki hedefleri ne olabilir?

Ayrıyeten, bir kısımda da siyaset çok konuşuldu. Burada olmaması gereken iki şeyi ilk defa gördük. Konuşmalarda masalara el vurulması tasvip edilecek bir şey değildir; bu, bu Meclise, yüce Meclise, Gazi Meclise yakışmayan bir şeydir. Biz burada siyaset konuşabiliriz, eleştirebiliriz ama elinizi masaya vurmak, elinizi kafamıza vurmanız demektir. Biz bunu hazmedemiyoruz, bunu yapan arkadaşların da özür dilemesini istiyoruz.

Türkiye, 85 milyon nüfusu doyurmaktadır; gelen 30 milyon turisti ve 5 milyon göçmeni, mülteciyi doyuran bir ülkedir. Mevcut bu kadar pandemiye rağmen, bu kuraklığa rağmen depolarımızda hâlâ üç aylık tahıl stokunun olduğunu memnuniyetle duyuyoruz, bu da yine TMO’nun ve yetkili Hükümetimizin sayesinde olmuştur, çalışmalarının ürünüdür.

Biz çalışmalarınızın devamını diliyoruz, sizlere başarılar diliyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Kartal.

Buyurun Sayın Kaya.

AHMET KAYA (Trabzon) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Bütün heyeti saygıyla selamlıyorum. Aramızda misafir olarak bulunan arkadaşlarımıza da hoş geldiniz diyorum.

Değerli arkadaşlar, arkadaşlarımız arpayı, buğdayı, bütün hububatı konuştular, ben de fındık üreten bir milletvekili olarak, fındık üreticisi bir milletvekili olarak biraz fındıktan bahsedeceğim.

Trabzonluyum. Trabzon'da da fındık, bilindiği gibi, birçok insanın ekmeği, geçim kaynağı, ben de fındık parasıyla okumuş, bugünlere gelmiş bir insanım açıkçası. O dönemde, rahmetli babam -işte, yerlerimiz bölünmemişti tabii- fındık parasını alıyordu. Fındık parasıyla bizleri okuttu, kardeşlerimizi evlendirdi; birçok ihtiyacımızı o şekilde karşılıyorduk. Tabii, bugün o günden çok uzaktayız yani artık fındık parasıyla geçilebilene “Aşk olsun!” diyoruz.

Fındık üreticileri yıl boyunca fındık dallarına bakar -sizler de bilirsiniz- ve sezon geldiğinde de -işte, tam da bu aylar, 8'inci aya kadar yani fındık toplayıncaya kadar- hükûmetin ağzına bakarlar, iktidarın ağzına bakarlar ki “Ne kadar bir fiyat verilecek fındığa?” diye; dolayısıyla, fındık üreticisi hakkını ister. Umut ediyorum ki bu yıl artan maliyetler, ülkenin içinde bulunduğu durum, hepsi değerlendirilir ve fındık üreticimizi mağdur etmeyecek bir rakam açıklanır.

Tabii, fındık fiyatını belirleyen birçok parametre var, bunlardan en önemlilerinden bir tanesi de rekolte tespiti. Geçmiş yıllarda yaşadığımız tecrübelerden yola çıkarak şunu söylemek istiyorum: Birçok lobi fındık rekoltesini yüksek göstererek “Ürün bol, bu sene fiyatı düşük olsun.” diye çaba içine girerler. Sağlıklı bir rekolte tespiti konusundaki önemi sizler de iyi biliyorsunuz. Umarım sağlıklı bir rekolte tespiti yapılmasında siz de öncü olursunuz; Sayın Bakan Yardımcımız da burada, bu meselenin takibinde onlar da gerekli görevi yaparlar.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bu yıl, tabii, fındığa bir fiyat beklentisi var. 8'inci ay itibarıyla fındık toplanmaya başlanacak. Fiyat beklentisi var, artan maliyetleri göz önüne aldığımız zaman azımsanmayacak bir fiyat beklentisi var, tabii, hepimizde bu beklenti var. Dolayısıyla, Hükûmet umarım bu beklentiyi bir hayal kırıklığıyla sonuçlandırmaz, fındık üreticisi mağdur edilmez. Bu fındık fiyatı konusunda bir maliyet tespiti yapıldı mı bu yıl? Tarafınızdan ya da Bakanlığımız tarafından bir maliyet tespiti yapıldı mı? Biz, parti olarak şunu öneriyoruz: “Maliyet artı makul kâr” diye bir sistem üzerinden fiyatlandırma yapılması gerektiğini ifade ediyoruz. Bu yıl için maliyet tespiti yapılmış mıdır? Fındık maliyeti konusunda bir rakam çıkardınız mı? Onu bir öğrenmek istiyorum.

Bunun dışında, Sayın Genel Müdürüm, şimdi, Toprak Mahsulleri Ofisinin piyasada oluş sebebinin hepimiz biliyoruz, diyoruz ki “Toprak Mahsulleri Ofisi üreticiyi mağdur etmemek adına, aynı zamanda tüketiciyi de mağdur etmemek adına piyasayı regüle eden ama üreticiyi koruyan ve piyasayı dengeleyen, düzenleyen bir kurum.” Şimdi, daha önce de bir konu gelişmişti, Meclis gündemine de yansımıştı, hatta ondan sonrasında sizin bir açıklamanız olmuştu.

Şimdi, sizin internet sayfanıza girdiğimiz zaman kabuklu fındık satış fiyatlarının devam ettiğine yönelik bir ilan var, az önce çıkardım ben bunu sayfanızdan. Şimdi, burada diyorsunuz ki “Kurumumuzca mart ayında başlayan kabuklu fındık satışlarına haziran ayında da devam edilecektir.” Giresun, Samsun, Ordu ve Kocaeli Başmüdürlükleri stoklarında bulunan 18 bin ton, 17 bin tonu Levant, 1.000 tonu da Giresun kaliteymiş. 2021 yılı mahsulü Giresun ve Levant kalite kabuklu fındıklar serbest piyasada satışa çıkarılmıştır. Sayfanızda var, yeni çıktısını aldım ve bu fındıklar için satış fiyatınızı 44 lira olarak açıklamışsınız burada.

Şimdi, Orhan Bey konuşurken ifade ettiler, fındığın piyasa fiyatları hiçbir zaman 3 dolar ile 4 dolar arasında aşağıya düşmedi. Satış fiyatınız 44 TL, bugünkü kur üzerinden baktığımız zaman 2,53 dolar ediyor. Piyasayı dengelemek, denetlemek, üretici lehine regüle etme görevini yapan kurum, fındığın fiyatını 2,53'e düşürmüştünüz burada yani ciddi bir çelişki var. Kurum 2,53 dolardan şu an fındık satıyorsa üreticiye hakkını nasıl vereceksiniz? Siz piyasayı dengeleyecektiniz, o amaçla piyasadasınız ama şu anda 44 liradan fındık satıyorsunuz. Daha önce Meclise de buna benzer bir konu gelmişti

dedim, o dönemde yanılmıyorsam 39 liraya fındık satıyordunuz, ben de şöyle bir şey demiştim: Geçen yıl, mesela fındığı abimler sattılar, sanıyorum 22,5-23 liraya sattılar, Trabzon’da biraz randıman düşük oluyor, biliyorsunuz, ona bağlı olarak fiyatlar düşük olabiliyor. Ortalama 23 lira civarında bir fiyattan fındık satıldı Trabzon’da. Siz, kurum olarak fındığı 39 liradan sattınız, deponuzdaki fındığı. Üreticiden ortalama 23 liraya aldınız, 25 liraya aldığınız da vardır tabii, 26’ya, 27’ye aldığınız vardır. O fındığı 39 liradan sattınız, ben de çıktım Mecliste bir açıklama yaptım, dedim ki: Yani kurumun fındığı bu fiyattan satması gayet makul, dolar kuruyla hesapladığımız zaman fakat fındık bu fiyata satılabiliyorsa üreticiden niye 23 liraya alındı? 23’e aldınız, 39’a sattınız. Siz, 1 kilo fındıkta 16 lira para kazanırken fındık üreticisi 1 lira kazanmadı. O zaman, burada bir denge kurulması lazım, fındığın uluslararası piyasada satış fiyatları ile üreticiye verilecek fiyatlar arasında bir denge kurulması lazım. Üretici kiloda 1 lira kazanmadı geçen yıl ama kurum 16 lira kazandı, o günün hesabı oydun.

Artı, bir dikkat edilmesi gereken mesele de fındığın fiyatının düşmemesi meselesi. 3 dolar ile 4 dolar arasında diyoruz, bakın, siz, şimdi 2,53 dolardan fındık satıyorsunuz, piyasayı siz düşürüyorsunuz, böyle bir şey olamaz yani buna nasıl dikkat etmezsiniz, bilmiyorum ve Meclise yansıttığımız meselenin akabinde -bakın, ben KİT Komisyonu üyesi bir insanım- beni arayıp “Sayın Vekilim, burada şu eksiklik var.” deyip bir bilgilendirme yapabiliriniz ama yapmadınız, AK PARTİ’li milletvekili arkadaşlarımı aradınız, 2’sini aradınız onlara bilgi verdiniz, onların bana cevap vermesini istediniz, çok yanlış bir yaklaşım. Biz de bu milletin vekiliyiz, muhalefet partisi milletvekili olabiliriz ama müzakereye açığız, konuşmaya açığız, bu tür durumlarda bizleri arayıp “Sayın Vekilim, durum budur, kurumun yaptığı budur, şurada şu eksik bilgi var.” deyip bu samimiyetle yaklaşmanızı beklerdim. Yani bu kurumlar hepimizin kurumları, bu kurumlar sadece AKP’nin kurumları değil.

ZİVER ÖZDEMİR (Batman) – AK PARTİ.

AHMET KAYA (Trabzon) – AKP, öyle geçiyor arkadaşlar. İsminizi inkâr etmeyin.

TAMER DAĞLI (Adana) – Nerede geçiyor?

AHMET KAYA (Trabzon) – Dolayısıyla, kendinizi o kadar kaptırmışsınız ki AKP’nin bürokrati olup çıkmışsınız; memleketin, milletin bürokrati olun lütfen. Bir eksik görüyorsanız bizleri de aynı samimiyette arayın “Sayın Vekilim, durum budur.” diyebilin, biz buna açığız.

Evet, bunları söyledikten sonra şimdi bir mesele daha var.

Değerli arkadaşlar, özellikle Sayın Bakanın bu konuda bilgi sahibi olduğunu düşünüyorum ama yinelemekte fayda görüyorum. Türk fındığının beka sorunu. Ben Trabzon’da bunu bizzat yaşadım ve evet, ciddi bir beka sorunu var.

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Tamam, doğru. Cumhuriyet İttifakı’na yaklaşıyorsunuz, beka sorunu bu.

AHMET KAYA (Trabzon) – Şimdi, hiç bilmediğiniz bir meseleden bahsedeceğim, “drakula”.

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Biz biliyoruz hepsini.

AHMET KAYA (Trabzon) – “Turuncuğil uzun antenli böceği” diye bir şey duydunuz mu?

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Duyduk.

AHMET KAYA (Trabzon) – Ordu’da var mı?

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Var.

AHMET KAYA (Trabzon) – Trabzon’da 8 bin dekar alan söküldü bu mücadele nedeniyle, bilginiz var mı?

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Var.

AHMET KAYA (Trabzon) – 8 bin dekar ve oradaki üreticiler perişan, bundan da haberiniz var mı?

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Var.

AHMET KAYA (Trabzon) – Niye o zaman yardımcı olmuyorsunuz üreticiye?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Karşılıklı konuşmayalım.

Lütfen Sayın Kaya, devam edin.

Buyurun.

AHMET KAYA (Trabzon) – Şimdi, bakın, arkadaşlar, bu mesele ilk gündeme geldiğinde yanılmıyorsa 2017 yılıydı. Bu mesele ilk gündeme geldiğinde, bu turuncuğil uzun antenli böceği -Sayın Bakan, özellikle size söylüyorum- o zaman Trabzon Belediyesi yurt dışından fideler getirtmişti, bu fidelerle beraber bu turuncuğil uzun antenli böceği Trabzon’a geldi ve sonrasında hemen fidelğin yakınındaki fındıklığa sirayet etti bu böcek. Fındık üreticileri beni aradılar, dediler ki “Sayın Vekilim, burada ciddi bir sıkıntı var, hiç görmediğimiz bir tane böcek fındıklarımıza musallat oldu. Şöyle siyah, yaklaşık 2 santim uzunluğunda bir böcek, üstü siyah, beyaz benekleri olan bir böcek, bu böcek fındıklıklarımızı mahvediyor.” “Nasıl bir şey var?” dedim, dediler ki: “Gidiyorsun, fındık dalını tutuyorsun, fındık dalı yemyeşil ama tuttuğun dal elinde kalıyor, bu böcek fındığın köklerini yiyor. Fındık ağacı ayakta duruyor ama kökleri yenmiş bir şekilde ayakta duruyor.” ve “Geçen yıl bu fındıklıktan ben 1,5 ton fındık almıştım, şimdi 150 kilo fındık alabileceğim.” demişti, bu kadar büyük oranda zarar veriyor. Ben de onun üzerine gittim, orada bir basın toplantısı yaptım, Tarım Bakanlığı yetkililerini, bütün valiliği, belediyeyi hepsini uyardım, biraz da araştırma yaptım, dedim ki: “Bu böcek mücadele yöntemi belli, bu turuncuğil uzun antenli böceği olarak, drakula olarak literatürde geçiyor. Bu son dönemde böcek salgınlarıyla zaten muzdarip ülkemiz, birçok böcek saldırısı altında topraklarımız, buna ilişkin Bakanlığın bir karantina yöntemi var, bunu lütfen burada uygulayın, yayılmasın.” Çok dar bir alandaydı o dönemde fakat biz dedik, biz işittik tabii, her zamanki yaklaşımla “CHP milletvekili konuşuyor, boş konuşuyor.” dediler, dikkate almadılar. Akabinde, o böcekler oradan yayıldılar ve şu anda 8 bin dönüm fındıklık sökülme durumunda kaldı ve yayılıyor. O bölge Maçka Vadisi, Esiroğlu Mahallemizin olduğu yer, orayla sınırlı bir sıkıntı olmaktan çıktı, şu anda bütün bölgeye yayılıyor ve yayılması demek şu demek arkadaşlar: Türk fındığın da gerçekten beka sorunu olabilecek büyüklükte bir sıkıntıdan bahsediyorum. Hâlâ meselenin ciddiyetinde olmayanlar var, bakın ne acıdır ki hâlâ meselenin ciddiyetinde olmayan insanlar var. Fındık bahçelerini söken insanlara da dediler ki... O zaman, bizim, tabii, yoğun taleplerimiz sonrasında Sayın Cumhurbaşkanı kararıyla, fındık bahçesi sökülme üreticilere 15 lira/kilogram olmak üzere dört yıllık bir ödeme yapıldı, 15 liradan. Şimdi, fındık fiyatları aldı başını gitti, o üreticiler bugün çok mağdurlar. 15 liradan ödeme yapıldı, bu sene fındık 50 lira, 60 liralarda olacak en az, beklenen bu ve şimdi 15 liradan o üreticilere paralar verildi ve dört yıllık paraları verildi. Bir kere o mağduriyetin giderilmesi lazım Sayın Bakan Yardımcım, bir Cumhurbaşkanı kararıyla bu meselenin bir düzeltilmesi lazım. Yani 15 lira bugünün parasıyla çok düşük bir para üretici büyük mağduriyet yaşıyor, bunun düzeltilmesi lazım. Bu meseleyi daha teferruatlandırabilirim ama çok uzatmak da istemiyorum.

Son mesele, Sayın Metin Bey’in...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Toparlayalım.

AHMET KAYA (Trabzon) – Evet, toparlıyorum.

Sayın Başkan, bilirsiniz ben genelde çok uzun konuşmam, somut bahsederim, somut meselelerden bahsederim ama Metin Bey’e bir cevap vermem gerekiyor.

Sayın Metin Gündoğdu, az önce, fındık konusu konuşulurken dedi ki: “Siz Ordu’da 52 lira açıklaması yaptınız.” Tamamen yanlış bir değerlendirme, ben oradaydım, hatta Okan Gaytancıoğlu Vekilim de yanımdaydı, Sayın Genel Başkanımızın programı için Ordu’daydık. “ORDU 52” diye bir televizyonunuz var, doğru mu? 52 TV mi, öyle bir şey. O televizyon muhabiri geldi dedi ki: “Sayın vekillerim, biz Orduluyuz, fındığın bu yıl 52 lira olmasını istiyoruz.” Bizden de açıklama istedi. “Siz bu şeyi destekler misiniz?” diye sordu. Söylediğimi tekrar edeceğim ben dedim ki: Fındık milletin ekmeği, bu kadar kıymetli bir ürünün, millî ürünün böyle, plakalara endekslenmesi doğru bir şey değil. Ben Trabzon Milletvekiliyim, o zaman ben de 61 lira olsun derim. Bir de Adana Milletvekili var, o zaman “01” mi olsun? Böyle saçmalık olmaz. Meseleyi öylece kapattık. Anlatabildim mi?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, teşekkür ederim.

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Hiç bölmedim sözünüzü ama “52 lira olsun.” kampanyası yapıldı.

AHMET KAYA (Trabzon) – TV 52 yaptı, Ordu’lu yerel bir televizyon yaptı, artı, başka bir şey daha ekleyeyim. Bakın, biz oraya ne zaman gitmiştik? Haziran ayının başında. O zaman dolar 16 lira civarındaydı, şimdi 18 liralara dayandı. Dolayısıyla, o günkü 52 lira bugünkü 70 liraya tekabül ediyor; zararlı çıkarsınız yani.

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Hayır, zararlı çıkmayız da.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, teşekkür ederiz Sayın Kaya.

AHMET KAYA (Trabzon) – Ben teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Sertel, buyurun.

ATILA SERTEL (İzmir) – Evet, gerçekten verimli bir toplantı oluyor. Ben Bursa Milletvekilimiz Orhan Sarıbal’a teşekkür ediyorum, aynı zamanda Edirne Milletvekilimiz Doçent Okan Gaytancıoğlu’na da teşekkür ediyorum; her ikisi de tarım açısından çok emek harcayan ve sadece bilimsel anlamda değil, fiilen de tarım yaparak bu olayları yerinde, zamanında, Türkiye’nin gelişen tarımındaki değişiklikleri, her konuyu takip ederek ışık tutmaya çalışıyorlar. Her 2 milletvekilimizin söylediğini ben inanıyorum ki Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürü Ahmet Güldal Bey çok dikkatle dinledi ve mutlaka onların konuşmalarından yararlanacaktır çünkü Ahmet Güldal Bey de tarımın içinden gelen bir insan. Bizim aslında arzuladığımız ve kurumların başında görmek istediğimiz, liyakat içerisinde, adım adım yükselerek gelen genel müdürlerin içerisinde gerçekten sayılı isimlerden biri. Çünkü 1989-1990 yılında ziraat mühendisi olarak başladığı, Zonguldak İl Müdürlüğünde mühendis olarak başladığı yerde hemen yükselmemiş, şube müdürlüğü, sonra Malatya’da müdürlük, sonra benim memleketim olan İzmir’de, benim Gazeteciler Cemiyeti Başkanlığı yaptığım ve milletvekili seçildiğim dönemde İzmir İl Müdürü olarak tanıdığım, bildiğim ve adım adım yükselen bir Erzincanlı. Erzincan’dan böyle başarılı isimler çıkıyor, onu da takdir ederiz. Bunca Karadenizlinin arasından sıyrılıp geldiğiniz için de ayrıca kutluyorum ama tipiniz biraz Karadenizliye benzediği için oradan avantaj sağlamış olabilirsiniz.

Şimdi, benim de burada bazı konularda hem sorularım olacak hem de tabii ki somut eleştirilerim olacak, onlar da şunlar: Arkadaşlarımız bahsetti, ben rakamsal boyutlarda onları -burada çıkardık-vermek istiyorum. 2019 yılında yurt içinde kendi çiftimizden alım oranı yüzde 57, yurt dışından alım oranımız yüzde 43 yani hem dengeli hem de kısmen kendi çiftimize yönelik bir durum var ama bu tablo 2020’de bozuluyor. 2020 yılında mal alımlarının yüzde 18,5’u yurt içinden, yüzde 81,5’u yurt dışından yapılıyor. O zamanın Tarım Bakanının kulakları cınlasın, ben kendisine Tarım Bakanı olduğunda bir öneride bulunmuştum, şaka zannetti; halbuki ciddiydim. Gelip İzmir’de tarım konusunda, hem organik tarımda hem de tarım kesimi nasıl destekleniyor konusunda biraz bilgi almasını önermişim, staj yapmasını istemiştım bir hafta; kızmıştı, sonra beni iş adamlarına şikâyet

etti ama şu mantık Türkiye’de yanlış bir mantıktır: “Paramız var, alıyoruz.” Bu, Türk tarımını bitiren anlayışın ta kendisidir. Başka türlü söylenemez. Ben çiftçimize yapılmış hakaretin dik âlâsı olarak görüyorum, hakareten de geçiyorum, onları ekonomik olarak yoksulluğa iten bir anlayışın bakış açısı olduğunu düşünüyorum ve Türkiye’de tarımın kalkınması noktasında çabalar sarf edilmesi ve destek verilmesi gerekirken “Paramız var, alıyoruz.” lafının o Bakanla beraber, artık bu zihniyetten sıyrılıp gitmesini istiyorum. Çünkü alımların yüzde 81,5’ünü ithal etmiş o dönemde, 8 milyar 750 milyon 653 bin lira para harcanmış. 2019’la karşılaştırıldığında ise yüzde 96,5 fazla yurt dışı alımı yapmışız. Şöyle ki: 2020 yılında iç piyasadan 383.437 ton buğday almış, bunun karşılığında 626 milyon 534 bin lira ödemişiz. İç piyasadan 1 ton buğdayı 1.633 liradan almışız, aynı yıl, aynı tarihlerde 3 milyon 681 bin 671 ton buğday almışız. Bunun karşılığında 6 milyar 780 milyon 246 bin lira ödemişiz yani 1 ton buğdayı 1.840 liraya almışız. Kendi çiftçimizden 1.633 liraya alıyoruz, dışarıdan 1.840 liraya alıyoruz. Şimdi, o zaman bir yanlış var. Niye biz kendi çiftçimize 1.840 lira vermiyoruz, onu sormak gerekiyor. Çünkü biz TMO’yu kara gün dostu olarak biliyoruz. Yani isminde var, cisminde var, geçmişinde var, yazıyor; TMO çiftçinin kara gün dostu ama bu anlayışla, bizim çiftçinin kara gün dostu değil, el âlemin çiftçisinin baş destekçisi konumuna geliyor ki bu, eleştirilmesi gereken bir konu. İşte, arkadaşlarımızın, tarımda uzman her iki arkadaşımızın, Okan arkadaşımızın, Orhan arkadaşımızın dile getirdiği ve toparladığı noktalar bunlar.

Bu ülke bizim, beraber yaşıyoruz ve beraber yaşayacağız. Aynı güneşin altında tarlada çalışan insanlar bizim insanlarımız aynı güneşin altında denize giren, sefa süren arkadaşlarımız da bizim arkadaşlarımız, Erzincan’da yaylaya çıkan da bizim arkadaşımız, Van’da yaylaya çıkan, karda soğukta titreyen insanımız da bizim insanımız. Beraber yaşayacağız ve üreteceğiz.

Şimdi, ben, burada, bu rakamların somut olarak açıklanması hâlinde, Türk tarımının geleceği noktasında bir ortak noktaya varmamız gerektiği noktasında mutabakatı sağlayacağımıza inanıyorum. 2021 ve 2022 yılında yurt içinden ne kadar alım yaptınız? Hangi ürünleri aldınız ve bunun karşılığında ne ödemeler yaptınız? Bize bunları açıklarsanız, biz de “Bu konuda yanlış biliyormuşuz, yanlış düşünüyormuşuz. Bu konuda doğru yapmış Tarım Bakanlığı, TMO.” deriz yani biz vicdan sahibi insanlarız. Bize anlatılan, göz göre göre verilmiş rakamı da çarpıtma gibi bir durumumuz asla söz konusu olmaz ama aynı yılda, 2021 ve 2022 yılında yurt dışından hangi ülkelerden, hangi ürünleri aldınız, hangi ürünlerin karşılığında ne kadar ödeme yaptınız; onu da vermeniz lazım, biz oturup onları uzmanlarla, arkadaşlarımızla kıyaslarız. Ha, gidişat iyi noktada, evet, tebrik edilmesi gereken bir kurum; tebrik ederiz, tebrik ettiğimiz kurumlar çok. Buraya geldi dün, arkadaşlarımız var. Buradaki AK PARTİ’li milletvekili arkadaşlarımızdan önce biz tebrik ettik, onlar da söz almadılar.

2022 yılı rekolte tahmininiz nedir? Tüm dünyada gıda krizinin baş gösterdiği süreçte biz kendimize yetebilecek miyiz? Sarıbal’ın söylediği, her yerde; panellerde, seminerlerde, konferanslarda dinlediğim bir nokta var. Bu halk, halkımız -diliyorum ve istiyorum ki karnı tok, sırtı pek olsun; ülkemiz üreten bir ülke olsun- aç kaldığında neyi yiyecek? Telefon çipi yemeyecek, asfalt kemirmeyecek, beton kemirmeyecek, köprünün halkalarını yemeyecek. Bu halk ne yiyecek? Bu konuda çok hassasiyetle üstünde durduğumuz nokta bu, Türk tarımının kalkınması noktasında bakıyoruz.

Günümüz itibarıyla, TMO’nun buğday, mısır, arpa stoku ne kadar? Stoklarda azalma söz konusu mu? Arkadaşlarımız söylüyor; arpa ve hayvan yemi konusunda hayvancılığın desteklenmesi gerekiyor ki bu konuda TMO’nun hayvancılığımızı ayakta tutmak ve hayvancılık noktasında üretimi sağlamak için destek veren bir anlayışta olduğunu biliyoruz. Dünya ölçeğinde gıda krizi çıktığında, ithalatın

önü kapandığında ülkemizin kendine yeter bir ülke olması. İlkokulda tahtaya kalktığımızda -Mevlüt Başkanım, Sayın Hocam gene belki itiraz edecek ama- bize sorulan soruya “Kendi kendine yeten 7 tarım ülkesinden biriyiz.” diyen çocuklardık biz ve yetiyordu bize ülkedeki üretilen buğday, arpa.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Toparlayalım Sayın Sertel.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Bitiyor Sayın Başkanım. Ben hiç konuşmadım, bitiriyorum.

Başkanım, niye kestir ya, insicamımı bozdun hakikaten.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Estağfurullah, sizin bozulmaz ama devam edin.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Bozulmaz, evet.

Buğday üretiminde ön sıralarda olan ve hâlen savaşın sürdüğü Rusya ve Ukrayna’dan geçen yıl ne kadar ithalat yaptık? Savaşta ambargolar nedeniyle bu Rusya, Ukrayna’da buğday ithal etme durumu var mı, olası ithalatlar için bağlantınız var mı, onu soruyorum. Bu sene buğday alım fiyatı gecikmeli olarak açıklandı biraz. Sert ekmeklik buğday için 6.050 lira, arpa için 5.500 lira fiyat verdiniz. Çiftçi ürünleri size satarsa arpada ve buğdayda ton başına 1.000 lira prim ödeyeceğinizi söylediniz ama bu primleri buğdayı sattığı zaman değil ekim ayında ayrıca ödeyeceksiniz, bu nedenle üreticilerde bir kafa karışıklığı oldu ve üreticilerden gelen bilgi doğrultusunda açıklık olsun diye soruyorum: Siz prim dâhil fiyatınızı buğdayda 7.050, arpada 6.500 olarak mı açıkladınız? Yani 5,5 da, 1.000 lira da prim koyduğunu için...

ESİN KARA (Konya) – Arpa 500.

ATİLA SERTEL (İzmir) – 500 koyuyor evet. Tüccar da muhtemelen bu fiyatların üzerinde alım yapmak isteyecektir mutlaka. Serbest piyasada buğdayın fiyatı yükselirse ki öyle görünüyor yani ben de öyle görüyorum, arkadaşlar da öyle görüyor çünkü buğday üretiminde tarlalarda dolu, yağmur, felaketten kaynaklanan bir azalma söz konusu.

Süleyman Bey dinlemez genelde ama ben yine anlatmayı sürdürüyem.

MEHMET HABİB SOLUK (Sivas) – Notunu alıyor ama.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Almaz. Yani dinlese gerçekten Sayın Bakanım, bir şeyler kapacak bence ama yapmıyor.

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Dinliyorum vallahi.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Üreticiyi kendinize nasıl çekeceksiniz? Başta gübre ve mazot olmak üzere çiftçinin kullandığı tüm girdilerde inanılmaz artışlar yaşandı. Ya, siz bu fiyatları açıklarken 1 kilo buğday ile 1 kilo arpanın birim maliyetini kaç lira olarak hesapladınız? Ya, 1.500 liraya, bin liraya dolan köylünün traktörünün deposu bugün 3 bin liraya falan doluyor yani 3 bin liradan aşağı traktör deposu dolmuyor. Zaten çiftçinin mazotuna bir katkı olmadığı için o konuda size herhangi bir şey söylemiyorum.

Bir süre önce Resmî Gazete’de yayımlanan karara göre Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğüne doğrudan ithalat yoluyla alım yapabilme yetkisi verildi. İthalatla ilgili de sorularımı sorup kapatıyorum. 2002-2022 yılları arasında toplam ne kadar ithalat yaptık, hangi ürünleri hangi ülkelere ithal ettik, ne ödedik? Bu yıl hangi ülkelere hangi ürünleri ithal etmeyi düşünüyorsunuz? Sayıştay raporunu okurken dikkatimi çeken bir ihracat oldu: Yurt dışına 2019 yılında 43 ton, 2020 yılında 24 ton ürün satmışsınız. Satılan bu ürün nedir, hangi ülkelere satılmıştır, bunu açıklarsanız memnun olurum.

Tabii, ben Toprak Mahsulleri Ofisinin çok başarılı olmasını istiyorum ve böyle hayırla, teşekkürle anılan bir kurum olmasını çok istiyorum. Neden? Öyle olursa zaten Türkiye’de tarımsal sorunlar çözülmüş, tarımla uğraşanlar kazanmış ve kalkınmış bir ülke olur. Biz, çiftçiye birtakım şeyler öğreterek

kürsüye çıkarmıyoruz, kürsüye çıkan çiftçilerin ne diyeceğini de bilmiyoruz. O çiftçiler eğer kendi içinden geçenleri söylediyse bunun samimiyetine inanın yani çiftçinin söylediklerini arkasından takip ederek “Ben sana şunu yaptım, bunu yaptım.” demek, Tarım Bakanlığına hiç yakışmayan bir hadisedir, doğru da değildir. Memnun edin çiftçiye o memnuniyeti haykırsın, o zaman o zaten “Ben memnunun kardeşim, benim derdim yok. Ben çok rahat yaşıyorum, sizinle de bizim bir işimiz yok.” diye bırakın muhalefetin mitinglerindeki mikrofonlara çıkmayı, yanımıza dahi gelmezler, böyle bir mutluluk, böyle bir güzellik olsa. Yani, kazanan insanlar niye kazandıklarını saklasınlar? Üreten insanlar karşılığında memnunsu bu memnuniyetini söylemekten niye imtina etsinler? Gerçeği haykıranlara “gerçek dışı” diye bir tabirde bulunmak çok yanlış.

Ayrıca, eleştiren arkadaşlarımızın çok önemli bir görev gördüğünü söylemek istiyorum “Eleştiri yapıyorsunuz.” diyorlar arkadaşlar, kızıyorlar. Hayır, eleştiri olmalı ki doğru bulunabilsin. Yoksa 1,80’lik adama hep “2,5 metresin sen.” dersin adam kendini 2,5 metre zanneder. “Sen He-Man’sin, olağanüstü güçlerin var, senden büyüğü yok, sen en büyüksün, sen en akıllısın.” falan dersin hakikaten aklından şüphe ettiğimiz insan, dünyanın merkezine kendini koyar ve en akıllı olduğunu iddia eder.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Sertel, toparlayalım artık.

ATİLA SERTEL (İzmir) – O yüzden bütün bunlara özellikle eleştirilerin dikkate alınmasında yarar görüyorum. Ben eleştirirken övgüyle beraber bunların içine karma yaptım, övgüleri sizin liyakatli duruşunuza ve kurumun çalışmalarına teşvik olarak algılayın. Eleştirilerimizi de yerine getirirseniz TMO’nun daha çok yükseleceğine olan inancınızla hareket edin.

Sayın Başkan teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Sertel.

Sayın Kara, buyurun.

ESİN KARA (Konya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, sayın yönetim kurulu üyeleri, Komisyonumuzun değerli üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

TMO’nun çok önemli görevleri var; evet, sizin de sunumunuzda bahsettiğiniz gibi arz güvenliği, piyasanın dengelenmesi göreviniz var. Geçtiğimiz süreç içerisinde özellikle kuzeyimizde olan Ukrayna ve Rusya arasındaki savaşla birlikte dünyadaki fısıltı gazetesi ya da provokasyon ayaklarının devreye girmesiyle biz de kısa süre içerisinde ekonomik anlamda bazı zararlar gördük. İşte, “Un stoklarının yetmediği, ay çekirdeği yağının yetmediği” şeklindeki bir provokasyonu 81 milyon geneline vurursanız hane halkında herkes “Yedek olsun diye 5 kiloluk daha yağ alalım.” derse işte, talebi artırıyor ve arzın olmadığı yerde bir anda fiyatların yükselmesine ve sanal enflasyonun oluşmasına neden oluyor. Bu noktada kurumunuzun çok önemli görevleri var, evet, önümüzdeki süreçte stoklarımızın dolu olması gerektiğine ben de katılıyorum, bu noktada çalışmalarınızda da yine başarılar diliyorum.

İnternet satışlarınızın olduğunu slaytta gördük. Sanki internet satışlarımızın biraz reklamı yapılmıyor gibi geldi bana, bu konuda biraz eksik miyiz? Az önce sayfanıza girdim, 5 kiloluk pirince baktım, 53,75 ile 70 TL fiyatlarınız var. Şöyle, pandemiyle birlikte internet alışverişi kültürümüz oluştuğu için sanal ortamdaki fiyatlara baktığım zaman da en kötünün 51 liradan ama 115, 120 liraya kadar çıktığını görüyorum, bu noktada fiyatlarınızın da piyasaya göre uygun olduğunu görüyorum. Vatandaşlarımızın daha ucuza alabilmesi için birazcık daha internet satışlarınızın reklamının yapılması gerektiğini düşünüyorum.

Sayın Bakanım, konuşmanızda da arz ettiniz, geçici alım ofislerinin kurulacağını söylediniz. Özellikle Konya tarım bölgesi, bu noktada Konya Ovası'ndaki çiftçilerimizin de sizden beklentileri buydu, geçici alım ofislerinin yaygınlaştırılması ve tüccardan ziyade TMO'ya ürünlerini daha güvenli bir şekilde satabilmektir. Yine, bilançonuzda bir kalem dikkatimi çekti: 3'lü kalemlerde kısa vadeli yabancı kaynaklarda banka kredileriniz var. Gelir tablonuzu incelediğim zaman ise, faiz giderlerinizi görmedim. Zaten bilanço dipnotlarında, gelir tablosu dipnotlarında da açıklamışsınız; üretim maliyetine eklenen faiz giderleri şeklinde. Bu faiz giderleri hangi üretim maliyetine, herhangi bir stok alımında mı kullanıldı, alındıysa bu kalemler nelerdir? Yani, “Şu ürünün alımında kullandık.” şeklinde nelerdir, bu konuda bilgi istiyorum.

Yine, son bir şey, Sayın Bakanım, bu konuda sizden olacak talebim. Ülke olarak tarım kaynaklarımızın en etkin şekilde kullanılması gerektiğini düşünüyorum ve ülkemizin tarım haritasının yeniden bir şekillendirilmesi gerektiğine inanıyorum. Bölgem olan Konya, suyun en az olduğu, sulu tarımın yapılamayacağı, çok cıvar, Torosların eteğindeki birkaç ilçesi hariç sulu tarımın yapılamayacağı alanlardan oluşuyor ve Türkiye'nin en büyük obruqları Konya'da oluşmaya başladı. Bizler tahıl ve buğdayı üreten tahıl ambarı olarak biliniyoruz. Maalesef ki son dönemlerimiz, artık belki son yirmi, otuz yıldır şeker pancarı, mısır ve ay çekirdeği üretimi Konya'da çok büyük önem arz ediyor ve bunlar sulu tarım gerektiriyor ve bu ürünlerin ekilmesi desteklendikçe Konya iyice çölleşecek. Tarım Bakanlığı olarak Konya'nın üretimini sizin desteklerinizle birlikte tahıl ve buğdaya yönlendirsek şeker pancarı ekmeyi ya da onları sınırlandırarak sularımızı daha etkin kullanabileceğimizi düşünüyorum.

Sayın Başkanım, kalan süremi de bu konuda en yetkili ağız, TMO Genel Müdürlüğü de yapan Sayın Genel Başkan Yardımcımız Mevlüt Karakaya'ya veriyorum Başkanım. Tüm Komisyonu tekrar saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Kara.

Evet, Sayın Gündoğdu, buyurun.

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Sayın Başkanım, çok değerli KİT Komisyonu üyesi değerli milletvekillerimiz, Sayıştayımızın temsilcisi, çok Kıymetli Bakanım, Genel Müdürümüz, Genel Müdür Yardımcılarımız, kıymetli bürokratlarımız; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii “Toprak Mahsulleri Ofisi” deyince son dönemde fındıkla anılır oldu çünkü Toprak Mahsulleri Ofisi 2002 AK PARTİ iktidarından sonra FİSKOBİRLİK'in devreden çıkartılmasıyla -batan bir FİSKOBİRLİK vardı, batırılmış bir FİSKOBİRLİK vardı- Toprak Mahsulleri Ofisi uzun bir süre bulunduğu regüle etmek amacıyla piyasaya girdi. 2009 yılında regülasyon görevine ara verdi ve dedi ki: “Serbest piyasaya bulunduğu bırakacağız, serbest piyasada bulunduğu değerlendirilmesi gerekir.” Yaklaşık 2017-2016 yılına kadar da Toprak Mahsulleri Ofisi fındık almadan piyasa kendini regüle etti. 2016 yılında fındık rekoltesinin yüksek olması dolayısıyla son dönemde fındık piyasasına girdi ve 2017'den bugüne kadar da ciddi manada bölgemizde bulunduğu regüle etmek maksadıyla alım yapmaktadır. Ben bu süre içerisinde görev yapan ve son dönemde Sayın Genel Müdürümüzün gerçekten fındık bölgesindeki üreticilerimizin yanında olarak, onlarla birlikte bölgede fındık sezonunda bölgenin hassasiyetlerini göz önünde bulundurarak bölgede yapmış olduğu çalışmalarından dolayı kendilerine teşekkür ediyorum.

Tabii, fındık ülkemizde 16 ilde yetiştiriliyor, yaklaşık 123 ilçede fındık yetiştiriliyor ama bazen dönem dönem... Şimdi, satışmadan da edemeyeceğim, yani Urfa'da fındık yetişmiyor, bunun bilinmesi lazım. Urfa'da fındık yetiştiğini iddia edenlerin fındıkla ilgili söz söylerken biraz teraziyi iyi tutmaları gerekir diye düşünüyorum, hassas davranmaları lazım.

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – “Fıstık” demek istemişti.

AHMET KAYA (Trabzon) – Dil sürçmesi olduğunu siz de biliyorsunuz.

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Bilemiyorum yani artık, biz fındığın Karadeniz Bölgesi’nde yetiştirildiğini söyleyelim. Yani artık dil sürçmesi ya da başka bir şey fındık Karadeniz Bölgesi’nde yetiştiriyor, onu bilmenizde fayda var.

Tabii, fındıkla ilgili son dönemde, son beş yıldır Toprak Mahsulleri Ofisi, Tarım Bakanlığımız ile fındık bölgesi milletvekillerimiz arasında oluşturduğumuz fındık çalışma grubuyla birlikte çok güzel uyum içerisinde, fındığın sahada iyi bir şekilde alınması, fiyatlanması hususunda ortak çalışmalar yapıyoruz ve bu çalışmalar neticesinde de 2017’den itibaren üretici, bahçeye girmeden önce fındığın fiyatı açıklanıyor ve her açıklanan dönemde de fındığın fiyatıyla ilgili üretici, memnuniyetini bize bildiriyor ve bu dönemde, inşallah, önümüzdeki dönemde de fındığın fiyatının iyi bir fiyat olacağını Sayın Cumhurbaşkanımız bir toplantı esnasında, Kızılcahamam’daki toplantıda da söylemişti. İnşallah bizim beklentimiz, bölgenin beklentisi de iyi bir fiyat olacağı yönünde.

Elbette fındık, dünya piyasasında sadece Türkiye’de üretiliyor yani önemli bir miktarı Türkiye’de üretiliyor; %70’i Türkiye’de üretiliyor ve Türkiye Cumhuriyeti devleti de fındıktan 2 milyar doların üzerinde bir gelir elde ediyor. Yani biz şu ana kadar bir dönem 3 milyar dolara yakın bir para kazandık fındıktan ama onun haricinde her dönem 2 milyar doların üzerinde fındıktan Türkiye Cumhuriyeti devleti gelir elde ediyor. Gelir elde ettiği bir ürünü elbette ki yalnız bırakmamalıydı, bu ürüne destek vermeliydi ve o desteği de sağ olsun Toprak Mahsulleri Ofisi üzerinden verdik, vermeye de devam ediyoruz, vermeye de devam ediyorlar. Ben Tarım Bakanlığımıza ve Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüme, Genel Müdür Yardımcılarımıza teşekkür ediyorum.

Bu arada, tabii ki fındıkla ilgili Sayın Kaya’nın da iyi niyetle söyledikleri var, ben kendilerine teşekkür ediyorum. Muhalefet de yapıcı, yol gösterici olduğu sürece bölgede fındık üreticisinin faydasına olacak hamleler yapılabilir ama yapıcı, yol gösterici olması lazım.

Şimdi, fındık fiyatıyla ilgili bir kampanya yapıldı Ordu’da. Siz gelmeden önce yapıldı, yaklaşık on beş, yirmi gün, bir ay önce yapıldı o kampanya ve orada “Fındık fiyatı 52 lira olsun.” diye bir kampanya yapıldı. Bu kampanya için bizi de aradılar, dediler ki: “Bir görüş bildirir misiniz?” Biz görüş bildirmeyiz ama muhalefetteki arkadaşlar hemen görüş bildirdiler “52 lira olsun.” diye bir kampanya yaptılar. Sonra baktılar ki dolar yükseliyor “Bu yapmış olduğumuz kampanyayı revize edelim.” dediler, şimdi fiyatı daha da farklı bir noktada söylemeye başladılar ama elbette ki hem üreticinin lehine hem de bölgenin lehine olacak iyi bir fiyat açıklanacak diye biz de bekliyoruz; bu beklentimizi buradan Toprak Mahsulleri Ofisimize de bildiriyoruz, Bakanlığımıza da bildiriyoruz.

Üreticilerimizin bu dönem iyi bir fiyat beklediği, rekoltenin de düşük olduğu, rekoltenin böyle söylendiği kadar yüksek olmadığı, bu rekolteyle ilgili tabii, bazı alivreci kesiminin yüksek rekolte olduğunu söyleyerek fındığın fiyatını düşük tuturma çabaları her dönem oluyor, bu oyuna asla gelmemeliyiz, biz üreticinin yanında, milletin yanında olmalıyız. Kapana kısılacak olan kesim, parasını kazansın ama devasa paralar kazanmasın, bunu hiçbir zaman tasvip etmiyoruz. Yani, alivreci kesim 750 bin ton, 800 bin ton gibi fındık rekoltesinden bahsediyor, ben fındık bölgesinin bir evladıyım, fındığın ne olduğunu çok iyi biliyorum, nasıl yetiştirildiğini, nasıl hizmet edildiğini de en iyi bilenlerden biriyim, asla şu anda böyle bir rekolte yok, 550 bin ile 600 bin ton arasında rekolte olabilir. Sahada çalışma yapanların bu noktada bize veri verdiklerini biliyorum ama tabii bunun en iyi çalışmasını Toprak Mahsulleri Ofisimizin elemanları, haziran ve temmuz aylarında büyük bir ihtimalle sahaya incekler ve sahaya indikten sonra da rekoltenin ne olduğunu ortak açıklayacaklar, bu da tabii çalışma neticesinde. Bir de fındığın elbette ki maliyetinin ne olduğunu, ne kadar olduğunu yine aynı şekilde

tarım il müdürlüklerimiz ve Toprak Mahsulleri Ofislerimiz ortaklaşa çalışarak maliyetini de ortaya çıkartacaklar ve onun üzerinden hem üreticiyi hem milleti tatmin edecek bir fiyatın verileceğini biz de buradan bekliyoruz, bunu dile getiriyoruz.

Tabii, ayrıca, Trabzon’la ilgili söylenen bir şey var -Sayın Kaya, benim bir tarafım Trabzon, onu da belirtiyim, orayı da biliyorum az çok- şimdi oradaki bahsettiğiniz 8 bin dönüm değil, 3.600. Bu seneye ilgili yine bir bölüm var, geçen yılla ilgili, tarım il müdürlüğünden aldığımız veri bunlar, bu verileri doğru yerden aldığımız için ona göre söylüyorum: 3.600 ve 400 de bu dönem, 4 bin civarında söylenenler. Gazetenin yazdıkları değil, doğru veriyi tarım il müdürlüklerinden alabiliriz.

AHMET KAYA (Trabzon) – Gazetenin değil Ulusal Fındık Konseyi Üyesi Sebahattin Bey açıkladı.

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Ulusal Fındık Konseyinin doğru bir veri değil açıklaması. Bunu açıklayacak olan kesim tarım il müdürlüğüdür çünkü bahçede çalışmayı yapan onlardır. Yapmış olduğu çalışma sonucunda vereceği rakam kaç hektarsa onu söyler. Benim de aldığım bilgi 4 bin hektar civarında yani 4 bin dönüm civarında bir zarar görüldüğü ve bu zararlar...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Dekar.

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Dekar, özür dilerim.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Dil sürçmesi olabiliyormuş.

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Düzelttim ben ama hemen.

Bununla ilgili de dört yıl bu üreticiyi desteklemeye devam edileceği dile getirildi ve şu anda bunlarla ilgili de destek devam ediyor. Elbette rakamlar yeniden revize edilmeli, ben de bunu söylüyorum.

Bir de şunu belirtmek istiyorum burada: Tabii, Toprak Mahsulleri Ofisinin görevi değil onu da biliyorum ama burada dile getirmek için söylüyorum, Bakan Yardımcımız da burada, Sayın Genel Müdürümüzün de bilgileri var bundan. Dönüm başına verilen doğrudan destekleme bedelinin biraz daha artırılması gerektiğini ve bunun makul bir fiyata çıkartılması gerektiğini, üreticilerimizin bu şekilde de desteklenmesi gerektiğini düşünüyorum çünkü dünyada gıda krizi var, bu her üründe var. 2 milyar dolar gibi bir rakam kâr ettiğimiz bir üründe doğrudan gelir desteğinin artırılarak üreticinin desteklenmesi gerektiğini ve üreticinin fındık yetiştiriciliğinden vazgeçmemesi gerektiğini düşünüyorum. Bu nedenle de bunu söylemek istiyorum.

Bir de biraz önce söylendi, muhalefetten arkadaşlar da dile getirdi, buğdayla ilgili söylendi. Değerli arkadaşlar, buğdayla ilgili... Orta Asya bölgesine çok sık giden bir milletvekiliyim; orada gerçekten, Kazakistan’da bizim iş adamlarımız var, buğdayla ilgileniyorlar, direkt onunla ilgileniyorlar ve buğday fabrikalarını yapanlar genelde bizim Türkiye’den giden iş adamlarımız ve orada fabrikalar yapıyorlar; Rusya’da da öyle, Ukrayna’da da öyle, ciddi sayıda iş adamlarımız var. Elbette ki bu savaş buğday fiyatını tetiklemiştir, ayçiçeği yağı fiyatını tetiklemiştir, bununla ilgili zorluklar vardır. Buğday üretiminin yüzde 25’inden fazlasını Rusya ve o bölge yetiştiriyor, o nedenle buralarda oluşan problemlerden dolayı buğday fiyatı artmıştır fakat buğday fiyatını Cumhurbaşkanımızın 7 lira açıklayacağını hiç kimse tahmin etmiyordu, 7 lira gibi bir rakam açıklanınca bu sefer 8,5 lira olsun diyenler var bir tarafta, muhalefette. Muhalefetin bir kesimi de şunu söylüyor: “Ya, çok yüksek fiyat oldu, bu fiyat diğer şeylere, ekmeğe yansiyacak, diğer ürünlere yansiyacak.” Elbette bunun bir yansıması olacak arkadaşlar. Buğday fiyatı yüksek fiyat açıklanırsa bu da başka bir ürünlere yansiyacak; fındık fiyatı da yüksek açıklanacak, ayçiçeği yağı fiyatı da yüksek açıklanacak, bunların hepsi birbiriyle orantılıdır.

Bir ikincisi de “İthalat neden yapılıyor?” diye soruluyor. Benim bildiğim ithalatın yapılma sebebi ihraçtan dolayı çünkü biz ithal ediyoruz, bunu makarna olarak ihracata yolluyoruz.

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – O eskidendi, eskidendi o.

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Şu anda da yapıyoruz, şu anda da devam ediyoruz.

Elbette gıda krizi var yani şu anda yaşadığımız bir kriz var Ukrayna ve Rusya savaşıdan dolayı, bundan dolayı biraz aksamış olabilir ama Allah'ın izniyle o devam edecek. Şimdi, "Eskidendi." dediğiniz, geçen yıl arkadaşların hepsi yapıyordu, bu yıl da yapıyorlardı, biz bunu gördük; bize gelenler de var, söyleyenler de var, firmalar da var, ihracatlarını yapıyorlar. İnşallah, dünyada yaşanan bu olaylar, krizler atlatıldıktan sonra bunlar devam edecektir. Bu konuda ben sizlerden, muhalefetten şunu beklerim: Yapıcı, yol gösterici, işte, söylendiği zaman hiç itiraz etmiyoruz, hiçbir şeye itiraz etmeyiz ama yapıcı, yol gösterici olması lazım. Yani sırf eleştirmek için ne olduğunu, arkasını önünü bilmeden söylediğimiz zaman -biz de dâhil, biz de söylüyorsak yanlış- o zaman doğru bir sonuca varamayız. Doğru bir sonuç elde etmek istiyorsak elbette ki bizim söylediğimiz, burada hem kurumları denetlemeliyiz hem de denetlerken söylediğimiz sözlerin karşılığı ve doğruluğu olması lazım, eleştirilerin doğruluğunun olması lazım, incelemelerin doğruluğunun olması lazım. O niyetle de bu nedenle de bunları söylemek istedim.

Ben tekrar teşekkür ediyorum. Fındık fiyatıyla ilgili de Sayın Genel Müdürüm, milletimizi memnun edecek 2020'deki memnuniyetin üzerinde bir memnuniyetle fiyat bekliyoruz, onu da belirtiyim. 2020 yılında beklenti 18-19 lirayken, 22 lira gibi bir fiyat açıklandı, çok güzel bir hava oluştu. İnşallah, bu dönem de öyle bir hava oluşur diye söylüyorum.

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum. Sağ olun Başkanım. Kemal Ağabey'e de teşekkür ediyorum bize söz hakkını verdiği için.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum.

AHMET KAYA (Trabzon) – Metin Bey'e bir düzeltme yapmak lazım Başkanım, bilgilendirmek adına.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Ama herhangi bir şey söylemedi sizinle ilgili Sayın Kaya.

AHMET KAYA (Trabzon) – Dedi ki: "Şanlıurfa'da fındık yetişmediğini bilmiyoruz." Neyi kastettiğini biz gayet iyi biliyoruz ama şimdi internete baktım, Şanlıurfa'nın Süruç ilçesinde bir üretici 2021 itibarıyla fındık yetiştirmeye başlamış.

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Ya, "bir üretici" diyorsun ya!

AHMET KAYA (Trabzon) – Yani fındık yetişiyor.

ESİN KARA (Konya) – Konya'da da yetişiyor.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, teşekkür ediyorum Sayın Kaya.

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Sayın Kaya, yüzde 42'si dedi.

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Sayın Başkan, bakın, biz hiç sözünü kesmedik arkadaşın, o bizim ısrarla sözümüzü kesti.

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Kesmedim ya.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Kim kesti?

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Ama olur mu, bak, biz sadece laf attık ama sözünüzü kesmedik.

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Teşekkür ediyorum.

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Ben de teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki.

Buyurun Sayın Zeybek.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Bir cümle...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Ama ben Sayın Zeybek’e söz verdim Sayın Sarıbal.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – 14,5 milyon ton buğday mal değıştirme rejimi ve diğerkerekçelerle getirilmiş ama bu ÷lkede zirai buğday var.

Bilgilerinize sunarım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Buyurun Sayın Zeybek.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Kurumumuzun Sayın Genel Müdürü, yönetim kurulu üyeleri, Sayıştayımızın Başkanı ve üyeleri; hepiniz hoş geldiniz.

Şimdi, arkadaşlarımız, bugün bu konu ÷lkenin genelinde toplumun tüm genelini ilgilendirdiğı için tarım ve üretimde çok önemli bir meseleyi konuşuyoruz. Özellikle Toprak Mahsulleri Ofisinin yani alım yapmasını desteklemesi konusunu gündeme aldık ve değerkendirme yapıyoruz. Burada özellikle Sayın Genel Müdürün bir değerkendirmesi var, sunum konuşması var. Ya, acaba dedim, bu ÷lkede biz verileri bilmeden yoksa bir başka ÷lkeden verileri alarak mı bir değerkendirme içerisindeyiz diye baktım. Ben kendimi Türkiye’de olmadığımı hissettim bunları yaşarken, bunları konuşurken. Sayın Genel Müdürüm, aslında verilerin gerçekçi olması lazım, gerçekçi olduğı zaman daha iyi sonuçlar alırsınız, daha iyi yöntem ve olaylara daha iyi yaklaşırız. Şimdi, burada ben özellikle buğday deyince, tahıl deyince, üretim deyince bir girdi fiyatları vardır, bir de üretimin kendi esas ürününün bedeli vardır, bunlarla ilgili bir değerkendirmede bulunacağım.

Değerli arkadaşlar, 2003 yılında makarnalık buğdayın fiyatı Toprak Mahsulleri Ofisinde 480 lira, 2022 yılında Toprak Mahsulleri Ofisi aynı buğdayı, makarnalık durum buğdayın fiyatını 6.050 lira olarak açıkladı ton fiyatında. Şimdi, bunu bir değerkendirme yaptığınız zaman, 2003 yılında bir ton buğdayla 1.100 kilogram DAP gübresi alabiliyormuşuz. O zaman DAP gübresinin fiyatı 427 lira. O zamanki buğday fiyatıyla bu can gübresi 250 liraymış o zaman, buğday yine 480 lira yani 520 kilogram buğday satıyoruz, yerine bir ton can gübresi alabiliyoruz. Yine, 2003 yılında can gübresi 340 lira, buğday 480 lira; 710 kilogram buğday satıyoruz, 1 ton üre gübresi alıyoruz. Bugün nasıl alabiliyoruz bunu? Bugünkü fiyatlara baktığımız zaman, uçmuş. Şöyle ki: Ya, DAP gübresi bugün 15.600 lira olmuş, diğerk tarafta, bir ton buğday 6.050 lira. Yani biz 1 ton DAP gübresini alabilmek için şu anda 2.600 kilo buğday satmamız gerekiyor. 1 ton can gübresini almak için 1.650 kilo buğday satmak gerekiyor, 1 ton üre gübresini almak için 2.650 kilogram buğday satmak gerekiyor. Yani bu rakamlar çok uçuk rakamlar.

Diğerk tarafta, vatandaşın, çiftçinin en çok tüketimini sağladığı giderlerinden biri de mazottur. O günün koşullarındaki yani 2003 yılındaki mazot 1.350 lira. Ya, bunu ben Haziran ayıyla konuşuyorum yani 2003 yılının Haziran ayındaki fiyatlarıyla konuşuyorum, 1.355 lira. Yani o günün koşullarında 2.800 ton buğday sattığımız zaman 1 ton mazot alabiliyormuşuz. Bugün bunu alabilmek için ne kadar mazot satmamız lazım? Arkadaşlar yani bu, 2 katına çıkmış, 4,6’ya çıkmış. Yani 4.600 kilo buğday satacağız, bin litre mazot alacağız yani aradaki uçuk fiyatlar çok farklı.

Diğerk taraftan, değerli arkadaşlarımız, şimdi, Türkiye 1919 yılında da aynı yüz ölçümündeydi, bugün de aynı yüz ölçümünde. 1980’li yıllarda bu ÷lkede 19 milyon 500 bin tonla 20 milyon 500 bin ton arasında buğday üretimi vardı, 1990’lı yıllar da keza aynıydı, 2000’li yıllarda da aynıydı. Şimdi, geldik, üretim araçlarının, teknolojinin, tarım aletlerinin daha teknolojik olmasına rağmen, verimliliklerin tohumda ve ekimde daha çok yeniliklere gidildiğı hâlde aynı tonajlardayız. Değerli arkadaşlar, şimdi arkadaşlarımız anlatıyor, diyorlar ki: “Biz buğdayı dışarıdan getirdiğimiz zaman,

buğdayı un teknolojisiyle dışarıya satıyoruz.” diyor. Arkadaşlar, bu, inandırıcı değil. Bak, 2003 yılında bu ülkenin nüfusu 67 milyondur, bugün 85 milyon. O gün 20 milyon 500 bin ton buğday üretiliyordu, bugün de aynı. Bu seneki veriler öyle, geçen seneki veriler daha düşüktü. 2020 yılındaki veriler de 19 milyon 500 bindi. Şimdi, bunları görerek acaba biz nerede hata yapıyoruz? Demek ki biz 90’lı yıllardaki, 80’li yıllardaki teknolojik makinelerle baktığımız zaman, atla, öküzle, çift sürüldüğü, hasat yapıldığı dönemden bugün insan emeğinin daha aza indirildiği, teknolojik olarak makineleşmeye daha çok yöneldiği dönemde bile üretimimiz artmamış arkadaşlar. Ya, bu düşündürmüyor mu bizi? Aslında memleketin meselesi bu. Yani bunları konuşurken bir şekilde her şeyi değerlendirerek, ele alarak yapmak gerekiyor.

Neden ileri geliyor bunlar? Çünkü siz vatandaşın bu zamana kadar ektirmediği... Tabii, sizin sorunuz değil Sayın Genel Müdür bu, bu, bir hükümet politikası, şu anda yöneten bir siyasi partinin bugünkü politikası bu. Siz vatandaş ekmesin, ekmesin ama destekleyelim... Ya, yıllardır, yirmi yıldır bu ülkenin ekilmeyen alanları, üretim yapılmayan alanları sanki bir üretim yapılmış, tahıl üretimi yapılmış gibi desteklendi; bu, doğru değildi, buna mutlaka son verilmesi lazım, yine hâlen devam ettiği de söz konusu.

Değerli arkadaşlar, Sayın Genel Müdürümüz sunumunda bahsetti, dedi ki: “Biz nohut ve fasulyede dışarıya bağımlı değiliz.” Ya, Sayın Genel Müdürüm, 2021’in Mart ayı verilerinde bu ülkede 94 bin ton nohut ithal edildi; daha hâlen “Bağımlı değiliz.” diyorsunuz. 94 bin ton nohut ithal edildi, resmî veri bunlar, benim verim falan değil, benim konuştuğum şeyler değil bunlar. Fasulye... Bak, fasulyeyi nereden ithal ediyoruz? Kırgızistan’dan ithal ediyoruz. Nereden ithal ediyoruz? Arjantin’den ithal ediyoruz. Nereden ithal ediyoruz? Meksika’dan ithal ediyoruz. Bu verilerin hepsi ortada. Bana siz buradaki arkadaşlarımla: “Efendim, bizim ülkemize bu ülkelerden ne fasulye girdi ne nohut girdi.” diyebiliyorsanız, ben size o zaman “Tamam, biz yanlış konuşuyoruz.” diyeceğim ama bunların hepsi giriyor bu ülkeye.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Giriyor.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Bugün yine giriyor.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Öyle.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Ya, bugün yine giriyor, bu sene gene giriyor efendim. Ben verilerini söyleyeyim size, aldığım verileri. Çünkü ben Mersin’le şu anda burada otururken konuştum, ithalatçılarla konuştum. Yani bugünkü resmî yani şu andaki ithal eden firmalarla konuştum, hâlen ithal edildiğini söylüyorlar. Ya, bunlar doğru değil arkadaş. Tabii, ihracatçılar ne diyor? İhraç da ediyoruz tabii ki yani ihraç da ediyoruz. Ne ihraç ediyoruz? Ülkenin tabii ki verimliliği arz eden, kalitesi çok düşük ürünler bu ülkede üretiliyor. Neden? Desteği az. Vatandaş, gübresini atamıyor yani gerektiği kadar gübreyi atamıyor, gerektiği kadar mazotunu kullanıp hasadını yapamıyor. Tabii ki çok kalitesiz ürünler de elde ediyoruz. Bunlar da ne yapılıyor? Üçüncü dünya ülkelerine ihraç edilmiş oluyor. Yani bunların şekli bu, ihraç etmek değil bu. Yani bizim...

AHMET TAN (Kütahya) – Biz enerji koridoru olduğumuz gibi biz gıda ile ilgili de koridoruz. Bütün Orta Doğu’dan, Afrika’dan bize gelecek, biz Avrupa’ya, dünyaya satacağız bundan sonra.

AHMET KAYA (Trabzon) – Keşke öyle olsa.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Şimdi, Sayın Vekilim, biz bunların hiçbirinde ithalatçı değiliz. Tabii ki dünya global olarak yönetiliyorsa, biz de dünyanın ortasındaysak, dünyanın her tarafına alım, satım, ithalat ve ihracat yapmak zorundayız.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – O, Cumhuriyet Halk Partisi projesi zaten, Merkez Türkiye Projesi.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Zeybek, toparlayalım.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Kemal Bey, deneyimlerinizden söz eder misiniz, üretimdeki deneyimlerinizden?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Sertel, lütfen...

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Şimdi, tabii, ben Türkiye’deki soğan ve patatesin de... Bu, Toprak Mahsullerinin meselesi değil tabii, bu, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının sorunu, orada anlatmamız gerekiyor bunu. Tabii, burada yeri değildir ama ben Türkiye’nin her tarafında tarımın nasıl olduğunu bilen bir insanım. Alaylıyım ben, alaylı, Sayın Genel Müdür, ben alaylıyım yani her tarafta ekim yapan adamım ben yani Eskişehir’inde, Konya’sında, Kayseri’sinde, Sivas’ında, Çorum’unda, Amasya’sında, Türkiye’nin her tarafında ekim yapan adamım ben. Ya, bu işlerle birebir ilgili insanım.

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Bir ara bize de buyurun.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Sizin toprak sert.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Tabii, bunları üretmek doğru şey. Şimdi, tabii, burada fındıktan da bahsetmeden geçemeyeceğim Sayın Genel Müdüre. Şöyle ki çünkü ben Samsun milletvekiliyim. Türkiye, fındık üretiminin yüzde 17-18’ini Samsun karşılıyor, üretim orada sağlanıyor.

AHMET KAYA (Trabzon) – Metin Bey bilmiyor bunu.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Metin Bey bilir, hepimiz biliyoruz.

AHMET KAYA (Trabzon) – Hayır, diyor ki: “Samsun’da fındık mı üretiliyor?”

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – O demek ki Terme’yi tanımıyor o zaman; Çarşamba’yı, Salıpazarı’nı, Tekkeköy’ü, Ayvacık’ı demek ki bilmiyor yani.

Şimdi burada fındıktan bahsederek Sayın Genel Müdüre, Metin Bey bahsetti, dedi ki: “Biz 2020 yılının fiyatını bekliyoruz.” Çok doğru söyledi. Yeterli değil ama doğru söyledi. Neden? 2020 yılındaki fiyat 3.650 dolardı. Açıklandığı zaman da ben karşı çıkmıştım, tonunun 4 bin dolar olması lazım diye, böyle bir demecim de var. Diğer tarafta, 2021 yılındaki açıkladığınız fiyat da 2.975 dolar. Bak, 2020 yılının fiyatının gerisine düştünüz. Şimdi, size soruyorum, ben buradan bir değerlendirme yaptım, 2020 yılı fiyatına göre değerlendirildiği zaman fiyatın şu anda 63 bin lira olması lazım tonu. 2021 yılı fiyatına göre de değerlendirdiğim zaman 51 bin lira olması lazım tonu. Yani 50 bin lira kilosu 2021’e göre olması lazım, 2020 yılına kadar da 63 bin lira olması lazım ama bu fiyatlar oluşacak mı? Ben bu sene böyle bir fiyatın oluşmayacağını biliyorum ama biz bu fındıkta eğer ülkenin tamamında, dünyada hâkim bir ürün sahibiysek, dünyanın ihracatı da tamamen bize bağımlıysa, ya, biz bu fındığın fiyatını niye 4 bin dolar yapmıyoruz? Yapın 4 bin dolar, 4 bin dolar yapın yani üretici, tüketici, sanayici herkes memnun olsun ama tekelci şirket ortadan kalksın, onun kârlılığı azalsın.

Değerli arkadaşlar, şimdi size soruyorum. Şimdi, siz 2020 yılında fındığın fiyatını 22.500 lira açıkladınız, piyasa fiyatları 20.500 lira oluştu yani gerisine düştü. Taban fiyat ne demektir? Açıklanan fiyatın altına düştüğü zaman müdahale etmek demektir. Müdahale etmediniz. Yani fındık fiyatı açıklamak göz boyama. 2021 yılında 26.500 lira fiyat açıkladınız, fiyatlar 24.500’e düştü, yine müdahale etmediniz; bunun adı mı taban fiyat açıklaması, vatandaş destekleme? Ama bugünkü koşullarda serbest piyasa 39 lira ile 42 lira arasında değişiyor, demek ki siz yapmıyorsunuz bunu. Aldınız 70 bin ton fındık, 39 liradan.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Zeybek, toparlayalım.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Toparlayayım Sayın Başkanım. Toleransız için de teşekkür ederim.

Şimdi, bir de buğdayda şunu unuttum. Sayın Genel Müdürüm, sakın şöyle düşünmeyin: Biz geçen sene 2021 yılında buğdayı 2.550 lira açıklamıştık, bu sene de 6.050 lira açıkladık, çok yüksek rakamlar açıkladık diye düşünmeyin. Neden, biliyor musunuz? Geçen sene açıkladığınız zaman buğdayın tonu 360 dolardı, bu sene açıkladığınız zaman 350 dolar yani çok fiyat yüksekliği falan açıklamadınız. Emsal fiyat açıklandı ama girdiler onun yüzde 200 daha üzerinde arttı, bunu da dikkate almadınız ama bu sene.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, teşekkür ediyoruz.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Bir saniye Sayın Başkanım...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Zeybek, lütfen devam edin.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Şimdi şöyle bir soru yönelteceğim Değerli Genel Müdürüm size, tabii, Yönetim Kurulu da bu işin içine dâhil: Şimdi, Toprak Mahsulleri Ofisinin... “Vakıf Katılım AŞ” diye bir şirket var Türkiye’de, banka var; bir şirket kuruldu. Yani TÜRKŞEKER’le, Türkiye Şeker Fabrikalarıyla iştirak hâlinde bu şirket. TÜRKŞEKER Tarım AŞ ile Türkiye Şeker Fabrikaları, TÜRKŞEKER’in arasında bir alışveriş oldu mu veya olması düşünülüyor mu? Planlanmış görüşmeleriniz var mı? Size soruyorum Sayın Genel Müdürüm, ben bunun cevabını özellikle istiyorum çünkü hangi görüşmelerin nasıl olduğunu da biliyorum, ben biliyorum.

Şimdi, ben buradan sorumu özellikle tekrar etmek istiyorum: TÜRKŞEKER yani Türkiye Şeker Fabrikaları ile şu anda Vakıf Katılımın kurmuş olduğu TÜRKŞEKER Tarım AŞ’yle bu iki şirket arasındaki şu andaki sözleşme durumunda, ikisinin arasında Toprak Mahsulleri Ofisinin bu konuda bir iştirakleri var mıdır, sözleşmeleri var mıdır, bilgi alışverişleri var mıdır? Toprak Mahsulleri Ofisinin şu anda elindeki ürünler TÜRKŞEKER Tarım adlı bir şirket adına pazarlanmakta mıdır? Bu sorularımın özellikle cevabını istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Hocam, buyurun.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Toprak Mahsulleri Ofisinin Değerli Yönetim Kurulu Başkanı ve Genel Müdürü, Toprak Mahsulleri Ofisinin çok değerli yöneticileri, mensupları; ben öncelikle hepinize hoş geldiniz diyorum.

Sayın Tarım Bakan Yardımcımıza da teşekkür ediyorum, tarımsal KİT’lerde hakikaten konuyu ciddiye alıp kendisi tüm toplantılara katılıyor ve sakın bir şekilde de notlarını alıyor yani gözden kaçmıyor. Çok teşekkür ediyorum, hoş geldiniz Sayın Bakanım.

Kamu kurum ve kuruluşlarımızın değerli temsilcileri, Sayıştayımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkanım, Komisyonumuzun değerli milletvekilleri; tabii, bugün burada Toprak Mahsulleri Ofisinin 2019-2020 yılı hesaplarının görüşmesini yapıyoruz ve çok da yoğun, ilgili bir görüşme oldu, faydalı bir görüşme olduğuna da inanıyorum. Elbette bizler de notlarımızı alıyoruz, her konuşmacıdan, her değerlendirmeden öğrendiğimiz bir şeyler var. Ondandır ki da katkı sunan herkese de teşekkür ediyoruz.

Değerli Başkanım, aslında şöyle baktığınızda, genel olarak, özetle bir ifadede bulunmak gerekirse; Toprak Mahsulleri Ofisine başta Yönetim Kurulu Başkanı ve Genel Müdürü olmak üzere tüm yönetimine teşekkür etmek gerekiyor. Yani gerçekten, bugün buradaki konuşmacıların da önemli bir kısmı bu hakkı teslim ettiler çünkü çok sıkıntılı bir süreçte Toprak Mahsulleri Ofisi hakikaten kendisiyle alakalı, hatta belki doğrudan alakalı olmayan ama genel ekonominin gerektirdiği, içinde yaşadığımız şartların zorunlu hâle getirdiği birçok konu ve alanda, kapsamda gerçekten çok başarılı bir yönetim sergiledi, çok ciddi bir regülasyon örneğini ortaya koydu bu süreçte. Aslında biz bugün burada genel anlamda ağırlıklı olarak konuları değerlendirdik, değerli konuşmacıların yaklaşımları bu anlamda oldu, daha çok tavsiye niteliğindeki şeyler oldu ama özellikle yaşanan pandemi dönemini, o süreç içerisindeki kuraklığı, dünyadaki tarımsal üretime yönelik, tarımsal ürünlere yönelik üretimdeki düşmeleri, yine, kuraklıkları dikkate aldığımızda hakikaten herhangi bir sorun teşkil etmeyecek şekilde, genelde bir rahatsızlık oluşturmayacak şekilde eğer bu piyasalar bugüne gelmişse burada Toprak Mahsulleri Ofisinin çok ciddi rolü olduğunu kabul etmek lazım. Ben bundan dolayı da tekrar teşekkür ediyorum.

Tabii ki bugün buradaki tartışmaların ağırlıklı kısmı tarım politikalarıyla alakalıydı. Atila Bey kusuruma bakmasın ama tabii, işin tarım politikalarının, özellikle de kurumun bugünkü görüşülen hesaplarındaki ve raporundaki konuların çok dışına çıkması nedeniyle bunu söylüyorum; daha çok işin siyasi tarafı da hep gündeme getirilmeye çalışıldı. Bu, yıllardır yani Türkiye Cumhuriyeti kurulduğundan beri, çok partili döneme, sürece geçildiğinden bu yana tarım politikaları her zaman siyasetin önemli alanı olmuştur. Dolayısıyla, bu anlamda da tarım kesimine de her zaman haksızlık edilmiştir. Bunu söylemek lazım belki ama bugün tabii, şöyle bir tespit de söz konusu, bu benim tespitimdir elbette bugünkü konuşmacıları dinledikten sonra: Cumhuriyet Halk Partisi -tabii, siyaseten girildiği için politikalarla söylemek durumundayım- Orhan Bey'den çok fazla istifade etmiyor çünkü... Orhan Bey hemen oradan itirazcı bir yaklaşımla baktı ama hakikaten etmediklerini, Okan Bey'den de istifade etmediklerini düşünüyorum; onu da ayrıca belirtiyim. Cumhuriyet Halk Partisi uzun zamandır ülke ve ekonomi yönetiminde olmadığı için, tabii, birçok şeyi daha çok teorik bazda alıyor ve birçok söyleminde "ceteris paribus" varsayımıyla hareket ediyor, yani diğer şartlar sabit kaldığında...

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Özür dilerim, o ifadeyi çok doğru bulmuyorum.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Dur, bitsin bir konuşmam.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Sarıbal...

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Biz hiç oralara girmedik Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Ama dinleyelim Sayın Sarıbal.

ORHAN SARIBAL (Bursa) - Hiç oralara girmedik; MHP üzerinden, AKP üzerinden...

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Yok, yok; öyle değil... Hayır, burada konuşulanlar...

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Yani bir parti adına konuşuyorsunuz, siyasi parti adına konuşuyorsunuz, yorum yapıyorsunuz. Doğru bulmuyorum yani.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Ama karşılıklı konuşmayalım.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Ben sizin iyi niyetle söylediğinizi biliyorum ama...

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Orhan Bey, bir şey söyleyeyim mi: Ben sizin bir tarım dostu olduğunuzu 50 defa söyledim, bu konudaki söylediklerinizin tutarlılığını da. Hatta geçenki tarımsal KİT'te sözüme şöyle başladım: "Orhan Bey'in söylediklerinden devam ediyorum." dedim yani hepsini haklı... Ama bugün iş biraz daha böyle politikaya... Belki, sizin üzerinizden bunu söylüyorum, doğru olmayabilir...

ATİLA SERTEL (İzmir) – Bizden almasın, o zaman siz söyleyin, sizden alsın.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Ama iş biraz Toprak Mahsulleri Ofisinin hesaplarının ve raporunda yer alan konuların çok geniş, dışında konuşulduğu için ben böyle bir giriş yaptım. Yani dolayısıyla, şunu söylemek istiyorum yine, Toprak Mahsulleri Ofisi bağlamına getirerek, onun kapsamından izah ederek: Şimdi, tabii, bakıyoruz burada, değerli konuşmacılar kendi zaviyesinden, bakış açısından işin bir yönünü alıyor; işte, diğer yönünü göz ardı ediyor. İşte, “ceteris paribus” dediğim şey bu yani aldığı konuyu tek başına alıp diğer konuları göz ardı etmesi, diğer şartların değişmediği var sayımıyla hareket etmesi. Şimdi, gerçek böyle değil, uygulama böyle değil. Toprak Mahsulleri Ofisi tabii ki genellikle bu toplantılarda çiftçi yönüyle daha çok analiz edilir, doğrudur ama bu işin bir de tüketici yönü var. Yani Toprak Mahsulleri Ofisi çiftçiyi dikkate almak zorunda bir karar verirken, en ufak kararında; tüm kararlarında, piyasa regülasyonu ile ilgili alım politikalarını, satış politikalarını geliştirirken bir, çiftçiyi dikkate almak zorunda; üretimin devamlılığı gerekiyor. Dolayısıyla, bu anlamda, çiftçinin özellikle üretim döneminde, hasat döneminde zarara uğramasını önleyecek politikaların alınmasında...

İkincisi, 81 milyon tüketici kişinin durumunu dikkate almak zorunda. Bununla bitmiyor, arada sanayici var yani tarımsal ürünleri, özellikle Toprak Mahsulleri Ofisinin ilgi alanına giren ürünleri girdi olarak kullanan -biraz önce konuşuldu- sanayiciler var, uncular var; diğer tarafta hayvan yetiştiricileri var. Bunları dikkate almak zorunda. Toprak Mahsulleri Ofisi bu politikaları belirlerken genel ekonomi politikalarını dikkate almak zorunda. Bunun devlete yükünü en aza indirgeyerek bu politikaları uygulamak zorunda. Yani Toprak Mahsulleri Ofisi bir denge kuruluşu, bu denge kuruluşu görevini yerine getirirken sadece tek yönlü olarak bakamaz, bakması mümkün değil. Onun için, biz burada tek yönlü olarak değerlendirmeyi yapabiliriz ama gerçek, uygulama, fiiliyat tamamen başkadır. Ben bundan dolayı Toprak Mahsulleri Ofisinin özellikle son dönemdeki kuraklığa, pandemiye ve dışardaki gelişmelere bağlı olarak uyguladığı politikaların çok doğru olduğunu ve regülasyon politikasıyla ilgili araçların tamamını yerinde uyguladığını ifade etmek istiyorum. Bundan dolayı da teşekkür etmek istiyorum. Yani demin, biraz önce elbette hepimiz bu ülkenin ihracat yapmasını istiyoruz; dolayısıyla, ihracata dayalı olmayan bir ekonominin uzun vadede sıkıntı çekeceğini ifade ediyoruz ama gerektiğinde de ithalat olduğunu da bir realite olarak görüyoruz. Toprak Mahsulleri Ofisinin ithalatını tek başına alıp “Efendim, bu ülkenin üreticisi varken ithalat neden yapılıyor?” diye sorgulayabiliriz diğer şartları düşünmediğimiz takdirde. Toprak Mahsulleri Ofisi piyasa regülasyon fiyatını da alım satımla ilgili diğer uygulamaları da gerektiğinde ithalatı da bir piyasa regülasyonu aracı olarak kullanabilir. Toprak Mahsulleri Ofisinin “Ben gidip dışarıdan buğday ithal edeyim ya da başka şeyler ithal edeyim, bu ülkede satayım, para kazanayım.” diye bir derdi yok. Yani genel ekonomideki kendisine verilen o asli görevleri yerine getirebilmek için her türlü aracı kullanacaktır. İthalat yapıyorsa bu ithalatın karşılığında da bu ülkenin ihracatçısı -yani dünyada 1’inci sırada olan un ihracatçısı- bu ülkeye döviz kazandırıyor. İthalat yapıyorsa, yine, döneme, şartlara bağlı olarak, tüketiciye -biraz önceki söylediğim- sanayiciye, hayvan üreticisine, yetiştiricisine bir katkı sağlıyordur ve dolayısıyla, önemli olan, bu ithalatın Türkiye ekonomisine sağladığı katma değere bakarak değerlendirmek lazım diye düşünüyorum. Değilse Toprak Mahsulleri Ofisi ithalat yapmış, ithalatı tek başına alıp -“ceteris paribus” diğer şartlar aynı kalıyor- bunu değerlendirelim olayı son derece yanlış, bu Komisyon da yapılabilecek teknik bir değerlendirme hiç değil.

Değerli milletvekilleri, tabii ki söylenecek birçok şey var. Mesela buna bir örnek olsun diye söylüyorum -Atıla Bey de düştü biraz önce o şeye- Toprak Mahsulleri Ofisinin dönemsel olarak yerli üreticiden yani içeriden ve dışarıdan yaptığı alımların oransal mukayesesi. Bunlar bir istatistiktir ama burada, kullanıldığı yerde doğru bir kullanım şekli değildir yani bana göre böyledir, ben bunu

böyle düşünüyorum, bunun da doğru olduğuna inanıyorum, bunun ispatını da elbette yaparız. Toprak Mahsulleri Ofisinin alım oranları, özellikle içeriden, dışarıdan yapılan alım oranları, konjonktürel olarak yıllara göre değişir çünkü her yılın şartı diğeriyle aynı değildir yani bu rakamları doğrudan alıp karşılaştırma yaparsak bu doğru bir yaklaşım değildir.

Ben size şunu söyleyeyim: Toprak Mahsulleri Ofisinin işi buğday alıp arpa satmak değildir. Bakın, bunun altını çiziyorum: Toprak Ofisinin işi hububat piyasasını ya da diğer ürünlerin piyasasını regüle etmektir. Toprak Mahsulleri Ofisi 1 kilo buğday almadan da 1 kilo buğday, arpa satmadan da eğer piyasayı regüle edebiliyorsa bu da bir başarıdır.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Sayın Vekilim, edemiyor, şu anda buğday 7 lira...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Zeybek, dinleyelim.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Söyleyeceğim Sayın Zeybek, müsaade ederseniz söyleyeceğim.

Yani şunu anlatmaya çalışıyorum: “Piyasa regülasyonu” dediğimiz, asıl görev bu. Eğer Toprak Mahsulleri Ofisini aldığı alımla, sattığı miktarla değerlendireceksek bu bizi çok yanlış yerlere götürür. Yani bir tarihte Toprak Mahsulleri Ofisi 8 milyon ton alım yapmıştı, 8 milyon ton alım o dönemde çok ciddi bir şekilde kamuya bir görev zararı olarak geldi ve bu 8 milyon ton alımın yapıldığı dönemde piyasa fiyatları TMO’nun açıkladığı fiyatların yarı fiyatına düştü. TMO alımları finanse edemedi, parasını ödeyemedi, çiftçi ürününü yarı fiyatına dışarıda satmak zorunda kaldı. Yani hem çiftçi zarar etti hem devlet zarar etti hem kurum ciddi sıkıntıya düştü. Onun için, bunu miktarla değerlendirme mantığı bu regülasyon modeli ya da uygulamalarıyla tamamen çelişen bir yaklaşımdır. Elbette miktar da önemlidir ama Toprak Mahsulleri Ofisini piyasayı regüle edebiliyor mu, edemiyor mu diye...

Şimdi, ben onun için teşekkür ediyorum. Evet, bir fiyat açıklandı, bugün piyasadaki, borsalardaki fiyatların Toprak Mahsulleri Ofisinin fiyatının üzerinde olması, hasadın olduğu bir süreçte, dönemde üretici lehine bir durumdur. Aslında Toprak Mahsulleri Ofisinin bu noktada regülasyon görevini de doğru yaptığı anlamına gelir. Ne zaman ki piyasa fiyatları Ofis tarafından açıklanan regülasyon fiyatlarının altına düşerse... Bakın, bunu da özellikle söylüyorum, bu bir regülasyon fiyatıdır. Erken açıklama, geç açıklama... Bunlar, çok eski politikalar yani bugünkü piyasa şartlarında, bugünkü gelifinen noktada bunun bir takvimi yoktur; takvim piyasanın verdiği işarettir. O noktada ne zaman devreye girileceği... “Efendim, girildi, fiyat düştü.” Ya, bakın, bunlar da yine piyasa oluşturma nın temel bilgileriyle alakalı bir şeydir. Yani hasat dönemi Adana’da, Çukurova’da, belli bölgede daha erken başlar, biz buna “turfanda hasat” deriz. Turfanda hasat özellikle Toprak Mahsulleri Ofisi hasada girmeden önce, hasat döneminde piyasa fiyatlarının düşmesine neden olabilecek uygulamaları askıya alır; bilakis hasat dönemine girerken fiyatların yüksek olabileceği ya da aşırı, anormal düşmesini engelleyecek politikaları devreye sokar ve bu turfanda döneminde fiyatların yüksek olmasının sebebi budur, turfanda zaten. Arkasından fiyatlar belli bir seviyeye aşağı doğru gelir çünkü hasat yurdunun her tarafında başlar. Bunlar piyasa gerçekleridir. Burada önemli olan TMO’nun açıkladığı fiyatların altına bunu düşürmemesidir. Dolayısıyla, dünyada elbette bir sıkıntı var. Bu noktada Toprak Mahsulleri Ofisi piyasayı da izleyecektir, takip edecektir, buna ilişkin gerekli adımları atacaktır, gerekli regülasyon politikalarını da tedbir politikalarını da çünkü bunun arka tarafı, sonrası da tüketiciye yönelik...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Karakaya, Sayın Hocam, toparlayalım.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Bana da ek süre verdiler ya Başkanım. Bugün öyle bir anlayış gösterdiniz, teşekkür ediyorum.

ESİN KARA (Konya) – Benim de beş dakikam vardı Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Pardon.

Peki, buyurun.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Teşekkür ediyorum.

Efendim, bakın, Türkiye’de rakam, üç aşağı beş yukarı, ortalama 30 milyon ton civarında bir hububat üretimi söz konusu. Buğday tartışmalıdır, işte, uluslararası kuruluşlar falan, hep öyledir yani bu otuz senedir de öyledir. Uluslararası kuruluşlar farklı miktar verir, TÜİK başka bir şey verir, Tarım Bakanlığı farklı bir şey söyleyebilir ama dolayısıyla, ortalama 30 milyon ton bir hububat üretimi... Bunun tamamı piyasaya çıkmaz, belli bir miktarı piyasaya çıkar, o belli bir miktarın piyasadaki satış fiyatı önemlidir. Toprak Mahsulleri Ofisinin yüzde 3’le aldığı yıllar olmuştur, yüzde 19’la aldığı yıllar da olmuştur; önemli olan hangi oranda aldığı değildir, önemli olan aldığı miktarla piyasayı regüle edebilmesidir. Dolayısıyla bugün buğdaydan -yuvarlak bir rakam- 20 milyon ton desek, piyasaya çıkan yaklaşık 12 milyon ton civarında olur; 12 milyon ton buğdayı, Toprak Mahsulleri Ofisinin ne fiziki kapasite ne de finansal kapasite olarak tamamını alması mümkün değil; dolayısıyla bu piyasaya çıkan ürünün yüzde 5’ini, 10’unu, 20’sini, 25’ini alarak piyasayı regüle edebiliyorsa bu büyük bir başarıdır. Piyasa regülasyonundan kasıt, açıklanan regülasyon fiyatı civarında bir piyasa oluşturmaktır.

Bir de şu yanlışlar çok yapılıyor. Tek tür...

AHMET KAYA (Trabzon) – Başkanım, yirmi dakika oldu.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Peki, teşekkür ediyorum efendim, ben teşekkür ediyorum.

Burada, bakın, konuk, misafir -Komisyona misafir elbette- milletvekillerimiz de geldi. “Beş dakika” dendi ama yirmi beş dakika konuşanları biliyorum yani konuşunlar, konuşmada da bir şey yok.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Buyurun Hocam, devam edin.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Müsaade ederseniz yani o kurumda da dört yıl boyunca Genel Müdürlük yapmış ve Sayın Genel Müdürün şu anda oturduğu koltukta da hesap vermiş bir milletvekili olarak ben anlayış göstereceğinize inanıyordum ama teşekkür ediyorum.

Atila Bey, ekip tamam mı?

ATİLA SERTEL (İzmir) – Konuşabilirsiniz.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Peki yani ben çok uzatmayacağım.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkan, bir sonraki toplantıdan bir dakikamı veriyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Çok cömertsiniz yine.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Çok teşekkür ediyorum. Deniz Bey’in bir dakikası önemli yani hepsinden önemli.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Buyurun Hocam, devam edin Sayın Karakaya.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Değerli arkadaşlar, burada tabii ki özetle şunu ifade etmek gerekirse özellikle Toprak Mahsulleri Ofisinin hem hasat döneminde çiftçiye yönelik uyguladığı politikalar, daha sonraki dönemde un sanayicisine, un üretimine, yine, yem üretimine yönelik uyguladığı politikalar hakikaten Türkiye’de yaşadığımız kriz şartlarında önemli bir katkı sağlamıştır. Bundan dolayı ben tekrar teşekkür ediyorum. “Kriz şartlarında”yı şu şekilde açmak istiyorum: Bu, bugün, uluslararası toplantılarda da dünyanın birçok yerinden gelen milletvekillerinin de ifade ettiği husustur, bizlerin de sürekli söylediği husustur.

Değerli arkadaşlar, müsaade ederseniz bir dakika içerisinde tamamlayacağım. Şu bir gerçektir ki gerek tarımda gerekse endüstride o küreselleşme süreci dönemlerinde üretime getirilen baskıları, tarım açısından Dünya Ticaret Örgütü'nün getirdiği sınırlamaları, yine, diğer sanayi üretiminde -o hani serbest dolaşımların, malın, paranın serbest dolaşımının yoğun baskı oluşturduğu- özellikle gelişmekte olan ülkelere yönelik baskıları hepimiz biliyoruz; küresel bir tüketim toplumu oluşturmanın, yaratmanın o sancılarını, sıkıntılarını biliyoruz. Bu süreçte yeni üretim modelleriyle, “just in time”larla, benzeri üretim yaklaşımlarıyla, stoksuz üretimlerle dünya aslında hiç beklemediği şekilde -hiç beklemediği şekilde- bir pandemiye yakalandı. Pandemi sürecinde üretim kapasiteleri düşürüldü, birçok yerde durduruldu; bunu tüm dünya yaşadı ve bunun üzerinde de tüm dünyada stoksuzluğun da verdiği etkiyle birlikte ciddi fiyat artışları meydana geldi. Değerlendirmeler yapılırken bu fiyat artışlarını sadece Türkiye’deymiş veya bu sıkıntıları yalnızca Türkiye’deymiş gibi alıp değerlendirmek doğru sonuca götürmez; tüm dünyada bu sıkıntılar var, gerek tarımsal üretim yönüyle gerekse de sanayi üretim yönüyle. Mal fiyatlarının önemli ölçüde artması, buna bağlı olarak da diğer birçok alanda enflasyonist baskıların olması dünya ya da küresel ekonominin bütünüyle alakalı bir durumdur. Elbette, spesifik olarak, uygulamaya bağlı olarak bizde çok farklı şeylerde -diğer ülkelerde de aynı şekilde- farklı şeyler söylenebilir.

Başkanım, söylenecek aslında belki birçok şey var ama bu tarım politikaları programı değil sonuç itibarıyla. Ben sadece şunu söyleyip bitiriyorum: Tarım politikaları konusunda, bakınca, baştan da böyle bir iki hususta laf atma ya da söz kesme gibi algılanan şeyler oldu. Elbette ben Cumhuriyet Halk Partisi milletvekillerimizin söyledikleri konulardan hep istifade ediyorum ama bir şeyim olacak, o da şu: Burada keşke Cumhuriyet Halk Partisi milletvekillerimiz belli konularda, tarımla ilgili konularda anlaşmış olsalardı. Orhan Bey ile Okan Bey’i dinlemediklerini söyledim çünkü birbiriyle çelişen, tarım politikalarına yönelik birbirini desteklemeyen birçok husus da var; artık, bu tartışma bu toplantının dışında olur. Ben, yine, değerli milletvekillerini, bu konuyla ilgili milletvekillerini dinlemelerini, dolayısıyla istifade etmelerini... Cumhuriyet Halk Partisi adına burada da temsil şeyi yok resmî olarak ama bir abi pozisyonunda olan Atilla Bey’e de söylemiş olayım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, teşekkür ediyorum Sayın Karakaya.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Sayın Vekilim, fındık sorunu vardı. Fındık 4 dolar olsun diye...

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Başkanım, müsaade eder misiniz, bir iki cümle söyleyeceğim. Cevap değil, başka bir şey söyleyeceğim müsaade ederseniz, önemli çünkü.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Söyleyin, söyleyin.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Başkanım, Mevlüt Bey çok önemli şeyler söyledi. Şunu söylemeye çalışıyorum: Söylediği şeyler, küresel sermayenin, liberal düzenin...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Mikrofonunuzu açayım o zaman, Sayın Sarıbal, tutanaklara geçsin.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Olur, teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Ama bir dakikayı... Ama cevap hakkı...

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Yok, öyle bir cevap değil, öyle bir cevap değil, gerçekten değil.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Lütfen, biz iyi bir misafirperveriz.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Buyurun.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Mevlüt Bey kendi perspektifinde liberal ekonominin kendisini ayakta tutabilmek adına TMO’nun aldığı sorumluluğu söyledi ve çok haklıdır, destekliyorum; tam da mesele o. Öyle bir düzen kurmalıyız ki gıdanın yeni dünyada artık önemli bir silah olduğunu, gıdayı ve tarımı elinde tutanın dünyaya hegemonya kuracağını, o yüzden hiçbir ülkenin kendi insanını ve kendi gıda güvenliğini, gıda bağımsızlığını piyasacı, rantçı, kârcı ya da serbest dolaşım ya da buna benzer argümanlarla artık yönetemeyeceğini Covid gösterdi bize. Biz de tam oradan söylüyoruz; Toprak Mahsulleri Ofisi ya da kamunun kendisi, Hükûmet ya da devlet, öyle bir yeni tarım politikası üretmeli ki bu, ne yazık ki bugün girdilerde teslim olmuş ülkeyi de oradan çıkarmalı ve hem girdiler boyutuyla çiftçinin de sözünün olduğu, tüketicinin de hakkının olduğu, herkesin bir arada olup bu ülkeyi dışarıya bağımlı kılmadan -ki Covid’de bütün dünya bunu yapıyor- çok net bir şekilde...

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Bir dakika söz alabilir miyim Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Hayır.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Ha, siz “Hayır.” diyebilirsiniz, saygı duyarım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Ben size “Hayır.” demiyorum, yanınızda Gaytancioğlu söz istedi de ona “Hayır.” dedim, ben size demedim yani buyurun, siz devam edin.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Başka bir hikâye örnek zorundayız. TMO’nun... Şu anda gelen, vahşi kapitalist, neoliberal düzenin getirmiş olduğu sonuç açık.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, toparlayalım.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Biz bu sonucun kim tarafından iyi yönetildiğine bakmıyoruz; bu sonuç tehlikeli, yarın daha ağırını yaratabilir. Bu sonuçlara gelmeyecek yeni bir tarım politikasını birlikte inşa etmeliyiz diye söylüyorum.

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Ben dörtte 1’i kadar konuşacağım, dörtte 1’i kadar Başkanım, çok az.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Ama bakın, yalnız, Bedri Bey sizden daha önce söz istedi.

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Polemik yaratmayacağım, çok kısa bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, buyurun.

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Sayın Başkan, değerli üyeler; şimdi, bizim kızdığımız nokta veya sinirlendiğimiz ya da karşı çıktığımız nokta şu: Bir ülke üretebildiği şeyleri niye ithal ediyor? Şimdi, ben buna sinir oluyorum yani buğdayı -ana vatan- biz üretiyoruz; koyunun, keçinin, arpanın, yulafın, sebzenin, meyvenin yani bunun araştırma enstitülerini kurmuş cumhuriyet, her şeyini yapmış, üniversitelerini kurmuş, derslerini vermiş, bilim adamları, teknokratlar çıkarmış. Ben buğdayda başkalarına niye bağımlı olayım, neden o gemilerin gelişini bekleyeyim? Derdimiz budur, başka bir şey değildir.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, peki.

Bedri Bey, hem hoş geldiniz hem de buyurun.

Süreniz beş dakika.

BEDRİ SERTER (İzmir) – Sayın Başkan, nezaketiniz için çok teşekkür ediyorum öncelikle.

Sayın Genel Müdürümüz, Sayın Bakan Yardımcımız; burada misafir bir vekiliniz olarak mevcut bulunmaktayım ama tabii, uzaktan da olsa, yakından da olsa tarımla hepimizin bir ilişkisi var. Tabii ki üstatlarımdan da bilgi alarak birkaç söz söylemek istedim. Bizim partimizde şu anda Orhan Bey, Okan

Bey, Cengiz Bey, Ayhan Bey, İlhami Bey tarımla ilgili medarîftiharlarımızdır, bize yol göstericilerdir kendileri; onlara gerçekten çok teşekkür ediyorum parti olarak, Cumhuriyet Halk Partisi olarak, iyi ki varlar.

Demin bir milletvekilimiz dedi ki: “Sizler bizlere örnek olun, bizlerin önünü açın, biz ona göre tarım politikalarımızı düzenleyelim.” Be, arkadaşlar, yirmi yıldır aklınız neredeydi? 1 kilogram buğdaya muhtaç ettiğiniz noktaya kadar geldiğinizde mi aklınız başınıza geldi bizden destek istiyorsunuz?

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Kimse istemedi.

BEDRİ SERTER (İzmir) – Şu geldiğimiz noktada bir mutluluğumuz var mı?

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Hayır, destek isteyen olmadı yani. Ben destek istemedim Hocam, yanlış anlıyorsun herhâlde. “Yapıcı, yol gösterici olun.” dedik.

BEDRİ SERTER (İzmir) – Şimdi, bir müsaade ederseniz bitireyim ben, sizi dinledim. Sizin fikirlerinizden de faydalanmak istiyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Arkadaşlar, Bedri Bey’i dinleyelim. Size de söz hakkı vereceğim bu ifadeden sonra.

Buyurun Bedri Bey.

BEDRİ SERTER (İzmir) – Ama biz tarım politikalarımızı dört dörtlük yapmaktayız. Türkiye’nin dört bir yanında kıymetli kardeşlerimiz ve arkadaşlarımızla ve Genel Başkanımızın önderliğinde tarımla uğraşan bütün çiftçilerimizle, tarımcılarımızla el ele, kol kolayız. Yapılan bütün hataları net görmekteyiz ve son süreçte 2019 seçimlerinde 11 tane büyükşehir belediyesini bize teslim eden vatandaşlarımıza minnettarız çünkü tarım politikalarını büyükşehir belediyelerimiz ve ilçe belediyelerimiz dört dörtlük desteklemekte, dört dörtlük destekledi. Bunu en iyi yaşayan İzmir Milletvekili olarak benim. Sayın Genel Müdürümüz de İzmir’de görev yaptı, o dönemde de çalışmalarımıza şahit olmuştur mutlaka. İstanbul’da da Ankara’da da Adana’da da Mersin’de de Antalya’da da bu projeler devam etmekte.

Tabii ki hiçbir zaman için, toprakları bu kadar verimli bir ülkede dışa bağımlı olmamıza ben bir Türk vatandaşı olarak anlam veremiyorum. Burada TMO’nun da büyük suçları var diye görmekteyim çünkü Türkiye Toprak Mahsulleri Ofisi veya Toprak Mahsulleri Ofisi bu amaçla kurulmuş bir ofis. Şunu yapmamız gerekir diye düşünmekteyim ve yapıyorsunuzdur da mutlaka ama hiçbir sonuç alamıyoruz: Biraz evvel Milliyetçi Hareket Partisi milletvekilimiz hanımefendi bir şeyden bahsetti, Konya’dan bahsetti. Gerçekten son iklim krizleriyle ve Türkiye’de son elli yılda suyu kullanamama karakterimizle... Kullanamıyoruz suyu, çiftçilerimiz suyu kullanamıyorlar, o kadar hovardaca kullanıyorlar ki suyu, hepiniz biliyorsunuz, bunu bir türlü öğreti hâline getiremedik ama şunu da biliyorum ki Tarım Kredi Kooperatifleri denen bir müessesemiz var ve bu müessese tahmin ediyorum 3 bin-4 bin noktada Türkiye’de destek vermekte. Burada ziraat mühendislerimizin çalışması gerekiyor ve tarımla ilgili arkadaşlarımız da çalışıyor; senelerdir bu arkadaşlarımız bir türlü orada yaşayan köylülerimizi, çiftçilerimizi bilgilendiremedi, suyu nasıl kullanabileceğini öğretmedi, arazilerimizin bölünmemesi gerektiğini öğretmedi, bir eve bir tane traktör yeteceğini öğretmedi; böyle bir aciziyetimiz de var yani bunun mutlaka bir çözüm noktasına varması lazım. Biz iktidar olduğumuzda -nasip olacak en yakın zamanda- biz bunları yapmak mecburiyetindeyiz, zaten bu yönde gitmekteyiz.

Toprağın verimliliği tabii ki suyla entegre. Su varsa toprağın güzelliği var. Bugün Erzurum’da bir ürün ile diyelim ki Muş Ovası’nda bir ürün bir değil ki. Ne lezzet ne nefaset ne kalite açısından birbirine uymaz. Ege’de yetişen, Ödemiş’te yetişen bir patatesin başka bir bölgede lezzetini alamıyorsunuz ama biz ürettiğimiz ürünlerin de tarımla uğraşan kardeşlerimize, arkadaşlarımıza değerini tespit ettiremiyoruz. Geçen sene, sizin de bildiğiniz gibi, hepimizin bildiği gibi, patates Ödemiş’te tarlada

kaldı; 40 kuruş. 1 torbası, naylon torbası, 10 kilo alan bir naylon torba 10 lira; patates 40 kuruş. Nasıl çıkacak köylü bu işin altından? Ya, bunları mutlaka bir reorganizasyonla yapmak mecburiyetindeyiz ve biz bunların üstünde de çalışmaktayız ama tabii ki sizin yetenekleriniz, sizin şu andaki imkânlarınız çok fazla, çok farklı.

Bu “toprak verimliliği” derken, demin de söyledim, Türkiye’nin 7 bölgesindeki toprağın kalitesi, vasfı çok farklı. Burada yapılan tarımlarda, sizin önderliğinizle, hatta Toprak Mahsulleri Ofisinin önderliğiyle “Ya, arkadaş, sen burada karpuz ekemezsin, sen burada patates ekemezsin.” demek lazım ama bunu küçük birimlerinle yapmanız lazım yani şehirlerdeki, köylerdeki Tarım Kredi Kooperatifleriyle yapmanız lazım. Bu da büyük bir sorumluluk ve iktidarın yirmi yıldır geline son durumunda gerçekten vahim vaziyetler yaşıyoruz. Daha geçen gün Genel Başkanımızla Ödemiş’te çiftçi mitingi yaptık. Kadın çiftçi kardeşlerimizin söylevleri için Tarım Bakanı telefon açmış “Nasıl konuşuyorsun?” demiş. E, konuşuyor, içi yanmış, içi yanmış. Ağladı kadın, diyor ki: “İneğime su veremiyorum; ineğim benim evladım gibi, ineğime su veremiyorum.” O hâle gelmiş. Tabii, bu köylünün lafı “Anası yoksa danası nasıl olacak?” diyor.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Serter, toparlayalım.

BEDRİ SERTER (İzmir) – Toparlayacağım efendim, teşekkür ederim Başkanım.

Evet, daha konuşacağım var ama bunları öz olarak anlatmış olayım, derdimi de anlattığımı zannediyorum. Arkadaşlarım da çok verimli konuşmalar yaptılar. Sizlerden bu destekleri çiftçilerimiz adına, tarımla uğraşan kardeşlerimiz adına bekliyoruz.

Hepinize de iyi çalışmalar diliyorum.

Sayın Başkan, çok teşekkür ediyorum; sağ olun, var olun.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Rica ediyorum, teşekkür ediyorum Sayın Serter.

Sayın Durmuşoğlu, buyurun.

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, Sayıştayımızın, kamu kurum ve kuruluşlarının çok değerli temsilcileri, çok değerli Tarım ve Orman Bakan Yardımcımız, Toprak Mahsulleri Ofisimizin çok değerli Genel Müdürü ve Yardımcıları, Yönetim Kurulu üyeleri; öncelikle toplantımızın hayırlara vesile olmasını diliyorum. Hepinize hoş geldiniz diyorum.

Tarladan sofraya devam eden süreçte 84 milyon vatandaşımızla etkileşim içinde bulunan, uzun yıllara dayanan tecrübesi, altyapı imkânları ve yetişmiş insan kaynağıyla tarım sektöründe faaliyet gösteren Toprak Mahsulleri Ofisi ülkemizin büyük ölçekli kuruluşlarından biridir. Başta buğday olmak üzere, hububat piyasasını, gerektiğinde Bakanlar Kurulunca kendisine verilecek diğer tarımsal ürün piyasalarını düzenleyerek üretici ve tüketiciyi koruyacak tedbirler almak, olağanüstü hâl stoku bulundurmak, afyon ve uyuşturucu maddelere konulan devlet tekeli işlettirmek, üretici, sanayici ve tüketici memnuniyetini sağlamak amacıyla kurulan Toprak Mahsulleri Ofisi ülkemizde lisanslı depoculuğun gelişmesine de büyük öncülük etmektedir.

Üretimi teşvik etmek amacıyla son dört yıldır işgal alanınıza giren ürünlerin müdahale alım fiyatlarını hasat döneminden önce ve bu yıl da hasatla birlikte açıklıyor olmanızdan büyük bir memnuniyet duyduğumuzu ifade etmek istiyorum. Hakikaten bu taban fiyatları konusunda son yıllarda özellikle üreticiyi korumak adına piyasayı regüle ederek öncesinden açıklamanız özellikle üreticilerimizde büyük bir memnuniyet oluşturmakta. Ben bu anlamda her hasat dönemi öncesi Genel Müdürümüzle irtibat kuruyorum. Sayın Genel Müdürümüz hakikaten maliyetini çıkarıyor, üzerine,

üreticimize bir refah payı olacak şekilde bir taban fiyatı açıklıyorlar; bu anlamda kendilerine teşekkür ediyorum. Aynı duyarlılığı, inşallah önümüzdeki mısır hasadı döneminden önce mısır hasadıyla ilgili olarak da taban fiyat açıklamalarını hassasiyetle bekliyoruz.

Üst üste yaşanan kuraklık, iki yıldır devam eden salgın ve savaş gibi olumsuz gelişmeler tüm dünyada dengeleri değiştirirken tarihi bir dönemi de başlatmış oldu. Özellikle tarım sektörünün daha da hayati önem kazandığı bu zorlu süreçte Toprak Mahsulleri Ofisinin geçmişten aldığı kurumsal güç ve tecrübeleriyle en erken tedbirleri aldığını görmekteyiz; bundan da büyük bir memnuniyet duyuyoruz. Kurulduğu günden bugüne milletimiz için durmaksızın çalışan Toprak Mahsulleri Ofisi bu kritik süreçlerde piyasaları yakından takip ederek zamanında ve yerinde aldığı tedbirlerle piyasanın rahatlamasını sağlamış oldu. Temel gıda ürünlerimizden olan ekmeğin maliyetinin düşürülmesini sağlayan TMO, un fiyatlarının piyasada belirli bir aralıkta sabitlenmesiyle ülkemiz ekonomisine 8,7 milyar TL, yem regülasyonu kapsamında da ülkemiz ekonomisine 10,3 milyar TL katkı sağlamıştır.

TMO, AFAD ve Türk Kızılayının iş birliğiyle ihtiyaç sahibi ülkelere yapılan yardımlar sayesinde, sadece ülke sınırları içinde değil, bölgesinde ve tüm dünyada öncü ve lider bir devlet olduğumuzu ortaya koymaktadır. Bugüne kadar Pakistan, Filistin, Somali, Yemen ve Suriye gibi ülkelere 620 bin ton un, 5 bin ton nohut yardımı yaparak Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan öncülüğünde mazlumun ve mağdurun yanında olmayı da sürdürmüştür. Toprak Mahsulleri Ofisinin bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da ülkemiz için, üreticilerimiz ve tüketicilerimiz için başarılı çalışmalar sürdüreceğine yürekten inanıyorum.

Sözlerime son verirken, yapmış oldukları başarılı işlerden dolayı başta Toprak Mahsulleri Ofisi ve Genel Müdürü olmak üzere tüm çalışanlarını, yöneticilerini tebrik ediyorum; bundan sonraki çalışmalarınızda da başarılar diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Durmuşoğlu.

Sayın Gündoğdu, söz mü istediniz?

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Söz istedim Başkanım, bir sataşma var, yanlış anlaşılma...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Estağfurullah, yanlış anlaşılma...

Peki, bir dakikalık ilave süre vereyim, buyurun.

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Sayın Başkanım, çok teşekkür ederim.

Bir yanlış anlaşılmayı düzeltmek için söz aldım. Tabii, ben, muhalefetin yapıcı, yol gösterici bir şekilde hareket etmesi ülkeye faydalı olur dedim, bize destek verin demedim, biz destek istemiyoruz.

AHMET KAYA (Trabzon) – Biz istiyoruz ya! Hepimizin birbirinin desteğine ihtiyacı var.

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Allah’a çok şükür, biz bu ülkeyi yirmi yıldır çok iyi bir şekilde yönetiyoruz ama yapıcı, yol gösterici olursa faydalı olur anlamında söyledim; bunu yanlış anlamayın.

İkincisi de, belediyeler üzerinden tarıma destek verdiğinizizi dile getirdiniz. İzmir Belediyesi yaklaşık yirmi beş yıldır sizde. İzmir Belediyesinin şu ana kadar tarıma yaptığı destek ne kadar?

ATİLA SERTEL (İzmir) – Anlatayım.

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – İzmir Büyükşehir Belediyesi son zamanlarda tarıma ne gibi bir destek verdi? İzmir Büyükşehir Belediyesi mısır mı ekti, buğday mı ekti, arpa mı ekti, ne ekti; onları bir ortaya çıkarın, biz de görelim.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Yazılı mı göndereyim sana?

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Yazılı olarak alalım, yazılı istiyorum.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Böyle bir şey olur mu ya!

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Şimdi, söylediğinizi...

AHMET KAYA (Trabzon) – İstanbul’un yaptıklarını da anlatırız.

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Ben şu an size İzmir’i sordum, İstanbul’u da söyleyebilirsiniz.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Bakın, 1-4 yaş çocuklarının hepsine süt dağıtıyor, sizin hangi belediyeiniz dağıtıyor?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Sertel...

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Bizim dönemimizde doğrudan gelir destekleri zamanında ödendi. FİSKOBİRLİK benim bölgede -fındıkla ilgili- fındık alırdı, fındığın parası bir yıl sonra ödenirdi ama -çok şükür- TMO aldığı fındığın ücretini bir hafta sonra üreticinin hesabına yatırıyor. Şimdi, bu gibi şeyleri de anlatınca... Doğrudan gelir desteğini her yıl aksatmadan milletin hesabını yatırıyor, her yıl hiç aksatmadan yatırılıyor.

Elbette, AK PARTİ iktidarları döneminde tarım alanında güzel işler olmuştur.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Gündoğdu, toparlayalım.

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Sayın Başkanım, sağ olun.

Sizden sadece şunu rica ediyoruz: Destek istemiyoruz, köstek de olmayın diyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, teşekkür ediyorum.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Sayın Başkanım, bana cevap hakkı doğdu.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Sertel, zannımca Sayın Gündoğdu’nun demek istediği şu...

ATİLA SERTEL (İzmir) – Cevap hakkı doğdu.

BEDRİ SERTER (İzmir) – Sataşmada bulundu.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Bir saniye, bir saniye; burada sataşma yok.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Hayır, şöyle...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Bir saniye Sayın Sertel, bir...

ATİLA SERTEL (İzmir) – “Yirmi beş yıldır İzmir Büyükşehir Belediyesi...” dedi.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Bakın ama ben konuşmamı bitireyim, bir saniye.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Buyurun.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Tahmin ediyorum ki Sayın Gündoğdu, sizin bahsettiğiniz o belediyelerin tarıma vermiş olduğu desteğin toplam bütçeleri içerisinde ne kadar paya sahip olduğunu...

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – O kadar.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Evet, o kadar yani toplam 50 milyar... Diyelim ki Büyükşehirin 1 milyar bütçesi varsa, 3 milyonluk bir destek vermişse, abartarak “Tarıma destek verdik.” şeklinde algı operasyonu yapıyorsa; onu merak etti herhâlde.

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Evet, aynen öyle.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Sayın Başkan, “Düzelteyim.” derken siz de ona katkı koyan bir açıklamada bulundunuz, iyice cevap hakkı doğdu.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Estağfurullah.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Hayır “algı” deyince bir de...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Hayır, ben...

ATİLA SERTEL (İzmir) – Ben cevap hakkımı kullanayım; ben İzmir Milletvekiliyim, Bedri Bey de...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Bakın ama Sayın Sertel, burada söz isteyen Sayın Tan var.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Tabii, tabii.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Tan’dan sonra bir dakika, sadece bir dakika...

ATİLA SERTEL (İzmir) – Ama Başkanım...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Hayır, bir dakika, lütfen.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Başkanım, üç dakika suçlama yapıyor, ben niye bir dakika cevap vereyim size?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Yok, üç dakika yapmadı, lütfen...

Sayın Tan, buyurun.

AHMET KAYA (Trabzon) – Sataşmaya mahal vermeyelim.

AHMET TAN (Kütahya) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Kurumumuzun Yönetim Kurulu Başkanı ve yöneticileri, kurumlarımızın değerli temsilcileri, Sayıştayımızın değerli temsilcileri, kıymetli arkadaşlar; ben de hepinizi sevgiyle, saygıyla, muhabbetle selamlıyorum.

Aslında söz almayacaktım ama anlaşılmayan veya anlaşılmak istenmeyen bir durum var. Yani, Bedri Bey’le alakalı, onun sözüne atfen sataşma yapmak için yapmadım, cevap hakkımı kullanmak için söz aldım.

Türkiye’de takriben 20 milyon ton civarında buğday üretimi var, takriben 20 milyon ton da tüketimimiz var. Yani, bu basında, her tarafta, Google’a yazsanız da çıkacak bir bilgi ama hâlâ buğday ithalatının niçin olduğuna dair bir soruyla birtakım şeyler ima etmeye çalışıyorsunuz. Arkadaşlar, bir daha anlatıyoruz, bakın; biz bunu... Tabii ki bunlar ama makarna, ama başka tür malzemelerle alakalı üretim girdisi olarak alınan ham maddeler; bunu sorun, kime sorarsanız sorun. Biz, size anlatmaktan usanmayacağız, siz de anlamamakta ısrar edeceksiniz.

AHMET KAYA (Trabzon) – Ama ortada basit bir planlama hatası var.

AHMET TAN (Kütahya) – Hayır efendim, siz...

AHMET KAYA (Trabzon) – Bakın, nüfus 64 milyonken üretimimiz bu kadar.

AHMET TAN (Kütahya) – Müsaade eder misiniz.

AHMET KAYA (Trabzon) – Nüfus olmuş 84 milyon ama üretim aynı miktarda.

AHMET TAN (Kütahya) – Tüketimimiz de aynı.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Kaya, Sayın Tan konuşuyor ama...

AHMET TAN (Kütahya) – Dolayısıyla, yani üretime ve tüketime bakmanız lazım, ithalata ve ihracata da bakmanız lazım, niçin ithalat yapıldığını bilmeniz lazım. Ha, siz anlamayacaksınız, biz yine anlatacağız; size de anlatacağız, vatandaşımıza da milletimize de anlatacağız. Sizin burada ne için

yaptığınızı da biliyoruz yani seçim sathımaili girdi, burada belirli yerlere mesaj vermeye çalışıyorsunuz, biz de sabırla dinlemeye çalışıyoruz. Dolayısıyla, sizin bu mesajlarınızı düzeltere düzeltere bizim yirmi yılımız geçti, bir seçim döneminde tekrar düzeltere geçiz.

AHMET KAYA (Trabzon) – Vallahi, bakalım sizin yaptıklarınızı biz kaç yılda düzeltere geçiz?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Kaya, lütfen, arkadaşlarımız sizleri dinledi, lütfen...

AHMET TAN (Kütahya) – Bakın, ben cevap vermeye ilgili bir konuşma yapıyorum, sizin hiçbirinizin... Biraz önce vekilim ufak bir eleştiri yaptı, eleştiriye dahi tahammül edemiyorsunuz.

AHMET KAYA (Trabzon) – Yok, ederiz, niye etmeyelim?

AHMET TAN (Kütahya) – Edemiyorsunuz, böyle iktidar olunmaz. Onun için, biraz sabırlı olmanız lazım, önce bunu öğrenmeniz lazım.

AHMET KAYA (Trabzon) – Sabırla bekliyoruz biz.

AHMET TAN (Kütahya) – Ben, teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Tan, teşekkür ediyorum.

Sayın Sertel, bir dakikalık ilave...

ATİLA SERTEL (İzmir) – Sayın Başkan, ben mümkün olan kısa sürede toplayacağım.

“İzmir” denilince... İzmir, gerçekten tarımın, özellikle organik tarımın başkenti. Yüzde 7’si...

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Öyle bir şey yok, Antalya’da o.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Organik tarımın başkenti İzmir.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Hayır, yok öyle bir şey.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Şimdi, bakın, bizim Büyükşehir Belediye Başkanımız Aziz Kocaoğlu, yıllardır iktidara da örnek olan bir yolu açan bir belediye başkanıydı. Biz çocukluğumuzda Amerikan süt tozu içerdik ya Türkiye’de gerçek anlamda sütü bütün ilkököl çocuklarıyla buluşturan ve bütün ilkököl çocuklarına süt içiren bir belediye başkanıydı. Bu, bir süre sonra iktidar tarafından benimsendi ve Türkiye’ye örnek oldu. Daha sonrasında, 1-5 yaş grubu çocuklarına, İzmir’deki herkese süt dağıtan İzmir Büyükşehir Belediyesi oldu. Bunu niye yaptı biliyor musunuz? Hem çocukların beslenmesi açısından hem de süt üretkenlerin gelişmesi ve hayvancılığın geliştirilmesi açısından... Belediye tarafından -Ödemiş’te, Tire’de, Bayındır’da- o bölgede yaşayan insanların ürettikleri süt gerçek fiyatının da üstünde satın alınarak hem çocuklara ücretsiz süt verildi hem de hayvancılık geliştirildi. Arkadaşlar gelsin, ben o bölgeyi gezdireyim, gözleriyle görsünler, yaşasınlar, oradaki insanları da dinlesinler.

Bakın, bir dönem İstanbul’da -Allah rahmet eylesin- rahmetli Kadir Topbaş’lar, ondan önceki belediye başkanları Hollanda’dan lale getirirken bizim Belediye Başkanlığımız Bayındır’da çiçekçiliği destekledi ve çiçek üretiminde Türkiye’de bir numara hâline geldik.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Hayır, Antalya bir numara.

BEDRİ SERTER (İzmir) – Dünya markası oldu.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Dünya markası oldu. Bakın, Bademli’de...

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Hayır, hayır; öyle değil, Antalya o.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Ödemiş Bademli’de...

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Antalya’yı asla geçemez.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Sayın Başkanım, Kemal Bey de söz alsın, Antalya’yı anlatsın ya!

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Anlatalım.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Anlat ağabey, anlat.

Bademli’de bir fidan kooperatifimiz var, secereli fidan üretiminde, meyve fidanı üretiminde Türkiye’nin yüzde 67’sini karşılıyor ve Bademli Fidan Kooperatifi İzmir’den 17 ayrı ülkeye ihracat yapıyor.

Devam ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Büyükşehir mi yapıyor bunları?

ATİLA SERTEL (İzmir) – Büyükşehir desteğiyle tabii ki.

AHMET TAN (Kütahya) – Bakanlık, Bakanlık...

ATİLA SERTEL (İzmir) – Bakın, süt üretimi öylesine gelişti ki Türkiye’nin ünlü süt markaları geldiler, fabrikalar kurdular, süt üreticileri desteklendi.

Şimdi, Büyükşehir Belediyesi her yıl İzmir’de ve çevresinde 1 milyon meyve fidanı dağıtıyor; çok örnek bir şeydir. Büyükşehir Belediyesi köylünün hayvan üretimine destek olsun diye koyun, keçi hatta manda dağıtıyor. Ben, o yüzden geldiğinde Tarım Bakanına “İzmir’e gel, bir örnek al, bir bak.” dedim.

Bakın, üretici kooperatiflerini destekliyor, orada kooperatiflerle üretim yapılıyor. Mesela, kadınların kurduğu kooperatiflerde mantar üretimi yapılıyor ve gerçekten köylü kadınlar mantar üretiminden ailelerine gelir sağlıyor. Ayrıca, peynir üretimi yapılıyor, fabrika kuruldu, fabrikalar oluştu; çok açık ve net. Arıcılığın geliştirilmesi için Büyükşehir Belediyesi her yıl kovan ve arı dağıtıyor.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Yani altyapı ve üstyapı çalışmalarının üstünde bir...

ATİLA SERTEL (İzmir) – Bakın, onları da yapıyorlar. Yani, İzmir halkı...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Sertel, toparlayalım.

ATİLA SERTEL (İzmir) – İzmir halkı bizim belediye başkanlarımızdan son derece memnun olduğu için tekrar tekrar seçiyor.

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Söylediklerinizi ilk defa duyuyoruz ya!

ATİLA SERTEL (İzmir) – Bakın, ben size bir şey söyleyeyim mi? Buradaki arkadaşlar, eğer tarımdaki kalkınmayı, tarımsal kalkınmayı görmek istiyorlarsa ben sizi davet edeyim, size yer de ayırtayım; gelsin KİT Komisyonu, bir gezelim, ben size göstereyim, eğer hakikaten beğenmezseniz “Eksik yapmışsınız, aksak yapmışsınız.” deyin.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, peki.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Ama Türkiye’de Konya Büyükşehir Belediyesi, Erzurum Büyükşehir Belediyesi niye çocuklara süt dağıtmıyor? O çocukların süte ihtiyacı yok mu? Erzurum’daki süt üreticilerinin bu desteğe ihtiyacı yok mu? Niye Malatya Büyükşehir Belediyesi süt dağıtmıyor? Bunu sorun. Yani, benim belediyem dağıtıyor, suçlu mu? Hayır; hem üretici kazanıyor hem de çocuklar süt içiyor. Yani, bunlar örnek, bu örnekleri alın. Mesela, senin memlekette de Erzincan’da da Belediyeniz süt dağıtmalı.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Sertel, dört dakika oldu, lütfen.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Oradaki, Erzincan’daki süt üreticileri size minnettar kalır yani.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Sertel, lütfen.

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Olay anlaşıldı ağabey.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, teşekkürler. Konu...

ATİLA SERTEL (İzmir) – Bu, sadece orada değil; İstanbul’da Ekrem İmamoğlu, Eskişehir’de Yılmaz Büyükerşen, Ankara’da Mansur Yavaş...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Sertel, Sayın Sertel...

ATİLA SERTEL (İzmir) – Ankara’da Mansur Yavaş her üreticiye birer ton arpa ve buğday tohumu dağıttı, gübre dağıttı, mazot dağıttı. Gidin, bunu Haymana köylülerine sorun, Mevlüt Bey’e sorun, gitsin, sorsun.

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Sorduk, sorduk, sen demeden de sorduk; tohumlar yeşerdi.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Aynen öyle, tohumlar yeşerdi. Benim tanıdığım birçok çiftçi minnettar.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Geçen hafta Haymana köylerindeydim, tohumlar yeşeriyor.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Sertel, teşekkür ediyorum, peki.

Sayın Çelik, buyurun.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Sayın Başkan, Toprak Mahsulleri Ofisinin çok Değerli Genel Müdürü ve yöneticileri, Sayın Bakan Yardımcımız; ben de çok kısa, özet olarak anlatmak istiyorum.

Bir kere Antalya, özellikle bizim Kumluca’mız, gerçekten tarımın başkentidir, bir de tarımın laboratuvarıdır; bunu iyi bilin. Ama niçin böyle oldu? Antalya çiçekçilikte de laboratuvarıdır, ihracatta da bir numaradır, hatta, yerli tohumda da... Bugün, Antalya’da tohumda yerleşme oranımız yüzde 75’i buldu.

Sayın Serter, özel sektördür. Demek ki CHP’de de bir, iki iş adamı var yani o da sevindirici bir şey.

BEDRİ SERTER (İzmir) – Ben bir kısım da Antalyalıyım, Aksekiliyim.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Öyleymiş, duydum zaten.

Bir kere sütte de... Bakın, Meclisimizdeki sütün ve yoğurdun markası da Antalya Yörükoğlu markasıdır.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Ya, reklam yapma.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Burada bizim havamız ne? Bizim havamız şu: İşte, her şeyi devletle yapalım, şunu yapalım, bunu yapalım değil; özel sektör. Bakın, biz tohumda özel sektörü devreye soktuk ve tohumda yerleşme, millileşme olayını Antalya’daki özel sektörümüz geliştirdi; bunu Sayın Genel Müdürümüz ve Sayın Bakan Yardımcımız gayet iyi bilirler.

Yani, şimdi, gidin, Moskova’ya gidin, herhangi bir Avrupa ülkesine gidin; oradaki bisküvilere bakın, oradaki una bakın, hepsi Türkiye’den gelmiştir. Yani, Türkiye akıllı bir ülke.

AHMET KAYA (Trabzon) – Türkiye akıllı da yönetenlerde sıkıntı var.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Özel sektörün sayesinde buğdayı ithal ederiz, işleriz ve biz bunu ne yaparız? Dünyaya ihraç ederiz yani Türkiye öyle bir ülke. Ama nasıl? Savunma sanayisinde niye başarılıyız? Özel sektörü devreye soktuğumuz için. Artık tarımda da özel sektörü devreye sokacağız. Öyle teorik konuşmalarla, kooperatifle falan olmaz bu; özel sektör devreye...

BEDRİ SERTER (İzmir) – Köylü ne olacak, köylü?

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Bakın, Sayın Serter, bir özel sektör temsilcisidir, gerçekten AK PARTİ döneminde de işleri gayet iyi gitmiştir, çok da memnundur bu şeyden.

BEDRİ SERTER (İzmir) – Batıyoruz artık, batıyoruz.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Kemal Bey de iyi bir iş adamıdır. CHP’de var yani birkaç tane ama genelde de teorik konuşanlar, şöyle yapılması lazım diyenler; onları biz kitaplarda çok okuduk ama uygulamada bu gerçekler yoktur.

AHMET KAYA (Trabzon) – Kemal Bey’e sataşma var.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Sataşma var.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Toprak Mahsulleri Ofisimiz çok önemlidir ve düzenleyici bir kurumdur, bazı dengeleri kurar ama özel sektöre bunu teslim edersek başarılı olmaya devam edeceğiz.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Antalya Büyükşehir Belediye Başkanımıza teşekkür ederiz.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Antalya Büyükşehir Belediye Başkanı arada bir gelir, onlar da sonra giderler; İstanbul ile Antalya arada böyle gelir, gider.

Teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, teşekkür ediyorum Sayın Çelik.

BEDRİ SERTER (İzmir) – Sayın Başkan, bana biraz fazla sataşma olmadı mı?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Serter, teşekkür ediyoruz.

Böylece geneli üzerindeki görüşmeleri tamamladık. Şimdi, sözü Sayın Genel Müdürümüze vermeden önce bazı hatırlatmalarda bulunmak istiyorum.

Sayın Genel Müdürüm, sorulan sorulardan, sayın üyelerimize yazılı olarak cevap verilmesini gerektiren konularla ilgili yanıtlarınızı, tutanakların Türkiye Büyük Millet Meclisi “web” sayfasında yayınlanmasından itibaren on beş gün içerisinde bütün üyelerimize Komisyon Başkanlığımız aracılığıyla iletebilirsiniz.

Sayın Genel Müdürüm, soruları yanıtlamak üzere sözü size veriyorum, buyurun.

TMO GENEL MÜDÜRÜ AHMET GÜLDAL – Sayın Başkanım, Komisyonun çok değerli üyeleri; öncelikle önerileriniz, görüşleriniz, değerlendirmeleriniz bugüne kadar olduğu gibi bugün de bundan sonra da bizim için çok değerlidir, çok önemlidir, çok yönlendiricidir; bunun farkında olduğumuzu ifade etmek istiyorum. Hepinize çok teşekkür ediyorum.

Tabii, Başkanımızın ifade ettiği gibi, çok sayıda cevaplandırılması gereken veya bilgilendirme amaçlı yapmamız gereken cevaplandırmaları yazılı olarak sunacağım. Daha çok teknik muhasebatı, cetveli ve ayrıntı bilgileri içeren konuları sizlere yazılı olarak... Ama böyle bilgilendirme amaçlı birer cümleyle not aldığımız... Tüm arkadaşlarımız her konuyu not aldılar, zaten tutanaklarda da var; cevaplarımızı sizlere çok net bir şekilde sunacağız.

Baha Ünlü Milletvekilimizin lisanslı depolarla ilgili sorusu vardı. Genel anlamda şunu söylemek istiyorum: Toprak Mahsulleri Ofisi ile lisanslı depolar hep birlikte telaffuz ediliyor; lisanslı depolardaki ihtiyaçlar, sorunlar veya öneriler hep TMO’nun bulunduğu ortamlarda söyleniyor. Elbette biz lisanslı depolarla ilişkiliyiz ama şu anlamda ilişkiliyiz: Biz, lisanslı depolara mal koyuyoruz, ürün koyuyoruz ve kira ödüyoruz. Dolayısıyla, biz de lisanslı depolar nezdinde bir mudiyiz ama lisanslı depoculuğun gelişmesine TOBB’la beraber kendisi de bir şirket kurarak katkı sağlamış bir kurum olarak, tüm sektörün özellikle üreticilerden ve üretici örgütlerinden gelen lisanslı depolarla ilgili beklentileri kuruluş zamanındaki veya mevzuat düzenlemeleri döneminden farklı olarak... Toprak Mahsulleri Ofisi olarak biz, Bakanlığımızla, Sayın Bakanlarımızla birlikte çalıştay yaparak, toplantı yaparak, yazışmalarımızı raporlayarak günümüzdeki ihtiyaçları ortaya koyduk ve Ticaret Bakanlığına

ilettik. Yani, lisanslı deponun mevzuatı, yasası -çok iyi biliyorsunuz- Ticaret Bakanlığı uhdesindedir, yürütmesi de onlardadır, denetlemeyi de Ticaret Bakanlığı yapar; biz sadece içine koyduğumuz ürünün denetlemesini ve izlemesini yapabiliyoruz.

Bedri Yaşar Milletvekilimiz kenevirle ilgili söyledi. Bahsedilen kenevir tıbbi kenevir değildir, dolayısıyla bizim görev alanımızda değildir. Tıbbi kenevirle ilgili yasal düzenleme çalışmaları da devam etmektedir. Toprak Mahsulleri Ofisi olarak da bu noktada, görev olma noktasında bizim arzumuz vardır, AR-GE çalışmalarını da yürütüyoruz.

Sayın Okan Gaytancıoğlu'nun "TMO, ithalatını artırarak birilerine veya yandaşlara daha fazla mı kazandıracak? diye bir ifadesi var. Şunu ifade etmek istiyorum: Sayın Vekilim, çok şükür, Toprak Mahsulleri Ofisinin bütün işleri sağlamdır ama ihaleler konusunda hiçbir tereddüt... Aklınızın köşesine gelecek ne varsa lütfen bunu... Sizi şeffaf olan, izlemeye açık olan ihalelerimizi izlemeye davet edebiliriz çünkü dünyada ya da Türkiye'de 200 civarında uluslararası ihale yapıyoruz. Hepsini için duyuru yapılır; ihalenin şartnamesi, özellikleri, saati, tarihi, daveti yapılır ve gelenler katılırlar. Süreç, kamerayla kayıt altına alırız, şeffaf bir şekilde yürütülür; bu noktada hiçbir tereddüde mahal olmaz. Dünyanın neresinde olursa olsun TMO'ya en avantajlı fiyatı teklif eden ve belge olarak da eksiksiz sunan ihaleyi alır, sözleşme de imzalanır. Bu firmaların bazıları üst üste de alabilirler, bazıları bir kere alır, bazıları teklif verir, hemen çekilir; bu şekilde normal ihale süreçleri devam eder. Ben, arkadaşlarımıza veya danışmanlarınıza bir ihalemizi izlemenizi tavsiye ederim.

Yavuz Subaşı Milletvekilimiz, bölgesindeki konuyla ilgili, çeltikle ilgili fire tarifesini talep ettiler. Tüm lisanslı depolarda fire tarifesini uygulanmasıyla ilgili Ticaret Bakanlığının çalışması ve Toprak Mahsulleri Ofisinin de yazılı teklifi vardır, oranları da belirlenmiştir. Sayın Bakan Yardımcımız da yakından takip ediyor, güncel de bir konudur; muhtemelen çok yakın bir zamanda, bugün yarın, bugünlerde sonuçlandırılacaktır. Bu, lisanslı depoları ve üreticimizi ilgilendiren bir konudur.

Sayın İlhami Aygün Milletvekilimiz, arpa satışlarındaki yüzde 8 KDV'den bahsetti, doğrudur. Şirket, birlik, vesaire olursa yüzde 1 ödüyor, çiftçi alırsa yüzde 8 ödüyor. Bu, Maliye Bakanlığımızın çalışmasıyla, şu anda hepsi yüzde 1'e düşürüldü. Tabii, biz, o dönemde de şunu tavsiye ediyorduk: Özellikle birlikler üzerinden, kooperatifler üzerinden başvurursa çiftçi, bu yüzde 1'lik avantajı sağlamış olacaktı ama sonradan bütün... 14 Şubat 2022'de yapılan düzenlemeyle KDV yüzde 1 olarak hem toptanda hem perakendede eşitlendi, bu sorun da ortadan kalkmış oldu.

Sayın Kemal Zeybek Vekilimizin "Nohut ve fasulyede madem yeterliyiz, neden ithalat yapıyoruz?" cümlesine bilgilendirme yapmak istiyorum. Sayın Vekilim, 2020 yılında ithalatımız 19 bin ton, ihracatımız 135 bin ton nohut; 2021 yılında -yine nohut- 29 bin ton ithalatımız, 170 bin ton ihracatımız. Fasulyeyi söylüyorum: 2020 yılında 21 bin ton ithalatımız, 8 bin ton ihracatımız; ihracatımız az, ithalatımız fazla 2020'de. 2021 yılında kuru fasulyede ithalatımız 13 bin ton, ihracatımız 64 bin ton. Niye ithal ediyoruz o zaman? Siz de çok iyi biliyorsunuz; kalite, marka, çeşit özellikleri nispetinde Türkiye'deki tüketim alışkanlıklarına, ihtiyaca binaen bizim çeşitlerden farklı -Meksika olur, başka yer olur- çeşitli tüketici kitlelerinin ihtiyacını karşılamak için serbest. Ama bu, şu anlama gelmiyor: Türkiye'nin net ihracatçı olmadığı anlamına gelmiyor.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Sayın Genel Müdürüm, sadece Toprak Mahsulleri Ofisinin ithalatı yok.

TMO GENEL MÜDÜRÜ AHMET GÜLDAL – Yok, TMO'nun değil. TMO'nun ithalatı değil.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Özel sektörün de ithalatı var.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Zeybek, Sayın Genel Müdürümüz üç buçuk saattir bizi dinliyor.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Sadece TMO’nun değil özel sektörün de ithalatı var.

TMO GENEL MÜDÜRÜ AHMET GÜLDAL – Özel sektör, doğru.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Zeybek, Sayın Zeybek, Sayın Genel Müdürümüz üç buçuk, dört buçuk saat bizi dinledi, lütfen...

TMO GENEL MÜDÜRÜ AHMET GÜLDAL – Nohut ve kuru fasulye ithalatı Toprak Mahsulleri Ofisi tarafından yapılmıyor, özel sektör yapıyor. Bu da bu sebepten yapılıyor, onu açıklığa kavuşturmak için bahsettim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Evet, yazılı olarak da verebilirsiniz Sayın Genel Müdürüm.

TMO GENEL MÜDÜRÜ AHMET GÜLDAL – Yine, TÜRKŞEKER ve Türkşeker Tarım AŞ ile Toprak Mahsulleri arasında bir protokol var mıdır? Yoktur. Ne vardır? 2020’de TÜRKŞEKER iken -Tarım AŞ yokken- sadece buğday alacakları zaman TMO depolarını kullanmaya yönelik bir protokolümüz; sadece 2020 yılı için, yaz dönemi içindir. Onun dışında bizim onlarla herhangi bir protokolümüz, anlaşmamız hâlihazırda söz konusu değildir.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Sayın Genel Müdürüm, ben Türkşeker’i soruyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Zeybek...

TMO GENEL MÜDÜRÜ AHMET GÜLDAL – TÜRKŞEKER’le de yok, Tarım AŞ’yle de yok, bu şirketlerle ne anlaşmamız ne protokolümüz söz konusu değil. Sadece -aklınıza şu gelmişse- 2020’de depolarımızı kullandılar, boş depolarımızı. Kim isterse veriyoruz boş kaldığı zaman kiraya.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki.

TMO GENEL MÜDÜRÜ AHMET GÜLDAL – Sayın Okan Gaytancıoğlu, Sayın Cumhurbaşkanımızın verdiği görevlerden kastım; fındık, üzüm, kuru kayısı, kuru incir, ithalat görevi değildir. Yani bu ürünler TMO’nun ana görev alanında olmadığı için yıllık verilir malum, bilirsiniz. Fındık, görevi...

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Bakliyatlarda...

TMO GENEL MÜDÜRÜ AHMET GÜLDAL – Bakliyat sürekli verildi ama, 2018’den itibaren sürekli oldu hububat...

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Öncesinde verildi...

TMO GENEL MÜDÜRÜ AHMET GÜLDAL – Öncesi de öyleydi, evet.

Sayın Atıla Sertel Vekilimize teşekkür ediyorum, özellikle mesleğe başlama dönemimden itibaren bizleri tanıyıp takip ettiği için, izah ettiği için. Özellikle Sayın Vekilimizin, Atıla Sertel Vekilimizin, yaptığımız ithalatlarla ilgili ifadelerine... Türkiye’nin ithalattaki kastı ne, amacımız? Özellikle geçen yıl kuraklıktan, pandemiden ve Türkiye’nin arz eksikliğini karşılamaya yönelik bir tercih, bir zorunluluk olduğunu, bulunurluğu sağlamaya yönelik olduğunu ifade etmek istiyorum. Diğer birçok sorunuz var, onların hepsi rakamsal verileri ifade ettiği için onları sizlere...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Detaylı olarak, yazılı olarak verebilirsiniz Sayın Genel Müdürüm.

TMO GENEL MÜDÜRÜ AHMET GÜLDAL – Ahmet Kaya Vekilimizin fındık maliyetiyle ilgili... Efendim, fındıkta üretim dönemi henüz devam etmektedir, mutlaka maliyet hesabı yapıyoruz ve bunu yaptıktan sonra da fiyatlandırma aşamasında... Ki fındık çok konuşuldu birçok vekilimiz tarafından, hiç şüpheniz olmasın, yine Toprak Mahsulleri Ofisi, maliyetlere de bakarak, ihracat fiyatlarımıza

da bakarak fındığın en değerli şekilde inşallah fiyatının oluşması için gereken katkıyı üretici lehine düşünerek sağlayacaktır veya teklif edecektir, bundan hiç şüphemiz olmasın. Fındık rekoltesiyle ilgili çalışmayı da sadece Toprak Mahsulleri Ofisi yapmıyor, bir komisyon yapıyor. Bu komisyonda TMO'nun da üyesi vardır ama tarım il müdürlüğü koordinasyonunda, hatta valilik koordinasyonunda, tüm sivil toplum kuruluşlarının, üniversite, araştırma enstitüsü, borsa gibi kuruluşların, 7-8 kuruluşun katılımıyla gerçekleştirilmektedir.

Sayın Atıla Sertel Vekilimiz ihracatla ilgili maddeyi sordu, “Nereye ihracat yapıldı?” diye. Bir miktar ihracat görünüyor raporlarımızda. Efendim, o, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’ne yaptığımız yem ham maddesi, onların da ihtiyacına binaen karşılamak için. Arpa, mısır, bir de morfin vardır. Biz, biliyorsunuz, morfin üretiyoruz ve yurt dışına satıyoruz. Yaptığımız ihracatların anlamı, karşılığı o.

Vildan Yılmaz Gürel Vekilimizin teşekkürlerine teşekkür ediyorum. Özellikle ajansların şube olması noktasındaki teklifinin de programımızda olduğunu... Van dâhil Sayın Vekilim. İnşallah o çalışmalar da sürüyor.

Tabii, tüm vekillerime çok teşekkür ediyorum ama kurumumuzda uzun yıllar yöneticilik yapmış ve aranızda Komisyon üyesi olan Mevlüt Karakaya Vekilimizin özellikle burada bulunmasından, onun da Komisyonu üyesi olmasından dolayı bizim bir şansımız olduğunu, bizim için bir anlam ifade ettiğini ifade ediyorum. Zaman zaman kendisine o dönemlerle ilgili, tecrübeleriyle ilgili başvuruda bulunuyoruz; sağ olsun, eksik bırakmıyor, katkı sağlıyor.

Ama tüm vekillerimize -özellikle Ahmet Kaya Vekilimiz- biz kurumumuzdan bilgi isteyen her vekilimize mutlaka cevap veririz, bilgilendiririz. O noktada lütfen rahat olun, bizden sizin açıklamalarınız üzerine bir bilgi istendiyse verilmiştir arkadaşlarımız tarafından ama sizler de bizden bilgi talebinde bulunabilirsiniz. Yapacağınız açıklamalardaki rakamsal veriler, uygulamalarımız, faaliyetlerimiz; bu noktada çok rahatlıkla görüşebiliriz, bu noktada açığız.

Sayın Başkanım, genel olarak aldığım notlardan şu anda yanıtlamam gerekenler veya bilgilendirme yapmam gerekenler bunlar. Ben hem size -başta- Sayın Başkanım, Komisyon üyesi milletvekillerimize, Sayın Bakan Yardımcımıza, Bakanlığımız temsilcilerine, birimlerine, Sayıştay Başkanlığı Grup Başkanımıza ve temsilcilerimize Hazine ve Maliye Bakanlığı ve Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı temsilcilerine şahsım ve kurumum adına teşekkür ediyorum.

Saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, teşekkür ediyorum Sayın Genel Müdürüm.

Sayın Bakan Yardımcım, sizin de ilave etmek istediğiniz bir husus varsa buyurun.

TARIM VE ORMAN BAKAN YARDIMCISI İBRAHİM YUMAKLI – Sayın Başkanım, değerli vekillerim, Sayıştay Grup Başkanı ve ekibi, kamu kurumlarının diğer üyeleri; herkesin katkısı için çok teşekkür ederim öncelikle, bizim için gerçekten çok önemli değerlendirmeler.

Ben, hazırunu tekrar selamlıyorum, saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, teşekkür ediyorum.

Şimdi, Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğünün 2019 ve 2020 hesap dönemlerine ilişkin sonuç bölümlerini ayrı ayrı okutup ibraya sunacağım.

Önce 2019 yılı sonuç bölümünü okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sonuç:

Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğünün 2019 yılı bilançosu ve 109 milyon 681 bin 764,72 Türk lirası dönem kârıyla kapanan gelir tablosu tasvibe sunulur.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – İbra edenler... Etmeyenler... İbra edilmiştir.

Şimdi 2020 yılının sonuç bölümünü okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sonuç:

Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğünün 2020 bilançosu ve 61 milyon 608 bin 442,84 Türk lirası dönem kârıyla kapanan gelir tablosu tasvibe sunulur.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – İbra edenler... Etmeyenler... İbra edilmiştir.

Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğünün 2019 ve 2020 yıllarına ait üst Komisyon toplantısı tamamlanmıştır, tüm katılımcılara teşekkür ederim.

Teşekkür konuşması için söz sizde Sayın Genel Müdürüm, buyurun.

TMO GENEL MÜDÜRÜ AHMET GÜLDAL – Sayın Başkanım, Komisyonun çok değerli üyeleri; ben de kurumumuza gösterilen bu teveccühü, verilen görüşleri, değerlendirmeleri çok önemseyeceğimizi ifade ederek tüm hazıruna, başta zatıalinize ve tüm vekillerimize saygılarımı sunuyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Ben de çalışmalarınızda başarılar diliyorum, kolaylıklar diliyorum.

Bir sonraki toplantıya geçiyoruz.

2.- Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünün (AOÇ) 2019 ve 2020 yıllarına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleri

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Değerli Komisyon üyeleri, toplantımızda Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünün 2019 ve 2020 yıllarının bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleriyle devam ediyoruz.

Sayın Müdürümüzden başlamak üzere toplantımıza katılan kurum temsilcilerimizin kendilerini Komisyonumuza tanıtmalarını rica ediyorum.

(Katılımcılar kendilerini tanıttı)

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, teşekkür ediyorum.

Sayın Müdürüm, sunumu yapmanız için sözü size veriyorum.

ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ MÜDÜRÜ YENER YILDIRIM – Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – On beş dakikayla sınırlı totalim sunumu verimli olması adına.

ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ MÜDÜRÜ YENER YILDIRIM – Sayın Başkanım, sayın milletvekilleri, çok değerli katılımcılar, değerli basın mensupları; sözlerime başlamadan evvel kurumum ve şahsım adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Türkiye Cumhuriyeti, bağımsızlık mücadelesini kazandıktan sonra Gazi Mustafa Kemal Atatürk, başta ekonomi olmak üzere diğer alanlarda da ülkenin kalkınmasına ve ilerlemesine yönelik çalışmalara hızla başlamış, genç cumhuriyetin verimli arazilerini işlemek, Türk çiftçisine azim ve kararlılıkla neler yapılabileceğini göstermek için 1925 yılının Mayıs ayında Ankara’da çorak ve verimsiz arazide bir çiftlik kurmuştur.

Zamanın uzmanları Atatürk’e buranın çiftlik kurulması için gerekli vasıfları taşımadığına dair raporlar sunmuşlardır. Hatta o dönemin tarım uzmanları, Orman Çiftliği arazisinde tarım imkânları hakkında verdikleri raporda: “Bu öyle bir teşebbüstür ki, elverişsiz toprak ve iklim koşulları altında burada ya sabır tükenir yahut da para.” demişler. Gazi Mustafa Kemal bu tespitler karşısında; “İstedğim yer böyle bir yer olmalıdır. Ankara’nın kenarında hem bataklık hem çorak hem de fena bir yer. Bunu biz ıslah etmezsek kim gelip ıslah edecektir?” diyerek çiftlik kurma fikrinden asla vazgeçmemiştir.

Kurulduğu yıllardaki adı “Gazi Orman Çiftliği” olan Atatürk Orman Çiftliği, 11 Haziran 1937 yılında Atatürk tarafından hazineye devredilmiştir. 13 Ekim 1938 yılında Devlet Ziraat İşletmesi Kurumuna bağlanmıştır. 28 Şubat 1950 tarihine kadar on iki yıl bu statüde işlen çiftlik, Atatürk’ün feragat mektubu doğrultusunda 24 Mart 1950 tarihinde çıkarılan 5659 sayılı Kanun’la günümüzdeki hüviyetine kavuşmuştur.

Bugün Atatürk Orman Çiftliği, Tarım ve Orman Bakanlığına bağlı ve tüzel kişiliğini haiz bir kamu kuruluşudur.

Atatürk Orman Çiftliği, hazineye bağışlandığında yaklaşık 55.538 dekar arazi varlığına sahipken yaklaşık 22.282 dekar arazi varlığı 1939 ile 1983 yılları arasında çıkarılan yasalarla ve Devlet Ziraat İşletmeleri Kurumu Yönetim Kurulu kararlarıyla başta Millî Savunma Bakanlığı, Hazine, Makine ve Kimya Endüstrisi, Türk Hava Kurumu gibi çeşitli kurum ve kuruluşlara satılmış veya devredilmiştir.

Atatürk Orman Çiftliği arazilerinin satışı veya devriyle ilgili 1983 yılından günümüze kadar herhangi bir kanun çıkarılmamış olup günümüzde mevcut arazi varlığı 33.105 dekadır. Müdürlüğümüz arazileri 1998 yılında Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun kararıyla birinci derece doğal ve tarihi sit alanı ilan edilmiştir.

Atatürk Orman Çiftliğinde gıda, tarım, çevre, eğitim ve kültürel alanlarda faaliyet gösterilmekte olup kurumumuz bünyesinde, Süt Fabrikası, Meyve Suyu ve Bal Fabrikası ve Bitkisel Üretim Müdürlüklerince de çeşitli üretimler yapılmaktadır.

Atatürk Orman Çiftliği, Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün feragat mektubunda da belirttiği üzere “...çiftliklerin, yerine göre araziye ıslah ve tanzim etmek, muhitlerini güzelleştirmek, halka gezecek, eğlenecek ve dinlenecek sıhhi yerler, hiylesiz ve nefis gıda maddeleri temin eylemek...” amaçlarına hizmet etmektedir.

Bu amaçla, kuruluş yılından bu yana Atatürk Orman Çiftliği arazilerinin ağaçlandırılması çalışmalarına önem verilmekte olup arazilerimizin yüzde 67’sine tekabül eden yaklaşık 22.200 dekar alan park, orman ve rekreasyon alanına dönüştürülerek halkımızın hizmetine sunulmuştur. Bu alanların 24 bin dekara çıkarılması için çalışmalarımız devam etmektedir.

Atatürk Orman Çiftliği olarak Türkiye genelinde üretim yapan çiftçi, kooperatif ve birliklerden temin edilen ham maddeler, fabrikalarımızda ürüne dönüştürülerek vatandaşlarımızın tüketimine sunulmaktadır. Bu vesileyle Atatürk Orman Çiftliği, pazar sıkıntısı yaşayan üreticilerimize destek olmaktadır.

Üreticilerin ve alıcıların bir araya geldiği Dijital Tarım Pazarı platformu üzerinden de tarımsal ürünlerin alımı ve pazarlanmasıyla ilgili çalışmalar da sürdürülmektedir.

Atatürk Orman Çiftliği, son yıllarda etkin olan e-ticaret alanında da faaliyet göstermeye başlamış ve on-line bayilikler tesis edilerek Atatürk Orman Çiftliği ürünleri yurt genelinde ulaşılabilir hâle gelmiştir. Yurt dışında da bilinirliğinin sağlanması ve satış hacmini artırmak için ilk defa 2021 yılında başlanan ihracat çalışmaları Almanya, Belçika ve Hollanda gibi çeşitli Avrupa ülkelerine yapılmıştır. Gelen talepler doğrultusunda ihracat çalışmalarımız 2022 yılında da devam etmektedir.

Son zamanlarda tüm dünyada gıda arzında ve tedarikinde yaşanan sıkıntılar neticesinde Atatürk Orman Çiftliği olarak sertifikalı meyve fidanı üretiminin yanında yağlık ayçiçeği üretimine de başlanmıştır. Hububat üretiminin önemine binaen mevsim şartlarına göre ayçiçeği ve hububat üretimlerinin münavebeli olarak devam etmesi planlanmaktadır.

Cumhuriyetimizin kuruluş yıllarındaki kültür mirası olan ve bizzat Atatürk tarafından yaptırılan kültür miraslarımız da restore edilerek ziyarete ve kullanıma açılmıştır.

Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünde 62 memur, 326 işçi olmak üzere toplam 388 personel istihdam edilmektedir. Bünyemizdeki toplam 154 adet kiralık alanın 85 adedi kamu kurum ve kuruluşlarına, 69 adedi ise gerçek ve tüzel kişilere kiralanmıştır.

Kurumumuz, bütün yatırım ve cari harcamalarını kendi öz kaynaklarıyla karşılamakta, Bakanlığımızdan veya hazineden herhangi bir yardım ve ödenek almamaktadır.

Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünün 2022 yılı bütçesi 243 milyon 626 bin TL olup 2021 yılı kârı 31 milyon 243 bin TL'dir.

Arz ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum.

Evet, konuşma metniniz bizde de olduğu için o nedenle on beş dakikayla sınırlayalım dedim Sayın Müdürüm, teşekkür ediyorum.

Şimdi önerilerin görüşmelerine başlıyoruz.

Kurumun 2018 yılında gündemde kalan 1, 2019 Yılı Alt Komisyon Raporu'nda 2, 2020 Yılı Alt Komisyon Raporu'nda 3 öneri bulunmaktadır.

Şimdi, geçmiş yılın önerisi ile 2019 ve 2020 yıllarının 1 no.lu önerileri benzer mahiyette olduğundan birlikte işleme alıyoruz.

Daha güncel olan 2020 yılının 1 no.lu önerisini okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Öneri 1:

4734 sayılı Kanun'un 3/(a) maddesine göre AOÇ'den alınacak ürünlerin istisna kapsamında değerlendirilebilmesi için o ürünün işlemek, değerlendirmek, iyileştirmek veya satmak üzere alınmış olması gerektiğinden, AOÇ fabrikalarında üretilen ürünlerin doğrudan tüketilmek amacıyla tüm kamu kurum ve kuruluşlarınca satın alınabilmesi açısından 4734 sayılı Kanun'un "İstisnalar" başlıklı 3/(e) maddesi kapsamına alınması için gerekli girişimlerde bulunulması.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Yanıt için buyurun Sayın Müdürüm.

ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ MÜDÜRÜ YENER YILDIRIM – Sayın Başkanım, Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğümüzün fabrikalarında üretilen ürünlerin doğrudan tüketilmek amacıyla tüm kamu kurum ve kuruluşlarınca satın alınabilmesi açısından 4734 sayılı Kanun'un "İstisnalar" başlıklı 3/(e) maddesi kapsamına alınması doğrultusunda gerekli mevzuat değişiklik taslağı ve ekleri hazırlanmış, Bakanlığımız Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğüne 9/12/2019 tarihinde bildirilmiştir. Bakanlığımız Hukuk Hizmetleri tarafından değişiklik taslağı diğer kamu kurum ve kuruluşlarının görüşlerine sunulmuştur. Kamu İhale Kurumu ile Hazine ve Maliye Bakanlığı değişiklik taslağı hakkında olumsuz görüş bildirmişlerdir.

17 Kasım 2020 tarihinde yapılan Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü 2017-2018 yılları bilanço ve netice hesaplarının görüşüldüğü KİT Komisyonunda, Müdürlüğün 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 3'üncü maddesinin (e) fıkrası kapsamına alınması için gerekli girişimlerde bulunulmasıyla ilgili olarak Bakanlığımız koordinesinde bir çalışmanın yapılması yönünde tavsiye kararı alınmış ve bu karar 19 Kasım 2020 tarihinde Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonunun yazısıyla Tarım ve Orman Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı ve Müdürlüğümüze bildirilmiştir. Bu yazıyla ilgili olarak 1 Aralık 2020 tarihinde Bakanlığımız Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğüne kanun değişikliği teklifi gönderilmiştir. Kurumumuzun 4734 sayılı Kanun'un "İstisnalar" başlıklı 3/(e) maddesi kapsamına alınmasına ilişkin değişiklik taslağı, Bakanlık tarafından ilgili kurum ve kuruluşların görüşüne gönderilmiş, alınmış olan görüşler tarafımıza iletilmiştir.

Hazine ve Maliye Bakanlığının; kamu işletmelerinin alımlarını düzenlemek üzere kamu alım ihalelerinde reform yapılacağı, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'ndaki istisnaların önemli ölçüde azaltılacağı, kamu işletmelerinin alımlarını düzenlemek üzere sektörel kamu alımları kanununun çıkarılmasının planlandığı, söz konusu eylemler kapsamında Kamu İhale Kurumunca 4734 sayılı ve 4735 sayılı Kanun'larda değişiklik öngören taslakların yanı sıra kamu teşebbüsü niteliğini haiz idarelerin alımlarını düzenleyen sektörel kamu alımları taslağının da hazırlandığı, söz konusu taslaklarla ilgili Kamu İhale Kurumu kamu kurumlarının görüşlerini almakta olup kısa süre içinde bu taslaklara son şeklinin verilmesi ve daha sonra da Türkiye Büyük Millet Meclisine sevk edilmesi beklenildiği ifade edilmiştir.

Bu itibarla, Atatürk Orman Çiftliği tarafından satılan ürünlerin piyasada rekabetin bulunduğu ya da rekabete açık bir alana hitap etmesi ve getirilecek istisnanın sektörel bazda piyasayı bozucu etki yapabileceği, Atatürk Orman Çiftliği tarafından fabrikalarında üretilen ürünlerin istisna kapsamına alınması durumunda kamu kurumlarına yapılacak satışlardan elde edilecek vergi gelirlerinden vazgeçilmesi sebebiyle bütçe gelirlerini azaltıcı nitelikte olduğunun değerlendirildiği, Eylem Planı ve bu planla belirlenen hedefler de dikkate alındığında taslak maddeyle yapılmak istenen düzenlemenin olumlu değerlendirilmediği ifade edilmiştir ve Kurumumuzun 3/(e) kapsamına alınması uygun görülmemiştir.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki.

Sayın Sertel, buyurun.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Sayın Genel Müdür, kıymetli Yönetim Kurulu üyeleri; hoş geldiniz.

Bu madde üzerine konuşacağım ama konuşmama başlamadan önce, Atatürk Orman Çiftliği'nin tarihçesine kısaca değindiniz, ben de değinmek isterim. Mustafa Kemal Atatürk yurdun çeşitli bölgelerinde çiftliğe önderlik etmek için, örnek olmak amacıyla 5 adet çiftlik kurdu. Bu çiftliklerin en büyüğü Atatürk Orman Çiftliği, Millet ve Baltacı Çiftliği Yalova'da, Karabasamak Çiftliği Hatay Dörtöylü'de, Piloğlu Çiftliği Tarsus Mersin'de, Şövalye ve Tekir Çiftliği Silifke Mersin'de. Mustafa Kemal Atatürk, tarımsal faaliyetlerde öncü olarak tarımsal yatırım yapan müteşebbislere tarımın fiilen kârlı bir iş olduğunu göstermek amacıyla bu çiftlikleri kurdu ve bitkisel üretim ve hayvancılık konularında çeşitli bilimsel ve uygulamalı örnekler, çalışmalar yaparak çevre köylerdeki üreticilerin de hizmetlerine sundu.

Atatürk, kurmuş olduğu çiftlikleri 11 Haziran 1937 tarihinde yazmış olduğu bağış mektubuyla kuruluş amaçları doğrultusunda kullanılması şartıyla hazineye, dolayısıyla millete bağışlamıştır. Tarımın önemini bilen, bu konuda örnek olan, öncülük eden ve köylüyü “milletin efendisi” olarak Gazi Mustafa Kemal Atatürk ile silah arkadaşlarını saygı ve rahmetle anıyorum. Onun, tarım yapılınsın diye bağışladığı Atatürk Orman Çiftliği'nin bugüne kadar betona boğanları ve gayriresmî bir şekilde o araziye değişik yapıları kuranları da milletimizin takdirine bırakıyorum.

Size bu konuda bazı sorular sormak istiyorum. Ürettiğiniz ürünlerin birim maliyetlerinde 2019 yılına göre 2020 yılında yüzde 300'leri bulan artışlar yaşandı; 2021 ve 2022 yılında etkisini daha da hissettiren zamlarla birlikte birim maliyetleriniz ve satış fiyatlarınızın ne kadar arttığını rakamlarla öğrenmek istiyorum. Atatürk Orman Çiftliği tarafından üretilip satılan pastörize süt, yoğurt, tereyağı, bal ve dondurma gibi ürünlerde 2021 yılından bugüne kadar kaç sefer ve yüzde kaç zam yapıldı; öğrenmek istiyorum. Yine, kurumunuz tarafından üretilip satılan ürünlerin maliyetleri 2021 yılından bugüne kadar yüzde kaç arttı? Süt ürünlerinizin fiyatı piyasadaki emsallerine göre daha mı ucuz, daha mı pahalı? Tüm gıda fiyatlarının hemen her gün arttığı bu süreçte, halkımız, sağlıklı gıdaya daha ucuza ulaşsın diye özel sektöre daha ucuza satma gibi bir planınız var mı?

Görüyorum ki -biraz sonra da yiyeceğim- bize dondurma getirmişsiniz, teşekkür ederim.

ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ MÜDÜRÜ YENER YILDIRIM – Afiyet olsun.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Atatürk Orman Çiftliği dondurması gerçekten lezzetli bir dondurma ve Sayıştay, mamullerinizi, ürünlerinizi satış noktasında değerlendirmeniz ve kamu kurum kuruluşlarının görüşlerine sunmanız noktasında size önerilerde bulunuyor. Geçmişte Mecliste Atatürk Orman Çiftliği dondurmasından yemiş bir milletvekiliyim ve bugün öğlen arkadaşlarıma yemek ısmarladım, dondurma istedik, dondurma bundan gelmedi.

AHMET KAYA (Trabzon) – MADO var.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Markayı verme, reklam olur. Markayı vermeyelim, reklam olur, onun reklamını yapmak istemiyorum.

Atatürk Orman Çiftliğinin bu güzel dondurması dururken nasıl oluyor da Türkiye Büyük Millet Meclisine bir başka markanın dondurması girebiliyor? Kendi KİT'imiz, kendi kuruluşumuz, kendi üretim tesisimiz ama herhâlde Kemal Bey devreye girdi -özel sektörcü Kemal Bey- özel sektörden dondurmaya aldı, getirdi, Meclise soktu; ben öyle tahmin ediyorum, başka türlü olamaz çünkü. Ama ben Türkiye Büyük Millet Meclisinde bir kuruluşumuzun dondurmasının satılmamasını... Geçtiğimiz günlerde ekmekte de aynı problem yaşandı; işte, belediye değişti, Ankara Büyükşehir Belediyesini Mansur Yavaş, CHP kazandı diye ekmeği değiştirdiler. Şimdi, bakıyorum, doğru değil; bana göre gelen ekmeğin de kalitesi geçmişe göre hakikaten daha iyi değil yani özel sektörden geliyor, kâr amaçlı. Bu konuda siz en son dondurmaya hangi tarihte Meclise verdiniz, nasıl oldu da anlaşılmadınız Meclisle, kim devreye girdi de Atatürk Orman Çiftliğini baypas etti?

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Ben.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Şaka yapıyorum, sen yapmazsın ya, sen seversin.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Vallahi özel sektör gelsin, daha iyi.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Öyle mi?

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Tabii.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Ya, bak, gene reklam olacaksın, haber olacaksın, sonra yine burada karşılıklı...

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Yok, onu daha önceki bir yerel gazeteci yaptı da şimdi yapmaz.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Gene haber olacak, ben sana söyleyeyim.

Şimdi, şaka bir yana, Atatürk Orman Çiftliğinin dondurmasının Meclisten niye uzaklaştırıldığını merak ediyorum. Geçen gün de... ÇAYKUR'un "DİDİ" çayı meşhur, ÇAYKUR önemli bir kuruluşumuz. Karadenizli Milletvekili, ÇAYKUR'un "DİDİ" çayı yerine Meclisin kantininde özel sektörün soğuk çayını satıyorlar ya.

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Ağabey, burada katılıyorum sana.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Yanlış mı?

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Yanlış.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Benim söylediklerim mi yanlış?

NEVZAT ŞATIROĞLU (İstanbul) – Doğru, tasdik ediyor.

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Söylediklerin doğru.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Doğru, değil mi?

Ya, sen ÇAYKUR'un "DİDİ" çayı dururken, Atatürk Orman Çiftliğinin güzelim dondurması dururken...

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Limonatası dururken...

ATİLA SERTEL (İzmir) – Limonatası dururken...

Bunun reklamını yapayım ben yani gerçekten Atatürk Orman Çiftliği bize yadigâr ve bu kuruluşun çok başarılı olmasını istiyoruz.

TAMER DAĞLI (Adana) – Senin reklam yüzün de kuvvetli Atila ağabey.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Evet, evet.

Bu dondurmadan vazgeçenlere soruyorum, Meclis Başkanına soruyorum, Meclis İdare Amirine soruyorum: Kim aldı, getirdi bu dondurmayı Meclise Atatürk Orman Çiftliği dururken?

Ya, Sayıştayın bu önerisiyle bire bir örtüşen bir noktada... Bütün espriler bir yana, ciddi olarak söyleyeyim; biz kendi kamu kurum ve kuruluşlarımıza Meclis olarak sahip çıkamıyorsak ve biz eksik bırakıyorsak... Bunu gerçekten ben bu Meclisi yöneten, idare eden insanların duyması açısından bunları söyledim. Bu bir eleştiridir, öz eleştiridir; biz de bu Meclisin bir parçasıyız. Bugüne kadar bunu söylemek için bu Komisyonu bekledim, bu dondurma işini ve bu meyve suyu işini burada çözelim, Mecliste Atatürk Orman Çiftliğinin ürünlerini...

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Tamer'e oy verseydin...

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Ağabey, Tamer'i seçseydin böyle olmazdı.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Tamer'e Meclis Başkanlığında oy vermedim çünkü kendi partimin adayı vardı.

TAMER DAĞLI (Adana) – Verseydin ağabey.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Yani Sayın Genel Müdür bu açıdan bunu açıklarsa memnun olurum.

Bu özel sektörcüye vermeseydiniz iyiydi; yiyip duruyor, içip duruyor.

AHMET KAYA (Trabzon) – Bu ürünler de yok, bunlar da olsun Mecliste.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Olsun tabii.

İsteyen istediğini alsın, diğer dondurma da olsun ama ben Atatürk Orman Çiftliği yemek istiyorum arkadaş, niye almıyorsunuz?

Sayın Başkan, bunu da iletin lütfen ya.

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Peki, tutanaklara geçti zaten.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Sağ olun.

AHMET KAYA (Trabzon) – Yani Meclisin kantininde sahte bal satılıyordu, o buraya girebiliyor, Atatürk Orman Çiftliği girmiyor.

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Sayın Sertel, bitti galiba, değil mi?

ATİLA SERTEL (İzmir) – Bitti efendim.

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Peki, teşekkür ediyorum.

Söz sırası Sayın Yavuzyılmaz'da.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Müdür, Değerli Müdür Yardımcıları, Sayıştayın kıymetli temsilcileri, değerli bürokratlar ve milletvekili arkadaşlarım; hepiniz Komisyona hoş geldiniz.

Bu açılış “Komisyona hoş geldiniz.” derken kullandığım bir ifade bilmiyorum dikkatinizi çekti mi? “Sayın Genel Müdürüm” diye başlamadım. Neden? Çünkü Atatürk Orman Çiftliği bir genel müdürlük değil, Atatürk Orman Çiftliği bir müdürlük ve aslında sadece bir müdürlük olmasından hareketle bile KİT Komisyonunda denetlediğimiz diğer kurum, kuruluş veya devlete ait şirketlerden ayrılıyor yani sadece bu küçük gibi görünen ama büyük farklılık bile bize Atatürk Orman Çiftliği’nin aslında büyütülmek istenmediğini, bu doğrultuda engellendiğini de gösteriyor. Buna da dayanak olarak size birkaç örnek vermek istiyorum ama önce Atatürk Orman Çiftliği’nin Sayıştay gözlüğüyle nasıl kurulduğunu tek bir paragrafta size aktarayım, Sayıştayın Raporu’nda deniliyor ki: “Atatürk kendi imkânlarıyla edindiği araziler üzerinde 5/5/1925 tarihinde kurduğu ve 1937 yılına kadar bizzat yönettiği Gazi Orman Çiftliği’ni -bugünkü adıyla Atatürk Orman Çiftliği- ve diğer çiftliklerini 11/6/1937 tarihli bağış mektubuyla hazineye bağışlamıştır.” Ben Sayın Müdülden bu 11/6/1937 tarihli bağış mektubunu KİT Komisyonuna sunmasını istiyorum yani bu konuşmamın üzerine vereceği yazılı yanıtta KİT Komisyonu üyelerine bu tarihli bağış mektubunu da sunmasını kendisinden istiyorum.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Fotokopisini.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – E, tabii, fotokopisini sunmasını istiyoruz.

Diğer taraftan, Sayıştay bulgusunda “Atatürk Orman Çiftliğinin kurumsal olarak daha etkin, verimli ve hızlı bir şekilde kararlar almak suretiyle piyasa koşullarına uygun faaliyette bulunmasının ve marka bilinirliğinin sadece Ankara’yla sınırlı olmamasının ve bütün Türkiye’ye hitap edecek şekilde üretim politikasının geliştirilmesinin ve kurumun yeniden reorganize edilerek teşkilat yapısının genel müdürlük düzeyinde oluşturulmasının gerekli olduğu değerlendirilmektedir.” diyor. Kim diyor? Sayıştay diyor. Kurum buna nasıl yanıt veriyor? Diyor ki kamu idaresi cevabında “Söz konusu denetim raporu incelenmiş olup kurumumuzun ilave görüşü bulunmamaktadır.” denmiştir. Yani Kurum itiraz ediyor mu? İtiraz etmiyor. Dolayısıyla, bizim KİT Komisyonu olarak ne yapmamız gerekli? Sayıştay önermiş, kurum “Benim buna itirazım yok.” demiş, o zaman bizim Komisyon olarak ne yapmamız gerekli? Bu öneriyi getirmemiz gerekli. Ama şimdi size aktardığım bu bulguyu siz arasanız, tarasınız Atatürk Orman Çiftliği Sayıştay Denetim Raporu’nda bulamayacaksınız. Neden? Çünkü bu bulgu yayınlanan rapordan çıkarılmış. Hangi gerekçeyle? Gerekçe yok. Nerede bu bulgu? Bu bulgu Sayıştayın taslak raporunda var ama Meclise gelene kadar herhâlde Sayıştay ile Meclisin arasında bulgu çıkmış, uçmuş, uçurulmuş; bulgu yok.

Şimdi, diğer taraftan, bu istisna maddesiyle ilgili, Kamu İhale Kanunu’nun 3’üncü maddesi istisna maddesi yani kamunun yapacağı ihalelerdeki çeşitli istisnaları tanımlıyor. Bütün Türkiye Cumhuriyeti’nde kullanılan alfabenin tüm harfleri bitmiş durumda, tanınan istisnaların sayısı bu kadar artmış, alfabe bitmiş yani a’dan z’ye kadar bütün harfler bitmiş, artık “aa” “bb” diye devam ediyor yani Türk alfabesi bitmiş, Çin alfabesine geçilmiş, bütün bu istisnaların arasında Atatürk Orman Çiftliğine bir istisna yeri bulunamamış. Bakın, ben öneriyi getireyim, istisnalar içinde eğer “ç” harfi yoksa “ç” harfinin yerine Atatürk Orman Çiftliğine bir istisna tanımlayalım, tanımlayalım ki Atatürk Orman Çiftliği gelişsin; tabii gelişecek, nasıl gelişecek? Ticaretle gelişecek, ticari faaliyet yapacak yani ne yapacak? Pazarlayacak ürünlerini ama pazarlamak istediği anda, yine, bakıyoruz ki kolu kanadı kırık Atatürk Orman Çiftliğinin.

Sayıştayın bulgusu -bu da uçurulan bulgulardan yani sansürlenenden- vatandaş adına, halk adına denetim yapacak, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunu temsil eden KİT Komisyonuna getirilmeyen bulgu diyor ki: “Kurum pazarlama esaslarını belirleyen bir yönergenin bulunmaması.” Ya, kurumun daha pazarlamayla ilgili yönergesi yok, nasıl ticaret yapacak, nasıl gelişecek? Sayıştay diyor ki: “Bu kapsamda, 2020 yılı pazarlama faaliyetlerinin 16 adet ulusal market ve yerel market, İzmir ili

olmak üzere toplam 1 adet ihaleli bayimiz, 3 adet fabrika satış mağazalarımız, 18 adet ürün satış protokolü bayilığı -yani tali bayilik verilmiş- 68 adet de resmi kurumla imzalanan protokollerle sürdürülmektedir ancak pazarlama faaliyetlerinin yürütülmesinde kullanılan yöntemlerle ilgili bir yönergenin olmadığı, yapılan sözleşmelerin pazarlama ve satış prosedürlerinin bir standart doğrultusunda yapılmadığı gözlemlenmiştir.” Ve öneri olarak da diyor ki: “Atatürk Orman Çiftliğinin ürünlerine etkin talep sağlanabilmesi için...” Tabii, acaba Atatürk Orman Çiftliği, acaba AK PARTİ bu ürünlere etkin bir talep sağlanmasını istiyor mu? Soru bu. Şu ana kadar bu doğrultuda bir istek olmadığını görüyoruz. “Atatürk Orman Çiftliğinin ürünlerine etkin talep sağlanabilmesi için pazarlama faaliyetlerinin kurumsal olarak daha etkili yapılabilmesini ve standart prosedürlere oturtulabilmesini teminen pazarlama yönergesi hazırlanarak yürürlüğe konulması için başlatılan çalışmanın sonuçlandırılması önerilir.” diyor. Bu kadar köklü bir kurumda -hele hele son yirmi yılda tek parti iktidarının olduğu bir dönem yaşıyoruz- bir türlü bu yönerge hazırlanamamış yani birileri başka işlerle çok meşgul, bunu hazırlayabilecek bir çözüm üretilmemiş. Kamu idaresinin cevabını okuyorum, cevap şu: “Söz konusu denetim raporu incelenmiş olup kurumumuzun ilave görüşü bulunmamaktadır.” Yani buna da kabul, bunda da diyor ki “Haklısınız.” Buradan çıkan sonuç nedir? Atatürk Orman Çiftliği, biz burada denetliyoruz ama ne bir genel müdürlük yani müdürlükten... Yirmi yılda AK PARTİ döneminde sade bir memuriyette göreve başlayan kişi yönetim kurulu başkanlığına kadar gelmiş hatta atamalarda usulsüzlükler nedeniyle sade bir memurun yönetim kurulu başkanı olması bile bir imzayla iki günde olan iş ama koskoca Atatürk Orman Çiftliği müdürlüktün genel müdürlük seviyesine terfi edememiş. Dolayısıyla bir yönetim kurulu da yok, o da yok; böyle bir durum. Hızlı ve etkin karar alma kabiliyetini yitirmiş bir müdür, bir müdür yani bir devlet teşkilat yapısının içinde kaç kişinin müdahalesine ve etkisine ne kadar hızlı ve çabuk maruz kalabilir siz artık hayal edin, böyle bir durum. E, pazarlama yönergesi de yok zaten, tüm bunlar olmamış da bir istisna mı sağlanmış, hani kamu kurum ve kuruluşlarına ürünlerini satarken bir avantaj sağlasın, bu da yapılmamış.

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Toparlayalım lütfen.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Biraz önce Sayın Atıla Sertel söyledi, diğer kurumlara, kuruluşlara ürünlerini satmasını bir kenara bırakıyorum, ya şu denetim yapıldığı Türkiye Büyük Millet Meclisinde satılan dondurma markası Atatürk Orman Çiftliği değil yani neredeyse diyeceğim ki Türkiye Büyük Millet Meclisi de özelleştirilecek AK PARTİ döneminde, bir biz kaldık yani biz milletvekilleri kaldık özelleşmeyen. Dolayısıyla burada bir aşırılık görüyorum ben ve değil Atatürk Orman Çiftliğine bir pozitif ayrımcılık yapmak yani negatif ayrımcılık yapıldığını görüyoruz; istisna maddelerinin içinde değil bir kelime, bir hece, bir harf bir noktalama işareti kadar kendine Atatürk Orman Çiftliği yer bulamıyor.

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU - Sayın Vekilim, toparlayalım lütfen, rica ediyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben 2002 yılında Atatürk Orman Çiftliğinin Ankara’daki toplam arazilerinin büyüklüğünü sormak istiyorum ve 2022 yılında Atatürk Orman Çiftliğinin toplam arazilerinin büyüklüğü nedir? Parsel parsel, hem 2002’de hem 2022 hangi parseller Atatürk Orman Çiftliğine aittir? 2002’de Atatürk Orman Çiftliğine ait olup da daha sonra elden çıkan parsel araziler, arsalar, binalar daha sonra ne şekilde el değiştirmiştir, şu anda kimlere aittir, hangi kurumlar devredilmiştir? Bunları sormak istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Teşekkür ederim.

Başka söz isteyen? Yok.

Sayıştayın öneri hakkında görüşünü alabilir miyiz?

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sayın Başkanım, gelişmeleri takip etmek anlamında izlememizde kalmasının uygun olacağını değerlendiriyoruz yani izleyelim.

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Peki, önerinin Sayıştay tarafından izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2019 yılının 2 numaralı önerisiyle 2020 yılının 2 numaralı önerisi benzer mahiyette olduğundan birlikte işleme alıyoruz.

Şimdi daha güncel olan 2020 yılının 2 numaralı önerisini okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Öneri 2:

Toplam satışların büyük oranının Ankara’ya yapılan satışlar olduğu dikkate alındığında ülkemiz için oldukça büyük marka değerine sahip ve kalite değeri yüksek ürünlerin ülke çapına yaygınlaştırılması amacıyla ticari açıdan büyük tüketici kitlesine sahip İstanbul ve İzmir gibi metropollere yapılan satışların artırılması için başlatılan çalışmaların sürdürülmesi.

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Sayın Müdürüm, cevaben, buyurun.

ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ MÜDÜRÜ YENER YILDIRIM – Sayın Başkanım, Atatürk Orman Çiftliği ürünlerinin daha fazla tüketiciye ulaşmasını sağlamak amacıyla yapılan satış protokolleriyle “pttavm.com” ve “aoçmarket.com” adresleri üzerinden müdürlüğümüz ürünleri on-line satışa açılmıştır.

Atatürk Orman Çiftliği ürünlerini yurt genelinde yaygınlaştırılması amacıyla bal ve dondurma ürünlerinin de 2021 yılı içinde ülke genelinde faaliyet gösteren 2 ulusal zincir marketle anlaşma yapılarak ürünlerin satışına başlanmıştır. Müdürlük bayi ağının yanı sıra özellikle daha fazla tüketiciye ulaşmak için ülkemiz genelinde satış noktalarının artırılması çalışmalarına başlanılmıştır.

Markamızın yurt dışında da bilinirliğini sağlamak ve satış hacmini artırmak üzere Avrupa ülkelerine ihracat yapılmış olup hâlihazırda ihracat çalışmalarımız devam etmektedir.

Öneriler doğrultusunda hareket edilmektedir.

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Öneri üzerinde söz almak isteyen üyemiz? Yok.

Sayıştayın öneriyle ilgili görüşünü alabilir miyiz?

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Tarafımızca izlenmesinin uygun olacağını değerlendiriyoruz Başkanım.

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Peki.

Değerli üyeler, önerinin Sayıştay tarafından izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Böylelikle 2019 yılı önerilerinin görüşmeleri tamamlanmıştır.

Şimdi 2020 yılı önerilerinin görüşmelerine başlıyoruz.

Kurumun 2020 yılına ait 1 ve 2 no.lu önerilerini görüşmüştük, bu nedenle 2020 yılının 3 numaralı genel önerisini okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Öneri 3:

2020 Yılı Sayıştay Denetim Raporu’nda yer alan diğer bulgu ve önerilerin de yerine getirilmesi.

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Sayın Müdürüm, cevaben, buyurun.

ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ MÜDÜRÜ YENER YILDIRIM – Öneriler doğrultusunda hareket edilecektir Başkanım.

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Teşekkür ediyorum.

Teamül gereği önerinin Sayıştay tarafında izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın üyeler, diğer bulgu ve önerilerden görüşülmesini talep ettiğiniz öneri var mı?

ATİLA SERTEL (İzmir) – Var Başkanım.

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Atila Bey, buyurun.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Diğer bulgu ve önerilerde “9.2.3 Ankara Büyükşehir Belediyesinden olan ve süresinde ödenmeyen alacakların artamaya devam etmesi hâlinde...” diye başlayan bir öneri. Burada diyor ki “Eğer bu paraları tahsis edemezse kuruluş finansman sıkıntısına gireceği dikkate alınarak alacakların yasal takipte olması...” diyor. Ben de bu konudan yola çıkarak şunları söylemek istiyorum: Atatürk Orman Çiftliğinin üretimden uzaklaşmasının, yeşil alanlarının günden güne azalmasının en önemli nedenlerinden biri de kiraya verilen alanlar. Öyle ki bugün 33 bin 98 dekar arazisi kalan Atatürk Orman Çiftliği’nin 4.738 dekarı kirada. Kiraya verilen arazilerin büyüklüğü yüzde 14’le 2’nci sırada yer alıyor. Kiralık alanlar tarla ve bahçe kültürleri arazilerinden daha fazla oldu. Kiralamalar hâlen devam ediyor, kimileri ise mahkemeden dönüyor. Atatürk Orman Çiftliği’nde 2020 yılında gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerine ait 4 adet, kamu kurumlarına ait 2 adet kiraya verme işlemi yapıldı ve Müdürlüğün 2020 yılı sonu itibarıyla 82 adet resmî kurum, 69 adet özel kişi olmak üzere 151 adet kiralanmış alanı bulunuyor. Bu kira alacaklarının bir kısmı da ne yazık ki -benim bildiğim kadarıyla- tahsil edilmiyor. Önceki yıllarda da ben bu konuyu dile getirmiştım.

Kiralamalarla ilgili son durumları öğrenmek için bazı sorular soracağım, yanıtlanmasını isteyeceğim. Atatürk Orman Çiftliğine son olarak Emniyet hizmet binası yapılması planlandı ancak Mimarlar Odası iyi ki bu davayı açtı ve planlar tek celsede iptal edildi. Mahkemeden dönsün veya dönmesin yani bu Çiftliği göz göre göre imara açmaya devam etmenin anlamı nedir yani niye bu Atatürk Orman Çiftliği’ne bu kadar çok imar planı ve uğraşı var onu anlamak mümkün değil. Bunun açıklanmasını istiyorum.

İkincisi: Yeşillendirilmesi ve ağaçlandırılması uzun yıllar aldı o Atatürk Orman Çiftliği’nin; yeşil alan ve ağaç bakımından en zengin olduğu yıl hangi yıldır? O tarihte orman alanıyla birlikte toplam ne kadar yeşil alan vardı? Atatürk Orman Çiftliği’nin yeşil anlamda en zengin olduğu yıldan bugün ağaçtan ve yeşilden koparılan alan ne kadar oldu, yıllara göre azalış ve artışı bir tablo olarak sunmanızı istiyorum. Buna paralel olarak 2002 yılında Atatürk Orman Çiftliği’nin beton ayak izi miktarı neydi, bugün nedir? Yıllara göre azalış veya artışı gösteren bir tablo sunmanızı, bütün KİT Komisyonu üyelerine bu tabloyu vermenizi rica ediyorum.

Yine, Ankara Çukurambar’da TOKİ’ye devredilen ve satışa çıkarılan Atatürk Orman Çiftliği arazisinin imar planındaki değişiklikleri yargıya takılmıştı. Yargı, Atatürk’ün mirasına aykırı şekilde konut ve ticaret alanına çeviren plan değişikliklerinin yapılamayacağına karar verdi. Bu arazideki son durum nedir?

Ben Ankara Büyükşehir Belediyesinden kira alacaklarının en önemli kısmının geçmiş Belediye Başkanı Melih Gökçek döneminden kalma kira alacaklarının olduğunu biliyorum ancak yine de soruyorum: Ankara Büyükşehir Belediyesinden Melih Gökçek döneminde alınacak kiralar ne kadardı,

şimdi Melih Gökçek'ten sonra Mansur Yavaş döneminde ne kadarı ödendi, hâlâ ne kadar alacağınız var; bunları açıklamanızı rica ediyorum. 2022 yılı itibarıyla kurumun kaç kiracısı var, bu kiracılardan tahsil edilmeyi bekleyen alacak miktarı ne kadara ulaştı; bunu öğrenmek istiyorum.

Son sorum şu: Ankara Büyükşehir Belediyesine fidanlık olarak kiraya verilen 33 dekarlık alanın amacı dışına kullanıldığı belirtiliyor, bahse konu 33 dekarlık alan Ankara Büyükşehir Belediyesine hangi yıl, hangi amaç doğrultusunda kiraya verildi? Ankara Büyükşehir Belediyesi sizden kiraladığı bu alanı hangi yıl, hangi firmaya verdi? O firma 33 dekarlık alan üzerinde hangi faaliyetlerde bulundu, bununla ilgili son durum nedir; bu konuda açıklama yapmanızı rica ediyorum.

Çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

Geneli üzerinde söz almayacağım, benim sözlerim bu kadar. Atatürk Orman Çiftliği bize kalan miras. Gösterdiğiniz film de çok etkili. Mustafa Kemal Atatürk'ün bize emanet ettiği mirası artık korumanın, bundan sonra oraya gerçekten 1 bina bile yapılmaması için gayret sarf etmenin zamanıdır diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Teşekkür ederim Sayın Sertel.

Söz sırası Sayın Deniz Yavuzılmaz'da.

Buyurun.

DENİZ YAVUZILMAZ (Zonguldak) – Evet, biraz önce yaptığım konuşmada kurumun aslında büyümesinin istenmediğini, önüne engeller konulduğunu, sadece müdürlük olarak o çapta, o formatta kalmasının tercih edildiğini, bunun da bilinçli bir tercih olduğunu, genel müdürlük seviyesine getirilmediğini, bir yönetim kurulunun teşkil edilmediğini, pazarlama yönergesinin hazırlanmadığını, kurumu büyütecek olan ve aslında devlete ait kurum, kuruluş ve şirketlere satış yaparken sağlanabilecek pozitif ayrımcılık ve istisna maddelerinin içinde a'dan z harfine kadar istisnaların tanımlandığı, hatta Türk alfabesinin bitip “aa” “bb” diyerek de bu istisnaların devam ettiğini ancak bir noktalama işareti kadar istisnaların içinde yer bulamadığını ifade ettim.

Şimdi bir de rakamlarla bakalım, rakamlar benim söylediğim düşüncemi destekliyor mu? Bakın, elimde 2020 Yılı Atatürk Orman Çiftliği Sayıştay Raporu var. Bakın, rapor ne diyor? Ben ilk kez böyle bir tablo görüyorum, bütçeye ilişkin tablo görüyorum. Bütçenin, bütçeye göre sapma oranları baştan aşağı eksi, baştan aşağı eksi. Bana neyi hatırlattı? AK PARTİ'nin ekonomi politikalarını hatırlatıyor, onun karnesini hatırlatıyor. Bakın, personel sayısı düşüyor, yüzde eksi 6,2 düşmüş 2019'dan 2020 yılına; üretim düşmüş, pastörize süt üretimi yüzde eksi 10,5 düşmüş; yoğurt üretimi yüzde eksi 18,5 düşmüş; tereyağı üretimi yüzde eksi 16,8 düşmüş; dondurma üretimi yüzde eksi 42,2 düşmüş. Niye Türkiye Büyük Millet Meclisine Atatürk Orman Çiftliği dondurması gelmiyor, gelmemesi yanlıştır derken vallahi o iyimser bir eleştiriymiş, e, yok ki elinde dondurması getirsin; bakın, yüzde 42,2 düşmüş. Bal yüzde 9,7 düşmüş. Böyle devam ediyor.

Yatırımlar, işte bize işaret verecek olan şey şu: Atatürk Orman Çiftliği'nin büyümesi mi isteniyor, yoksa böyle can çekişerek yok olmak ile var olmak arasında ince bir çizginin üstünde kalması mı isteniyor? Yatırımlar, bakıyoruz, yatırımlar 2020 yılında 17 milyon 15 bin lira yatırım ödeneği ayrılmış, bütçe; bakın, bakın bu kadar para ayrılmış. Ne kadarını harcamış kurum, ne kadarıyla yatırım yapmış kurum? 1 milyon 609 bin lira, pes yani. Ben şu anda Atatürk Orman Çiftliğinin tesislerini... Bakın, normal şartlarda şu KİT Komisyonundan çıktığımız an arabaya binip hızlı bir şekilde gidip görmek istiyorum yani tesisleriniz teknolojik mi, mükemmel mi, iyi mi, hiçbir ihtiyacınız yok mu? Yüzde eksi 90,5 yatırım bütçesini kullanmamışsınız, bunu açıklayın.

En kısa zamanda da KİT Komisyonundan Atatürk Orman Çiftliği tesislerini ziyaret etmek için bir program olmasını istiyorum. Yani orada bir felaketle karşılaşmamamızı ümit ediyorum, büyük bir bolluk olması lazım.

Yatırım bütçesini yüzde eksi 90,5 kullanmayan bir kurumun müdürü olarak bunu bana açıklayın ve üretim oranları düşmüş, ya kullansaydınız yatırım bütçenizi, üretimi artırsaydınız, daha fazla satsaydınız, pazarlasaydınız. Böyle acayip bir durumla karşı karşıyayız. Karne burada, bütçe tablosu, tablo baştan aşağı eksilerle dolu. Ben Sayın Müdüre şunu sormak istiyorum ve buradaki Bakanlık yetkililerine soruyorum: Ya, ne yapmak istiyorsunuz? Atatürk Orman Çiftliğinin arazilerinin üzerine 2 tane saray, 3 tane de konsolosluk, büyükelçilik mi kurulması lazım? Nedir ya, yapılmak istenen ne? Biz burada neyi denetliyoruz yani büyümek istemiyor, kendini geliştirmek istemiyor, ne hedefliyoruz Atatürk Orman Çiftliği'yle ilgili? Neden Atatürk Orman Çiftliği bir genel müdürlük seviyesine getirilmiyor? Neden yatırım bütçesini Atatürk Orman Çiftliği kullanmıyor? Bunu açıklamasını istiyorum. Aynı zamanda, bir önceki yıl da yatırım bütçesinde yine eksilerde bir tutar var, dolayısıyla bu da AK PARTİ'nin politikasının olduğunun bir ispatı gibi tablonun içinde duruyor.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Teşekkür ederim.

Böylelikle önerinin görüşmeleri tamamlanmıştır.

Şimdi geneli üzerinde görüşmelere geçeceğiz. Söz almak isteyen üyelere söz vereceğim.

Genel uyarımızı yapmak istemiyorum, daha önce yapmıştık.

Şimdi söz almak isteyenlere söz vermeden önce bir hatırlatma yapmak istiyorum.

Evet, geneli üzerinde söz almak isteyen üyemiz Sayın Sarıbal.

Buyurun.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Çok teşekkür ederim.

En sondan başlayayım, 2020 bulgusu var, diyor ki: “Plan ve hedeflere ilişkin olarak kurumun stratejik planının bulunmaması... Kurumun misyon, vizyon hedeflerin ortaya koyan ve bu hedeflere ulaşma stratejisini gösteren stratejik planın hazırlanması önerilir.” denilmiş. “Öneri doğrultusunda hareket edilecek.” denilmiş. Birinci soru bu olsun: 2022, stratejik plan hazırlandı mı, var mı böyle bir stratejik plan?

ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ MÜDÜRÜ YENER YILDIRIM – Var.

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – En son finalde, cevaplarda söz hakkı vereceğim Genel Müdüşümüze.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Tamam onu sordum.

Tabii, birçok şey söylendi, Yavuz da sağ olsun detaylarıyla anlattı. Şimdi, bir, Atatürk Orman Çiftliği bitkisel ıslah çalışması; iki, orman alanındaki ıslah çalışmaları; üç, tarımda yeni teknolojiler; dört, tarımın bitkisel üretiminin tohum ve diğer alanlardaki çalışmasını yürütmek, tarımda eğitim ve gösteri alanı olarak kullanmak yani önder bir alan yaratılmak amacıyla tarımın geleceğine bilimsel açıdan, teknolojik açıdan katkı koymak açısından inşa edilmiş bir yer aslında temel görevi ve işlevi de bu; teknoloji, bilgi, tohum ıslahı, ağaç, orman... O yüzden “Atatürk Orman Çiftliği” denilerek kocaman bir misyon biçilmiş aslında. Şimdi, diyorsunuz ki 1983 yılından sonra çıkarılan yasalarla bir kısmı kiraya verildi, bir kısmı kamu kurumlarına, bir kısmı diğerlerine ama 1998 yılından sonra Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun kararıyla birinci derece doğal ve tarihi sit alanı ilan edilmiştir.

Sayın Müdürüm “birinci derece doğal ve tarihî sit alanı ilanı” ne demektir, tarif eder misiniz? Elbette bu bir soru. İki; birinci derece doğal ve tarihî sit alanı ilan edildikten sonra oraya -başta saray ya da yapılması uygun muydu? Nasıl buna izin verildi? Bunu özellikle söylemek isterim.

Yine, başka bir şey daha söylüyorsunuz. Süt fabrikası, meyve suyu, bal fabrikası... Yine, Yavuz’a katkı olsun diye söylemek isterim aslında. Farkındayız, işlevsizleştirip, kimliksizleştirip tamamen zarar göstererek “Artık bu fabrikaları buradan çıkaralım -zaten özelleştirmeyi de ilahlaştıran bir yapıyla karşı karşıyayız- bunları devreden çıkaralım, zaten özel sektör bunları yapıyor, kamuya ne gerek var, niye böyle bir yük olsun?” denme noktasını biliyoruz, onun çok farkındayız. Merakım şu: “Bir pandemi süreci var. Pandemi sürecinden dolayı dünyada Ukrayna savaşı var, bilmem ne var -belli ki yeni hazırlanmış bu yazı- ağaç diktik, dünyada gıda krizi ve tarımsal meseleler üzerinden ağaç diktik, ayrıca da ayçiçeği tohumu konusunda hububatla takas şey yapıyoruz, münavebe yapıyoruz.” diyorsunuz. Merak ettim hakikaten Covid-19 döneminde gıda krizinin hangi ağaçla giderileceğini. Hangi ağaçları dikiyorsunuz? Hangi ağaç fidanlarını yetiştiriyorsunuz? Yani ağaç fidanlarının gıda kriziyle ve tarımda yaşanacak temel sorunlarla elbette bütünsel olarak bir bağı vardır ama özellikle temel gıdalar olarak buğdayla, arpayla, mısırla, soya ile ve baklagillerle -örneğin, mercimekle ya da kuru fasulyeyle, nohutla- bunun nasıl bir bağ var? Ya, nasıl? Ben hani anlamak için soruyorum çünkü bizim de bilgiye ihtiyacımız var. Bilmediğimiz, krizden bir çıkış yolu varsa sayenizde onu da öğrenelim, bilelim ki CV’nizi okudum, bayağı tarım il müdürlüklerinde çalışmışsınız, bir veteriner kimliğiniz var, bir mesleki kimliğiniz var. Buradaki herkese saygıdan kusur etmeyerek söylemek isterim ama en başta oranın amacına uygun olarak çalışmasını sağlayacak elbette sizsiniz, siz olmalısınız. Yani bu ayçiçeği alanı ne kadar? Münavebelik kullandığınız alan ne kadar? Sizce orada artık birinci derece doğal sit ve tarihî bir alan var mıdır? Ve geldiğimiz noktada ne zaman havluyu attırmayı düşünüyorsunuz AOC’ye.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Teşekkür ederim Sayın Sarıbal.

Sayın Yavuziyılmaz, buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani illa son sözü Metin Vekilime vereceksiniz.

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Hayır, sıralama bende öyle görünüyor ekranda, siz önce talep etmişsiniz, Metin Bey’den önce.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sağ olun.

KEMAL ÇELİK (Antalya) - Bir operasyon yaptık biz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Benim sorum şu: Anayasa’mıza göre herkes kanun önünde eşittir, değil mi? Yani vatandaşın uyması gereken kurallar var, aynı zamanda devletin de uyması gereken kurallar var, Bakanlıkların da uyması gereken kurallar var, Cumhurbaşkanlığı makamının da uyması gereken kurallar var. Birinci derece sit alanı olan Atatürk Orman Çiftliğine ait arazinin içinde çeşitli yollarla, başka kurumların aldığı kararların aracılığıyla bir saray yapıldı.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Külliye.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bu konuyla ilgili suç duyurusunda bulundunuz mu? Cumhurbaşkanlığı makamının himayesinde yapılan bu inşaatla ilgili kurumun menfaatlerini korumak adına, suç duyurusunda bulundunuz mu?

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Söz sırası Sayın Gündoğdu’da.

Buyurun.

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Sayın Başkanım, çok değerli KİT Komisyonu üyeleri, Kıymetli Müdürüm ve müdür yardımcıları, Sayıştayımızın temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii “Atatürk Orman Çiftliği” deyince öncelikle Mustafa Kemal Atatürk’e bu güzide yeri millete bağışladığı için teşekkür ediyorum.

Tabii, Atatürk Orman Çiftliği uzun süre tartışmalara maruz kaldı. Mustafa Kemal Atatürk 1929 yılında burayı orman çiftliği ilan ederken millete bağışladı yani milletin bir orman çiftliği olarak millet adına bağışladığı bir yer. Biz de -sürekli eleştiriliyor- millet adına bağışlanan yere milletin evini yaptık.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Kaçak olarak.

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Biz milletin malı olan, ürünü olan, millet adına yapılan bir bina, Millet Camisi yaptık ve aynı zamanda Millet Kütüphanesi yaptık. Millet Kütüphanesi de Türkiye’deki en büyük kütüphanelerden biri oldu, dünya çapında da sayılı kütüphanelerden biri. Elbette sit alanı olan, korunması gerekli olan binalar korunuyor. O da zaten şu anda ekranlarda var. Atatürk Orman Çiftliği’nin, tabii, böyle sürekli bunun üzerinde örselenerek farklı bir boyuta çekilmesi doğru değil çünkü yapılan, millet iradesini temsil eden, milletin iradesini temsil eden, seçilmiş Cumhurbaşkanımız ve bundan sonra seçilecek olan cumhurbaşkanlarımızın da oturacağı yerin ülkemize yakışır bir yer olması ve onun yanında da milleti temsil eden kütüphanenin ve caminin olması, bu millet için, Türk milleti için büyük bir değerdir. Buradan bunu eleştirmenin çok doğru olduğunu düşünmüyorum çünkü bu bir şahsa yapılan bir şey değil, bu ülke adına, ülkeye yapılan bir hizmettir. Biz buna “külliye” dedik. Sebebi de kütüphanenin, caminin, hatta 15 Temmuzdan sonra müzenin olduğu bir yer hâline geldi, çok da güzel oldu, Türkiye’nin şanına, şerefine, Türk milletinin şanına, şerefine yakışır bir yer hâline geldi. Bunun Atatürk Orman Çiftliği’nin içerisinde olması farklı bir değer kattı çünkü Mustafa Kemal Atatürk’ün 1929 yılında millete bağışlamış olduğu orman çiftliğinin içerisinde olması ve millet adına temsil edilen, milleti temsil eden Cumhurbaşkanımızın da “külliye” dediğimiz yerin orada olması çok yakıştı diye düşünüyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Anayasa’ya, kanunlara ne oldu bu arada?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Dinleyelim.

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Anayasa’ya, kanunlara, hiçbirine aykırı değil, Türkiye Cumhuriyeti devletin hizmet yeri orası. Bugün Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan olur, yarın bir başkası olur, ondan sonraki süreçte bir başkası olur.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Kim olursa olsun kanunlara uygun yapmak zorunda.

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Hemen yarın değil de bir süre sonra.

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Tabii, belli bir süre sonra olur, hemen olmaz; doğru, teşekkür ediyorum ağabey.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Kanunlara herkes uyacak, Cumhurbaşkanı da uyacak.

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Herkes kanuna uyuyor, kanuna uymayan kimse yok. Elbette ki bazen bu ülkede kanunlara uygun olmayan dönemleri de yaşadık. 28 Şubat sürecinde -o derinlere girmek istemiyorum, zaman çok uzadı- o dönemde kanunsuzlukları biz çok iyi gördük.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – O zaman herkes her yere kaçak bina yapsın, onu mu söylüyorsunuz?

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Biz kanunsuz hiçbir şey yapmadık. Bizim yaptığımız binaların tamamı millet adına yapılan binadır, kimsenin mülkü değildir, bu milletin mülküdür, bu devletin mülküdür. Onun için böyle değerlendirilirse daha faydalı olacağını düşünüyorum.

Diğer bir açıdan baktığımız zaman Atatürk Orman Çiftliğine, diğer eleştirilen hususlarla ilgili de bir şeyler söylemek istiyorum. (CHP sıralarından gürültüler)

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Siz aynı bakış açısıyla...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Yavuzılmaz, lütfen dinleyelim.

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Şunu belirtmek istiyorum Sayın Yavuzılmaz: Atatürk Orman Çiftliği bir müdürlük ama direkt Bakana bağlı bir müdürlük. Atatürk Orman Çiftliği bir genel müdürlüğe bağlı değil. Aslında bu birçok kurumumuzda var. Bazen böyle müdürlük olarak duruyor ama bu genel müdürlük gibi hizmet veriyor, güçlü durumda.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – “Genel müdürlüğe çevirelim.” diye dilekçe verelim, var mısınız?

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Genel müdürlük olduğu zaman fark eden bir şey olmayacak, fark eden bir şey olmayacak.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yönetim kurulu oluyor.

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Yönetim kurulu olsa bile çok fark eden bir şey olmayacak. Buraya gelen, KİT Komisyonuna gelen birçok arkadaş... Kurumları burada biz inceliyoruz, yönetim kurulu üyeleri de var, efendim, genel müdürü de var. “İki insana niye para veriyorsunuz?” diye isyan eden, itiraz eden muhalefet olarak sizlersiniz arkadaşlar. Ne kadar güzel, bir yönetim kurulu üyesine para ver, bir ona para ver... Vermemiş Atatürk Orman Çiftliği de güzel bir şekilde, müdürlük bünyesinde devam ediyor. Yani şimdi ya oradan söylüyoruz, onu eleştiriyorsunuz, buradan şey yapıyoruz onu eleştiriyorsunuz. Ya, bir karar verin, bir türlü şey yapmıyorsunuz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Zaten sizin bu düşünce açınızla...

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) –Ayar tutturmamız lazım. Onun için çok fazla şey yapmak istemiyorum.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Bütün ayarlarımızı bozdunuz, ne tutturacaksınız?

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Ben Sayın Müdürüme çok teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından gürültüler)

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani genel müdürlük olmasın mı?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Yavuzılmaz, lütfen.

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Ama görmezlikten gelmemek lazım.

Bakın, Sayın Yavuzılmaz, ben size değil herkese söylüyorum; Sayın müdürümüze çok teşekkür ediyorum, sebebi de şu: Şimdi, 2021 yılında 31 milyon lira kâr etmiş Atatürk Orman Çiftliği, 31 milyon lira kâr etmiş. Bu kârı çok iyi değerlendirmemiz lazım. Ben bu kârda emeği olan arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum.

Onun haricinde de eleştiri getirdiğiniz yerlerle ilgili, tabii, pandemi dönemi yaşandı, bu süreçte neler oldu, onların Sayın Müdürümüz mutlaka cevabını verecektir. Ama elbette ki Atatürk Orman Çiftliğinin ürünleri Türkiye’nin her marketinde, her yöresinde, her yerinde olmalı, buna hiç itiraz etmiyorum. Türkiye Büyük Millet Meclisinde de mutlaka olmalı, buna da itiraz etmiyorum. Bunun haricinde, Atatürk Orman Çiftliğinin satış noktaları mutlaka Türkiye’nin her yerinde olmalı.

Şimdi, sadece İzmir’de değil, Sayın Müdürüm, diğer illerde de Atatürk Orman Çiftliğinin satış yerleri mutlaka olmalı. Atatürk Orman Çiftliğinin ürünleri çok kaliteli ürünler, gerçekten kıymetli ürünler ve bu ürünlerin bu şekilde tadının bozulmadan -biraz önce dondurmasından bahsettik hep beraber- bu millete ulaşması lazım.

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Yedik.

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Süleyman ağabey “Yedik.” diyor, evet, teşekkür ediyoruz onun için de.

Onun haricinde diğer ürünlerin de ulaşması lazım. Bal konusunda ve diğer ürünlerde Atatürk Orman Çiftliğinin bir görevi de millete GDO’suz ve doğal ürünler yedirme olmalı. Doğal ürünleri mutlaka raflarında bulundurmalı, balı doğal olmalı, diğer ürünleri de doğal ürünler olmalı. Ben bu konuda da sizlerin görev almanızı ve bu konuda da çalışma yapmanızı rica ediyorum.

Bugüne kadar yapmış olduğunuz çalışmalardan dolayı teşekkür ediyorum. Gerçekten son dönemde Atatürk Orman Çiftliği çok güzel bir noktaya gelmiştir. Bundan sonraki süreçte de başarılarınızın devamını diliyorum.

Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Gündoğdu.

Sayın Zeybek, buyurun.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Tabii, arkadaşlarımızın da buyur ettiği gibi, Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünde, Atatürk Orman Çiftliğinin bulunduğu alanda bir hukuksuzluğun olduğu ortaya konuldu ve bu hukuksuzluğun da kanunlar çiğnenerek yapıldığını arkadaşlarımız anlattı.

Şimdi, ya, ben anlamakta zorluk çekiyorum yani bir hukuk devletinde, hukukla yönetilen bir ülkede birinci derecede kültür varlıkları içerisinde korunan bir yerin... Ya, kim olur da bunu böyle yapabilir yani burayı nasıl talan edebilir? Yani böyle birinci derece bu ancak ve ancak yani birinci derece kültür varlıklarının korunması... Türkiye Büyük Millet Meclisinin yani diğer taraflarda korunan bir varlığın Türkiye Büyük Millet Meclisinde bir kanunla hiç kaldırıldığını gördünüz mü siz? Kanunla kaldırılmayı bırak yani bir insanın belli bir siyasi otoritenin inisiyatifıyla bunun yapılması doğru mudur? Bu hakikaten ne biçim iştir? Böyle bir şey bir hukuk devletinde olacak iş mi yani? Ama şu bir gerçektir -ben sözün başından değil, şimdi konuşuyorum- bunu yapanlar Türkiye Cumhuriyeti devleti kanunları durduğu müddetçe hesabını vereceklerdir. Kim olursa olsun yani bunun Ahmet’i, Mehmet’i, makamı kim olursa olsun bunun hesabını vermek zorundadır; hukuk karşısında, kanunlar karşısında yargılanmak zorundadır. Bunu mutlaka yapacağız, yapmak da zorundayız.

Şimdi, diğer taraftan, Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünün bulunduğu bölgede, alanda... Ya, bu alan nasıl işlevsiz hâle getirilebilir? Bilerek nasıl basitleştirilebilir? Sayın Müdür ve arkadaşlar, hakikaten yani bu doğru bir şey değil. Bütçemizde de yazıyor. Her şeye yatırıma bütçe ayrılıyor. Bütçeyle yatırım yerine getirilmiyor. Yapılmak istenen... Çiftlikte mevcut bir sürü alan var, bir sürü fabrika var; bunlar çalışır hâlden çalışmaz hâle getiriliyor. Göreviniz ne sizin arkadaş orada? Siz ne iş yapıyorsunuz orada? Bu parayı biz veriyoruz size arkadaşlar, maaşınızı.

AHMET TAN (Kütahya) – Kemal Bey, Kemal ağabey, ya, Yunanistan’dan gelmediler; sakın ol biraz ağabey ya!

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Herhâlde oradan... Bak, ancak ve ancak bunu yaptırılar ve yapanlar Yunanistan’dan gelmez herhâlde, gelmez arkadaşım. Yani bu başka bir ülkede olmaz zaten.

AHMET TAN (Kütahya) – Biraz daha sakin ol ağabey.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) - Bunu Yunanistanlı yapmaz zaten. Neden? Mustafa Kemal Atatürk Yunan'ı denize döktüğü an onun komutanına saygı duymuştur. Böyle bir şey olabilir mi yani?

Ben buradan arkadaşlarım gerek Sayın Bedri Sertel Bey'in gerekse Deniz Yavuzyılmaz'ın gerekse...

BAHA ÜNLÜ (Osmaniye) – Atila...

ATİLA SERTEL (İzmir) – Beni söyledi. “Bedri Sertel” olarak söyledi.

AHMET TAN (Kütahya) - Atila Bey'e kızıyor.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Değerli arkadaşım...

ATİLA SERTEL (İzmir) – Atila Sertel...

BAHA ÜNLÜ (Osmaniye) – Orhan Bey...

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Orhan Sarıbal'ın anlattığı gibi...

ATİLA SERTEL (İzmir) – Bedri anlatmadı, ben anlattım.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Ya, arkadaş, bu konuda olumlu söz ve cümle kuran herkesi tebrik ediyorum.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Kemal Bey...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Zeybek'i dinleyelim.

Buyurun.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Atila Sertel anlattı, Bedri değil.

BAHA ÜNLÜ (Osmaniye) – Bedri Yaşar da anlattı ama.

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Bedri ağabey de anlattı.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Sertel bozuldu yani.

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Kemal Çelik de konuşacak, onu da söyle.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Değerli, Sayın Atila Servet ağabey.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Bak, “Servet” dedi sana da.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Yani tabii doğru söylüyorsunuz, insan konuşurken... Bir de şu anda neyi nasıl konuştuğumun da farkındasınız, dinlerken zaten sinir durumunda oldum.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Heyecan ve aşkla...

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Heyecan ve aşkı bırak, sinirlerim gerildi konuşmalarda, o yüzden beni biraz şey karşılayın yani bu tür tavrımla.

Değerli arkadaşlar, sizinle, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün kurduğu bu ülkede beraber yaşıyoruz. Onun emaneti üzerinde görev yapıyorsunuz. Bu emaneti, ya, bizim de oradan kazanç sağlamanız bile... Bizim kazançlarımızla maaş alıyorsunuz. Yahu, arkadaş, benim helal etmemi istiyorsan görevinizi doğru yapın arkadaş.

Teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

NEVZAT ŞATIROĞLU (İstanbul) – Bu ağır oldu.

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mustafa Savaş'ın, Samsun Milletvekili Kemal Zeybek'in AOC Müdürlüğünün

2019 ve 2020 yıllarına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmelerindeki konuşmasında geçen bazı ifadelerini düzeltmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Ama yani şimdi Sayın Zeybek...

NEVZAT ŞATIROĞLU (İstanbul) – Arkadaşlar ellerinden geleni yapıyor.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Arkadaşlar elinden geldiğince düzgün bir şekilde, şeffaf bir şekilde bir yönetim sergiliyorlar yani bu şekilde bir ifade çok hoş olmadı ve yakışsız oldu.

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Bence düzeltsin.

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Kemal ağabey, düzelt onu.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Zeybek, bunu bir düzeltin isterseniz.

AHMET TAN (Kütahya) – Kemal ağabey, seni seviyoruz biz; sen biraz düzelt bu işi.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Bakın, Sayın Zeybek, bence düzeltin bunu yani hoş olmadı bu ifade. Arkadaşlarımız burada...

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Mikrofonumu açar mısınız?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – “Hakkımı helal etmiyorum.” demek ne demek ya?

AHMET TAN (Kütahya) – Kemal ağabey, düzelt bu işi.

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Samsun Milletvekili Kemal Zeybek'in, Komisyon Başkanı Mustafa Demir'in, kendisinin AOC Müdürlüğünün 2019 ve 2020 yıllarına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmelerindeki konuşmasında geçen ifadeleriyle ilgili yaptığı açıklamaya ilişkin açıklaması

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Arkadaşlar, şimdi, bunu söylerken karşımda bugün yönetim ve müdür olarak gördüğüm arkadaşları kastetmiyorum ki.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Kimi kastediyorsunuz? Ya, onlar var burada, kimi kastediyorsunuz?

AHMET TAN (Kütahya) – Yaşa! Var ol!

KEMAL ZEYBEK (Samsun) - Bunu hukuksal olarak çiğneyenleri, hukuksal olarak bu işi bu hâle getirenleri...

ATİLA SERTEL (İzmir) – Anlayın siz de başkasına kızıyor.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki.

Demek ki Müdürümüz ve ekibini kastetmediniz, onu ifade ettiniz.

AHMET TAN (Kütahya) – Başkanım, bizi kastediyor o zaman.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Arkadaşlar, Sayın Müdürüm, yönetimdeki değerli arkadaşlarım, görevli arkadaşlarım; sizi tenzih ediyorum. Sakın bunu konuşurken... Siz varsınız burada, onun için sizinle konuşuyorum yoksa öyle bir derdimiz yok.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Zeybek, teşekkür ediyorum.

II.- İHTİSAS KOMİSYONLARI (Devam)

A) GÖRÜŞMELER (Devam)

2.- Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünün (AOC) 2019 ve 2020 yıllarına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleri (Devam)

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Buyurun Sayın Çelik.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Sayın Başkanım, Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, Atatürk Orman Çiftliğinin çok Değerli Müdür ve yetkilileri; hepiniz hoş geldiniz.

Aslında ben söz almayacaktım ama...

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Kemal Bey’den sonra...

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Evet.

Şimdi, gerçekten rahmetli Atatürk, Atatürk Orman Çiftliği’ni bırakırken tabii Türk tarımının gelişmesine önderlik yapsın diye düşündü. Türk tarımının daha iyiye gidebilmesi için gerçekten Ankara’nın bozkırında bir çiftlik bize miras bıraktı. Rahmetli Yüce Atatürk’e minnet borcumuz var. Ama şimdi memnuniyetle görüyoruz ki Türk tarımı –tabii, Atatürk Orman Çiftliğinin de çok büyük katkısı oldu- belli düzeye geldi. Meclisimiz Atatürk Orman Çiftliğinin değil, başka, özel sektörün dondurmasını alıyor. Bu aslında öyle eleştirilecek bir şey değil, övünülecek bir durum. Yani Atatürk Orman Çiftliğinin yaptığı dondurmadan daha iyisini yapabilen bir şeyimiz var. Atatürk Orman Çiftliğinin görevi öncülüktür.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani “Daha iyisini yapar.” ne demek?

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Evet, daha iyisini yapabilir.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Neye göre?

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Yani nar suyunun daha iyisini de yapabilir, alternatifler sunabilir ve Meclisimiz de hür iradesiyle Atatürk Orman Çiftliğinin kendini daha iyi geliştirmesi için bir imkân sağlar inşaallah.

Dondurma eskiden daha iyi gibiydi, bence şimdi biraz daha iyisini geliştirmeniz lazım, zaten göreviniz de bu, evet, göreviniz de bu.

Şimdi, gerçekten, Atatürk Orman Çiftliği... Yani Türkiye’nin bütün dondurması Atatürk Orman Çiftliğinin olacak, böyle bir şey falan yok. Türkiye’nin bütün çayları ÇAYKUR’un olacak; böyle bir şey yok. Biz artık büyük bir ülkeyiz, Moskova’daki, oradaki alışveriş merkezlerindeki, reyonlardaki Türk ürünlerini gördüğümüz zaman, çeşitliliğini gördüğümüz zaman, tüm dünya içerisindeki alternatifini gördüğümüz zaman çok mutlu oluyoruz; Atatürk Orman Çiftliğini böyle değerlendirmek lazımdır. Rahmetli Atatürk’ün düşündüğü gibi, Türk tarımının gelişmesine gerçekten çok önemli katkıda bulunmuştur ve bulunmaya devam edecektir diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Çelik.

Böylece geneli üzerindeki görüşmeleri tamamladık.

Şimdi, sözü Sayın Müdürümüze vermeden önce bazı hatırlatmalarda bulunmak istiyorum. Sayın Müdürüm, sayın üyelerimizin sorduğu sorulardan yazılı olarak yanıt verilmesini...

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Konuşsun ama Başkanım, yazılı deme ya.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Normal, biz her seferinde aynı şeyi söylüyoruz.

Cevap verilmesini gerektiren konularla ilgili cevaplarınızı tutanakların Türkiye Büyük Millet Meclisinin “web” sayfasında yayımlanmasından itibaren on beş gün içerisinde bütün üyelerimize Komisyon Başkanlığımız aracılığıyla iletebilirsiniz.

Buyurun Sayın Müdürüm, söz sizde.

ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ MÜDÜRÜ YENER YILDIRIM – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; öncelikle görüşmeler esnasındaki kıymetli görüş, öneri ve destekleriniz için hepinize teşekkür ediyorum.

Sayın vekillerimizden gelen soruların bir kısmı gerçekten çok detaylı bir inceleme ve rakamsal değerler taşıdığından onları yasal süresi içerisinde zamanında, en kısa sürede cevaplayacağız.

Şunun bilinmesini isterim ki, tabii, birkaç önemli konu öne çıktı.

Birincisi, yatırım bütçesi. Yatırım bütçemiz bizim, 2020 yılında, pandeminin tam orta sürecine denk geldiği için piyasada bir belirsizlik söz konusuydu; bu nedenle, gerek ihale yapılan firmalar gerekse bizim iş birliği yapacağımız kuruluşlar bu süreçte kimse yatırım yapmaya yanaşmadı, hatta çoğu ihale iptal oldu. Takdirlerinizdedir ki Meclisin de kararıyla ihale yapılan bazı firmalara sonradan fark ödemeleri çıkarıldı mağdur edilmeme adına. Tabii ki bunlar bilinseydi o firmaların hepsi o ihaleye girer, vazgeçmezlerdi. Teminatlarını yakma pahasına olsa dahi vazgeçtiler bu alımlardan, o nedenle yatırımı gerçekleştiremedik ancak önümüzdeki yıl inşallah hep birlikte göreceğiz, bu yatırımların hepsi şu an gerçekleşti ve gerçekleşiyor. Sayın vekillerimizi inşallah en kısa sürede gerek Komisyon olarak gerek tek tek, ayrı ayrı mutlaka kurumumuzda misafir etmek isteriz, onlara da göstermek isterim.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Yani tesislere yatırım yapmanızı engelleyen bir durum mu oldu?

ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ MÜDÜRÜ YENER YILDIRIM – Yok Sayın Vekilim, onunla ilgili yatırımlar yapılıyor, şu an yapıldı, yapılıyor da. Hatta pazartesi günü birinin açılışını yapacağız. Meyve suyunu tamamen yeniledik, inşallah... Hatta paramız yetmiyor şu anda.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Açılışına bizi çağırın.

ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ MÜDÜRÜ YENER YILDIRIM – İnşallah, inşallah.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Soru-cevap şeklinde, bakın, Sayın Müdürümüze... Dinleyelim Müdürümüzü.

Buyurun Sayın Müdürüm.

ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ MÜDÜRÜ YENER YILDIRIM – Diğer hususlardan biri de Sayın Vekilim, sanırım konuşma metninde bir yanlış anlaşılma var. Bizim Atatürk Orman Çiftliğinde bu zamana kadar tarımsal üretim olarak meyve fidanı üretimi vardı, 50 bin adet fidan üretimi. Biz, bu yıl bu sıkıntılardan kaynaklı olarak, 4 bin dönümlük bir boş alanımız vardı, tarımsal üretim alanımız, bu alanı meyve fidanı üretiminin yanında -orada izah ettiğim de oydu, sanırım eksik anlaşılmış, benim amacım, oradaki şeyimiz- ayçiçeği ve hububat üretimini desteklemektir; bu sembolik de olsa... Atatürk zaten kurduğu yıllarda bunu sembolik olarak Türk çiftçisine örnek olmak amaçlı yapmıştı, biz de örnek olmak amaçlı... Bu 2 bin dekarlık alana ayçiçeği ektik, inşallah, hasat yaptığımızda da birlikte basında görürsünüz ya da gelerseniz mutlaka görmenizi isterim. Buradaki üretim miktarımız tabii kısıtlı, 2 bin dönüm alanda ekili bir üretim söz konusu; onu özellikle hatırlatmak istiyorum.

Tabii ki, Atatürk Orman Çiftliğinin... Yani Mecelle’de bir kaide var biliyorsunuz:“Ezmânın tagayyürü ile ahkâmın tagayyürü inkâr olunamaz.” diyor. Biz, buradan hareketle banımız Atatürk’ün çiftliği kurduğu zamanlardaki Türk çiftçisine önder olma, modern tarım tekniklerini kullanarak azim ve kararlılıkla neler yapılabileceğinin gösterilmesi yönündeki misyonundan ziyade şu anda Türk çiftçisi aslında bu misyonu kapmış ve yerine getirmiş durumda, her türlü üretim yapabilmekte. Türkiye’nin her yerinde bugün gitseniz, bütün üretimler, Atatürk’ün o zaman örnek olmak istediği üretimlerin hepsi yapılmakta. Biz, yine bunu tarımsal araştırma enstitüleri eliyle, yine çiftçi eğitim ve yayım merkezlerimiz eliyle iş birliği yaparak Ankara merkezde ciddi alanlarda onlarla protokoller yapıp iş birliği yapıyoruz, örnek oluyorum. Türkiye genelinde de çeşitli desteklerimiz söz konusu.

Buradan hareketle, bu üretilen ürünlerin bugün bir pazar problemi var. Bu çiftçilerin pazarda bu alın terinin ve emeğinin karşılığını bulabilmesi için değerinde katma değerli bir şekilde bu ürünlerin son tüketicisiyle buluşması için bir markaya, bir kişiye ihtiyacı var; bu da bizim dedik biz çiftçilerimize. Sayın Amasya Milletvekilimiz burada yok, kendisi de çok iyi biliyor. Bugün bütün Türkiye’de çiftçi, kooperatif, üretici birliklerinin hepsine “Gelin, birlikte, bizim adımızla ürettiğiniz ürünleri pazara sunalım.” şeklinde bir teklifte bulunduk ve şu ana kadar yaklaşık 16 kooperatifle birlikte bu yönde çalışıyoruz, onların da ürünleri...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Süt ürünleri konusunda da mı çalışıyorsunuz?

ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ MÜDÜRÜ YENER YILDIRIM – Süt ürünleri konusunda da çalışıyoruz. Evet, o konuda da çalışmalarımız var. Yalnız şu anda başlattığımız bir çalışma yok, önce başlattığımız çalışmalarımız var.

Tabii ki, buradaki bizim Atatürk Orman Çiftliği kriterlerinde, kalite değerlerinde çok ciddi...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – “Başlattığımız çalışma” dediğiniz nedir, onu anlamadım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Fizibilite çalışmasıdır.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yirmi yılda ancak fizibilite...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Hayır hayır, bilemiyorum yani hangi çalışma, bir çalışma başlattığını söylüyor.

Sayın Yavuzyılmaz, dinleyelim, soru-cevap şeklinde olmasın.

ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ MÜDÜRÜ YENER YILDIRIM – Kendi yaptığımız üretim modelinin o birlikler eliyle de yapılmasıdır. Kendi yaptığımız üretim kalitesindeki üretimin o birlikler eliyle yapılmasını temin etmek şeklinde bir çalışma.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Siz yapmıyorsunuz yani?

ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ MÜDÜRÜ YENER YILDIRIM – Biz öğretici olarak, öğretici pozisyonundayız yani “Şu kalitede süt üretmelisiniz, bu kalitede dondurma üretmelisiniz, bu kalitede meyve suyu üretmelisiniz, katkı maddesi kullanmadan, kimyasal katmadan, raf ömrünü artırıcı bir madde kullanmadan bu şekilde yapabilirsiniz.” şeklinde bir birliktelik. Buna uyan kooperatif ve birliklerle çalışıyoruz ve çalışmaya devam edeceğiz; bu yönde ciddi bir manada ülke genelinde kooperatiflerle çalışmalarımız söz konusu. Bizim amacımız, Atatürk Orman Çiftliğinin değil, onların para kazanması, çiftçinin elindeki ürünlerin katma değerli bir şekilde, değerinde piyasaya arz edilmesi. Hep eleştiriyoruz ya “Aracılar, aracılar, aracılar...” Biz bu aracıları aradan çıkarıp, çiftçiyle bizim markamızı birleştirip bu şekilde piyasaya arz etme yönünde çok güzel çalışmalar da inşallah önümüzdeki yıllarda olacak ve devam edecek.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Türkiye Büyük Millet Meclisine teklif verdiniz mi dondurma için?

ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ MÜDÜRÜ YENER YILDIRIM – Sayın Başkanım, ticari bir konu olduğu için verilmiştir, ben şimdi bilmiyorum ama...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Siz yazılı olarak...

AOÇ MÜDÜRÜ YENER YILDIRIM – Evet, bakarız, onları cevaplarız.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Soru-cevap şekline dönüştü Sayın Müdürüm, siz burada sorulan, yapılan değerlendirmelerle ilgili yanıtlamanız gereken sorulara yazılı olarak lütfen...

ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ MÜDÜRÜ YENER YILDIRIM – Sayın Başkanım, son olarak da Atatürk Orman Çiftliğindeki arazilerdeki tasarruf hakkı tabii ki her zaman söylediğim gibi, yüce Meclisin yetkisi ve iznine bağlı olarak yapılmaktadır. 1983 yılından günümüze kadar bu konuda herhangi bir kanun çıkarılmamıştır.

Bahsettiğimiz hususların çoğu, gündeme gelen, bugün de burada tartışılan konuların çoğu 1938 ile 1983 yılları arasında çıkarılan kanunlarla Atatürk Orman Çiftliği arazisi olmaktan çıkarılan arazileri kastetmektedir; onları konu almakta olduğu için bu arazilerin kurumumuzla yasal bir tasarruf hakkı olmadığından onlarla ilgili çok fazla bir şey demek istemiyorum.

Ben, yine sözlerime son verirken...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Genel müdürlük olmak istiyor musunuz?

ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ MÜDÜRÜ YENER YILDIRIM – Sayın Vekilim, bu konudaki çalışmalarımızı size özel ziyaretimizde anlatayım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yazılı olarak...

ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ MÜDÜRÜ YENER YILDIRIM – Tabii cevap vereceğiz, cevap vereceğiz.

Sözlerime son verirken Sayın Başkanım, Atatürk Orman Çiftliğinde banimiz Atatürk tarafından yaptırılan tescilli ve tarihî binaların...

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Sayın Başkanım, bir önerim olacak.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Ama Sayın Müdürümüzü dinlemiyoruz, lütfen, bakın... Saatlerce dinledi, Sayın Müdürümüz saatlerce bizleri dinledi; e, şimdi de biz dinleyelim, lütfen.

Buyurun Sayın Müdürüm.

ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ MÜDÜRÜ YENER YILDIRIM – Sayın Başkanım, konuşmalar esnasında arkada geçen videolarda görüldüğü gibi, Atatürk zamanında yaptırılmış, banimiz Atatürk'ün yaptırmış olduğu o tarihî eserlerin biz hepsini restore ettirdik, halkımızın da hizmetine açtık; şu anda çok ciddi ziyaretçi de kabul ediyor, ziyaretler oluyor. Ben, bu vesileyle buradaki bütün hazırlarını kurumumuza davet edip bu tarihi mirasları da görüp incelemek ve kendilerine brifingler vermek adına kurumumuza davet ediyorum.

Herkesi saygıyla selamlıyor, teşekkür ediyorum.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Sayın Başkanım, bir önerim olacak.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Kapattık, kapattık ama, kapattık, lütfen... Lütfen Sayın Zeybek, lütfen...

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Atatürk Orman Çiftliği ürünlerine biz de burada sözlü onayımızı vererek Türkiye Büyük Millet Meclisinde kullanılmasını, bizim de yememiz için, içmemiz için bizim tasarrufumuza verilmesini arz ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki iletim ben Sayın Başkanımıza, Sayın Meclis Başkanımıza.

Şimdi, Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünün 2019 ve 2020 hesap dönemlerine ilişkin sonuç bölümlerini ayrı ayrı okutup ibraya sunacağım.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sonuç:

Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünün 2019 yılı bilançosu ve 39.916.121,79 Türk lirası dönem kârıyla kapanan gelir tablosu tasvibe sunulur.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – İbra edenler... Etmeyenler... İbra edilmiştir.

Şimdi 2020 yılının sonuç bölümünü okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sonuç:

Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünün 2020 yılı bilançosu ve 54.924.411,07 Türk lirası dönem kârıyla kapanan gelir tablosu tasvibe sunulur.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – İbra edenler... Etmeyenler... İbra edilmiştir.

Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünün 2019 ve 2020 yıllarına ait üst komisyon toplantısı tamamlanmıştır.

Tüm katılımcılara teşekkür ediyorum.

Sayın Müdürüm, teşekkür konuşması için söz sizde buyurun.

ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ MÜDÜRÜ YENER YILDIRIM – Sayın Başkanım, ben de herkese katkılarından dolayı teşekkür ediyorum.

Bütçemizin hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Ben de çalışmalarınızda başarılar diliyorum, kolaylıklar diliyorum.

Değerli Komisyon üyeleri, gündemimize 23 Haziran 2022 Perşembe günü Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü ve bağlı ortaklıklarının 2019 ve 2020 yıllarında ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleriyle devam edeceğiz.

Yarın saat 11.00’de toplanmak üzere toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 20.11

